SORIN HOLBAN

Să nu aştepţi minuni de la luna septembrie

ROMAN

1991
EDITURA EMINESCU
Bucureşti, Piaţa Presei Libere 1

I

Cîntec de sirenă

Vino la noi, slăvitule Ulise, tu, cinstea neamului aheu ! Opreşte-ţi corabia să ne asculţi cîntarea, căci nimeni n-a trecut cu vasul fără să audă dulcele viers al buzelor noastre..

(*Odiseea*-Cîntul al XII-lea.

1

ÎNTR-O FRUMOASĂ DIMINEAȚĂ DE vară din anul 1966, doi tineri se plimbau în tăcere, vădit tulburați, pe una dintre aleile atît de orășenești ale pădurii Băneasa. Era în cursul săptămînii, nu mai tîrziu de orele nouă, și pădurea, pustie, se lăsa privită altfel decît în zilele de sărbătoare, cînd ea devenea un loc de promenadă la fel de solicitat ca marile bulevarde bucureștene.

Dar în acea frumoasă dimineață de vară, pădurea, cîtă mai rămăsese în urma atîtor amenajări urbane, își lua o binemeritată revanșă. Un soare darnic colora coroanele copacilor cu o lumină galbenă, grea, încît frunzele păreau înecate într-o pastă vîscoasă. Un abur ușor se ridica leneș din pămîntul umed, lutos, și chiar dalele de piatră de pe alei fumegau mocnit, lăsînd să se scurgă, aproape material, un miros pătrunzător, plăcut, totuși, de frunze putrede.

Cei doi tineri păreau însă cu totul absenți la această generoasă revărsare de frumusețe. Un observator atent ar fi distins pe chipul bărbatului o umbră posomorîtă, care-l făcea să pară mai vîrstnic decît cei douăzeci și cinci-douăzeci și șase de ani pe care-i avea. Același observator ar fi putut zări gestul discret cu care însoțitoarea

bărbatului — mai tînără decît el — își ștergea cîteva lacrimi furișate sub pleoape.

Induioșat de lacrimile fetei, autorul se întrerupse din scris și își aprinse o țigară. O pauză necesară, înainte de a descrie amănunțit, pentru cititorii nerăbdători, înfățișarea celor doi tineri. El — înalt, suplu, cu umerii lați, cu fața bronzată, cu ochii conuși, răspîndind o lumină ciudată. Ea — de-abia ieșită din adolescență, de o feminitate sfioasă, cu părul blond și ochii adînci, de un albastru strălucitor.

Dar înainte de a trece la această operație dificilă, autorul constată, cu stupoare, că întîrziase cu un secol. Că se scrisese, demult, tot ceea ce se putea scrie despre plimbările în doi prin pădurile inundate de soarele unei frumoase zile de vară, despre nefericirile care aveau să urmeze inevitabil în viața tinerilor îndrăgostiți, despre bărbații bronzați și supli și femeile blonde și caste, și despre atîtea alte scene, cînd duioase, cînd tandre, dar întotdeauna pătrunse de un lirism suav, dacă nu, chiar, de o suavitate lirică.

În fața acestor revelații, autorul lăsă capul în jos, copleșit de propria sa nefericire, care nu putea deveni publică, pentru că nici un cititor nu este interesat de nefericirile private ale autorilor. Spre lauda lui, vom spune că el găsi tăria de a o lua de la început, trecînd cu buretele peste douăzeci de ani din biografia personajelor sale, și lăsîndu-le, doar cînd și cînd, posibilitatea de a privi înapoi, la ceea ce ar fi putut să însemne acea plimbare prin pădurea Băneasa, dintr-o frumoasă dimineață de vara a anului 1966.

umedă și cețoasă, aproape londoneză, a anului 1965, doctorul Sabin Dorobanțu sună îndelung la ușa unui apartament aflat la etajul al treilea al unui bloc dintr-un mare și frumos cartier bucureștean. Exasperat de așteptare, se gîndi, inciudat, că apelul telefonic primit la dispensar se datora unei farse stupide, nu prima, în cariera sa de medic de circumscripție. Dar tocmai atunci auzi niște pași tîptîili, și se simți privit (sau spionat) prin vizorul ușii. Sună din nou, mai violent, și distinse o respirație prudentă, de parcă cineva se ferea să-și semnaleze prezența, fie și pe această cale.

— E cineva acasă ? — întrebă Sabin, simțindu-se stingherit pentru această interogație de poștaș în exercițiul funcțiunii.

Așteptă cîteva secunde, apoi sună iarăși, aproape cu furie. Îl încerca un sentiment umilitor, știindu-se observat prin ochiul ciclopic înfipt în mijlocul ușii, și fără voia sa își îndreptă cordonul fulgarinului, își pipăi nodul cravatei, de parcă dorea cu orice preț să corespundă, printr-o ținută ireproșabilă, examenului la care era supus de privitorul nevăzut.

— Sînt doctorul de la circumscripție — țipă în tăblia ușii Sabin Dorobanțu, simțindu-se din ce în ce mai ridicol. Am fost chemat telefonic.

Se deschise, cu un scîrțîit prelung, ușa unui apartament vecin, și o femeie într-un capot roșu aprins, cu o pădure de bigudiuri în creștet, îi făcu un semn discret, cu jumătate de deget.

— Trebuie să insistați, spuse femeia, a cărei voce părea un șuierat continuu, așa cum ar fi fost vocea unui

șarpe, presupunînd că acesta s-ar apuca să vorbească, precum hulitul său strămoș biblic. Așa face întotdeauna, explică femeia, zice că e surdă, dar nu e, se preface.

Șuieratul ei devenea din ce în ce mai puternic, semănînd, acum, cu semnalele emise de o oală sub presiune în plin proces de fierbere.

Sabin Dorobanțu fu gata să abandoneze totul, pînă și profesia asta de medic, invidiată pentru ipoteticile avantaje materiale, de care el se simțea atît de departe, încît îi era și rușine să o mărturisească, spre a nu fi considerat drept fariseu sau cretin. Și probabil că ar fi plecat într-adevăr, dacă ușa la care sunase cu înverșunare nu s-ar fi deschis dintr-o dată, lăsînd să iasă un cap micuț, susținut de un gît micuț, continuat de un corp micuț, tot acest ansamblu fragil încheindu-se prin două picioare micuțe. Era o băbuță de turtă dulce, o Sfînta Vineri autentică, din poveștile pe care le uitase demult.

— Mata ai sunat ? — întrebă Sfînta Vineri, cu o voce surprinzător de sonoră pentru puținătatea organismului ei.

Înainte ca Sabin să poată răspunde, o atacă, cu același glas forte, pe femeia-șarpe.

— A sunat la ușa dumitale ? — rosti, cu vădită intenție retorică, băbuța. Dacă nu, de ce acostezi persoane străine ?

— Eu acostez ? ! — făcu, sufocată de indignare, femeia-șarpe, și în vocea ei se distinseră atîția decibeli, încît Sabin avu impresia că bigudiurile începură să țiuie ascuțit, ca antenele din casca unui cosmonaut.

— Și mai lasă omul în pace ! adăugă Sfînta Vineri, omul fiind chiar Sabin Dorobanțu, pe care-l trase literalmente în apartament.

— Ești doctorul ? — îl întrebă micuța bătrînă, cercetîndu-l cu o privire iscoditoare.

Şi la încuviinţarea, cam buimacă, a lui Sabin, rosti :

— De ce n-ai spus de la început ? Puteai să fii oricine... mai ştiu eu ce hoţ... a scris şi la ziar...

Sabin Dorobanţu renunţă să protesteze. Experienţa îi spunea că n-ar fi scos-o la capăt cu această bătrînă ageră şi vicleană. Se mulţumi să întrebe :

— Dumneavoastră aţi solicitat un medic ?

— Da, eu...

— Sînteţi Olga Sirbu ?

— Nu, eu sînt mamaia. Tovarăşa Olga Sirbu e fiica mea. Acum e la serviciu.

— Şi bolnava ?

— E nepoţica mea...

Se auzi, dintr-o cameră vecină, un geamăt prelung, cam prea teatral, după părerea lui Sabin, care avea în spatele său aproape douăzeci de ani de practică în pediatrie. Deschise uşa camerei. O fetiţă de unsprezece-doisprezece ani, întinsă pe un studio, sub un pled, gemu din nou, destul de autentic de astă-dată, dacă durerea pe care o acuza astfel n-ar fi fost contrazisă de ochii ei şireţi, de viezure.

— Ce ai, domnişoară ? — o întrebă Sabin, observînd cartea ascunsă repede sub pernă la intrarea sa, nu atît de dibaci, însă, aşa că jumătate din copertă rămăsese la vedere.

Fetiţa făcu un gest graţios cu mîna dreaptă, mimînd o suferinţă atît de profundă, încît Sabin nu avu nici o îndoială că puştoaica o văzuse de curînd pe Valeria Seciu în *Doamna cu camelii*.

— Mă doare burta, spuse fetiţa, cu un glas într-adevăr de tragediană. Am crampe îngrozitoare...

Asemenea majorităţii fetiţelor de vîrsta ei, îi plăcea să pară mai matură, imitînd îndeobşte gesturile şi expresiile unor femei „adevărate". Sabin îi ridică jacheta pija-

malei, dezvelind un abdomen mic și supt, ca de ogar tînăr.

— Mănînci cam puțin, domnișoară, îi spuse el, pipăind-o în fosa iliacă dreaptă, spre a descoperi o eventuală inflamare a apendicelui.

Nu simți, cum bănuise de la început, nici o modificare.

— Nu prea am poftă de mîncare, răspunse fetița reproșului său, imitînd iarăși cine știe ce mătușă ipohondră.

Sabin își reprimă un zîmbet, continuînd să palpeze, de astă dată în zone neutre, care nu provocau reacții în cazul unor crampe autentice.

— Doare ? — o întrebă el.

Fata intră imediat în capcana acestui test de sinceritate.

— Oh, da, spuse ea. Doare. Doare cumplit.

— N-o mai chinui atît, interveni Sfînta Vineri, care asista la consult cu severitatea unui examinator incoruptibil. Nu vezi c-o doare ? Dă-i o pastilă, și gata...

Sabin Dorobanțu nu răspunse, preferînd să evite un dialog în care ar fi rămas în evidență inferioritate. Această bătrînă, de dimensiunile unei așchii, avea o limbuție de temut. Din fericire pentru Sabin, ea părăsi încăperea, atrasă, se pare, de niște zgomote auzite pe palier. Nu putea sta locului o clipă. Avea energie cît pentru un batalion de babe, și, din acest punct de vedere, se putea lipsi de ajutorul oricărei Cosînzene din povești. Slavă Domnului, se descurca ea și singură...

— M'da, spuse el, luîndu-și un aer îngîndurat. Cum te cheamă, domnișoară ?

— Laura. Laura Sîrbu.

— Bine, domnișoară Laura. O să mergem împreună la spital, pentru o operație...

Fetița intră brusc în alertă, ochișorii ei de viezure privindu-l cu neliniște.

— Nu se poate, spuse ea.

— Ce nu se poate ?

— Să mă duci... să mă duceți la operație.

— De ce să nu se poată ?...

— Trebuie încuviințarea mamei, răspunse ea, dovedind un instinct juridic remarcabil.

— O să i-o cerem, spuse Sabin.

— N-o să fie de acord, se împotrivi fata.

— O să trebuie să fie. Nu e medic, și nu se poate pronunța.

— Nu e medic, dar mă iubește, răspunse ea, redevenind copil și adoptînd o logică în consecință.

— Tocmai pentru că te iubește, o să fie de acord.

Argumentul o impresionă. Fu cuprinsă de un început de panică.

— Parcă m-au lăsat durerile, spuse fetița.

Îl privi fix, spre a-i vedea reacția.

— Vrei să-ți spun un secret ? — o întrebă Sabin.

— Vreau, răspunse ea, bucuroasă de orice întîrziere a deznodămîntului.

— Numai între noi ?

— Numai...

Sabin se apropie de urechea fetiței și-i șopti :

— Domnișoară Laura... ești o mare mincinoasă !

Fata tresări, vru să adopte o mină ofensată, dar se răzgîndi. Oftă.

— Da, recunoscu ea. Am... am mințit. Mi-a fost lene să mă scol, și...

Se uită la el, cu o privire șireată, într-adevăr de femeie.

— O să mă spui... o să mă spuneți mamei ?

— Nu. Ți-am zis că e secretul nostru.

Intră din nou bătrînica. Avea proprietatea, nesuferită pentru ceilalţi, de a umbla fără zgomot, de parcă păşea pe aer.

— Ai consultat-o ? — îl întrebă ea.

— Da.

— Şi ?

— E mai bine.

— Nu-i dai un medicament ?

— Nu e nevoie.

— Dacă eşti doctor... trebuie să-i dai.

— Asta hotărăsc eu...

— Cum te cheamă ?

— De ce vă interesează ?

— Ca să te reclam...

Şi era cu adevărat în stare s-o facă, această micuţă vrăjitoare. Se primeau destule reclamaţii, semnate, patetic, *Un suferind* sau *Un om necăjit*, în care medicii erau încondeiaţi fără cruţare. Urmau, chiar şi în cazuri de evidentă rea-credinţă, cercetări penibile, erai nevoit să dai declaraţii lipsite de sens, pierdere de vreme şi de nervi... Soarta medicilor de circumscripţie, îşi spuse Sabin, gîndindu-se la colegii săi mai norocoşi din clinici, aureolaţi de renumele acestora, adevărate sanctuare în care pacienţii se închinau zeului Sănătate, plătind, cînd era cazul, şi tributul cuvenit „clerului"...

— Ei... îi dai ? — întrebă băbuţa, cu un zîmbet răutăcios.

Sabin se pregăti să riposteze cu duritate — uneori nu-şi putea reprima mici accese de furie — dar interveni, înaintea lui, Laura.

— Mamaie, lasă-l în pace ! — spuse ea. Mi-a dat o pastilă şi mi-a trecut.

— Vasăzică i-ai dat ! făcu, îmblînzită, bătrîna.

Sabin nu răspunse nimic. Îl durea capul — și, ca în scenetele de la emisiunile de varietăți T.V., era gata să ceară, pînă la urmă, un algocalmin propriilor săi pacienți.

— Cum se numea bulinul ? — întrebă, curioasă, băbuța.

— *Doremifan*, inventă fetița, fără să clipească.

— E bine, încuviință, satisfăcută, bătrîna. Eu am șapte boli în corpul meu, și doctorul îmi dă medicamente pentru fiecare boală...

Deveni deodată atentă, părînd că adulmecă o urmă, ca un cîine de vînătoare. Sabin putea jura că o văzuse ciulindu-și urechile micuțe, cît niște năsturași.

— E maică-ta ! — spuse bătrîna.

Și într-adevăr, peste cîteva secunde se auzi zgomotul unei uși deschizîndu-se.

3

AR FI FOST STUPID SĂ SE GÎNdească că era ea, numai pentru că o chema Olga, Olga Sîrbu. Numele de Sîrbu nu-i spunea nimic, dar, firește, și-l putuse schimba prin căsătorie. Nu era, însă, posibil să fie ea, numai pentru că o chema Olga. Ar fi fost prea simplu și prea neverosimil.

Adevărul era, totuși, că simțise o neliniște stranie de cum intrase în această casă. Chiar și acum, cînd auzise ușa deschizîndu-se, avusese aproape certitudinea unui deznodămînt grav și, într-o anumită măsură, ireversibil. Se auzea, din odaia alăturală, sporovăiala necontenită a bătrînei, cuvintele țîșneau din ea, precum cartușele dintr-o mitralieră.

— Pe fii-ta a durut-o burta, anunță Sfînta Vineri. Am chemat un doctor. Pînă să intre în casă, l-a acostat zgripțuroaica de Veta.

În sfîrșit, ușa se deschise. O clipă, Sabin Dorobanțu fu tentat să închidă ochii.

— Dar i-am spus și cu cîteva, continuă bătrîna. Ce are, soro, de ieșe în calea oamenilor ?

Era ca, nu încăpea îndoială. Oricît părea această realitate de improvizată, ca într-un libret de operetă.

— E mai bine acum, spuse bătrîna. I-a dat un bulin, n-a vrut, dar i-a dat pînă la urmă.

Nu se schimbase. Adică, se corectă Sabin, nu se schimbase în ceea ce are esențial o femeie. Ochii, fără cearcăne și pungi. O epidermă întinsă și încă elastică — aici Sabin își dădu seama că gîndește cu deformația unui medic. Și, mai ales, nu se îngrășase. O talie perfectă, sînii mici și drepți, o putea ajuta, desigur, și o lenjerie corespunzătoare, dar ochii lui profesioniști nu-l înșelau, și acești ochi îi spuneau că musculatura ei de voleibalistă se menținea încă.

Desigur că n-a recunoscut și ea, deși schimbările, în ceea ce mă privește, sînt mult mai pronunțate, gîndi Sabin. Afurisita asta de burtă, în primul rînd. Berea ingurgitată în nesimțire la „Cina". Și repetatele agape colegiale, cu mîncare prea multă și prea grea — pulpele de mistreț, împănate cu slănină, chateaubriand-urile uriașe, cașatele cu frișcă multă, trufele de ciocolată. E ciudat cum toți medicii, în marea lor majoritate, încalcă, cu bună știință, reguli elementare de igienă a vieții, beau, fumează, mănîncă abundent. Poate pentru că vor să-și scoată din plămîni și din viscere mirosul incomfundabil de boală, poate pentru că doresc să uite, măcar cîteva ore, privirea disperată a celor condamnați, fără putință de recurs, de propriul lor ceas biologic...

În cameră se lăsase o tăcere deplină, probabil că i se pusese o întrebare pe care el n-o auzise. Privi spre Olga, și ea îi întoarse privirea cu acea stăpînire de sine pe care i-o cunoscuse și în urmă cu mai bine de douăzeci de ani. În ochii ei se citea, totuși, o urmă de neliniște, ascunsă cu grijă. De neliniște, sau, poate, de nemulțumire...

— Are nevoie de un tratament ? — îl întrebă Olga.

— Nu în mod special, răspunse Sabin, căutînd să adopte un ton cît mai alb.

— Să-i dea medicamente ! — interveni Sfînta Vineri.

— Mamă, te rog să ne lași în pace ! — spuse Olga, fără să ridice glasul.

— S-o obligați să mănînce mai mult, spuse Sabin.

— N-are poftă de mîncare, se scuză Olga.

— Să-i dea ceva pentru poftă de mîncare ! mormăi bătrîna.

— Nu vreau să mă-ngraș ! — se auzi vocea fetiței. Fetele grase sînt urite.

Totul decurge ca într-o pastișă măruntă după Beckett, gîndi Sabin. Vorbe care nu se adresează nimănui. Un dialog paralel, lipsit de sens. Ceea ce avem să ne spunem, Olga și cu mine, nu poate fi spus. În orice caz, nu aici și nu acum. Și inventăm, atunci, subiecte neutre. Poftim, mi se pare că e rîndul meu să intervin în acest dialog fără comunicare. Are cuvîntul tovarășul Sabin Dorobanțu. Se pregătește tovarășa Olga Sîrbu...

— Fata dumneavoastră nu e în evidența dispensarului, spuse Sabin. Trebuie să legalizați această situație.

— Știu, răspunse Olga. Ne-am mutat de curînd aici. Dar este înscrisă la policlinica... soțului meu.

Făcuse o pauză înainte de a spune *soțul meu*. Deparcă nu era întru totul îndreptățită să se folosească de această calitate. Poate că era o simplă impresie, dar casa în care se afla părea lipsită de prezența unui bărbat. Prezență permanentă, de locatar. Prea multă ordine, aproape pedanterie în dispunerea obiectelor, o curățenie prea fără cusur. Nici o cămașă răsăcită pe spătarul unui scaun. Nici o carte așezată cît de cît neglijent, în alinierea severă din rafturile bibliotecii. Nici o urmă de scrum în luciul ireproșabil al singurei scrumiere, de cristal, aflată la vedere. Prea multă perfecțiune, cu iz aseptic, de spital. Prea multe mîini de femei, și nici o mînă de bărbat, pentru că, iată, priza de lîngă televizor abia se ține în cele cîteva fire desfăcute. De trei ori „ura" pentru ciucubrațiile mele, își spuse Sabin, gîndindu-se, înciudat, la neputința lui de a o uita pe Olga, chiar și după douăzeci de ani...

Din nou i se puse o întrebare pe care el n-o auzise.

— Frate dragă, spuse Sfînta Vineri, cu o ușoară iritare, ești surd ? Te întreabă omul, și parcă ești pe altă lume...

— Mamă, te-aș ruga să te potolești, rosti Olga. Devii enervantă, zău...

— Repede vă mai enervați în ziua de azi, bombăni bătrîna. Eu am șapte boli în corpul meu, și tot nu mă enervez atîta...

Trebuie să plec, își spuse Sabin. Trebuie să plec repede, pînă nu mă prostesc de-a binelea...

— Vă conduc, doctore, rosti Olga, ghicindu-i gîndul, cu acea proprietate nefirească pe care o avea, de a intui reacțiile celorlalți, ceea ce îl exaspera pe vremuri.

Olga o luă înainte, pășind, ca întotdeauna, „din șolduri", mers de sportivă, obișnuită să-și dirijeze mișcările. Se opriră în fața ușii. Ea îl privi din nou, cu aceeași nemulțumire ascunsă, de parcă Sabin provocase cu tot dinadinsul întîlnirea asta nefericită.

— La revedere... doamnă Sîrbu, spuse Sabin.

— La revedere, doctore, răspunse Olga.

Îl mai privi o dată, cu un zîmbet trist.

— N-ar fi trebuit să se întîmple așa, spuse Olga.

Apoi îi deschise ușa.

4

EXACT ACESTE CUVINTE LE ROSTise și atunci. „N-ar fi trebuit să se întîmple așa", spusese Olga. Nici un repros în intonația glasului. Nici un fel de patetism. Nici urmă de afectare. Rostise aceste

cuvinte, tot astfel cum ar fi putut rosti orice alte cuvinte. Cum ar fi spus : „S-a lăsat seara". Sau : „Mi-e frig". Le pronunţase ca o constatare, şi atît. N-ar fi trebuit să se întîmple aşa. Dar se întîmplase, şi nu mai era nimic de făcut.

Sabin o privise cu un început de panică. Nu prea avea asemenea experienţe. Oricum, nu cu o fată de douăzeci de ani. Olga îi sesizase neliniştea (încă de atunci îşi dăduse seama de straniul ei talent de a ghici gîndurile altora) şi îi trecuse mîna prin păr, cu un gest mai mult camaraderesc decît tandru.

— Nu trebuie să-ţi faci griji, îi spusese ea.

— E normal să-mi fac, răspunsese Sabin.

— De ce crezi că e normal ?

— Pentru că am abuzat...

— N-ai abuzat în nici un fel. Şi eu am vrut...

— Nu-i acelaşi lucru, se încăpăţînase Sabin.

— De ce ţi se pare că nu-i acelaşi lucru ?

— Pentru că eu sînt bărbat...

— Şi eu sînt acum femeie, răspunsese Olga. N-are rost să ne lamentăm. Nu ajungem nicăieri în felul ăsta.

Această discuţie îl derutase pe Sabin. Avusese tot timpul impresia că el era cel consolat, ceea ce devenea cu totul absurd. N-ar fi crezut niciodată că astfel aveau să se petreacă lucrurile, după ceea ce se întîmplase...

O privise lung pe Olga, şi ea îi susţinuse privirea cu seninătate. Nici n-ar fi putut spune dacă o iubeşte cu adevărat. Poate că o iubea, dar poate că totul nu fusese decît dorinţă.

— Nu trebuie să-mi spui neapărat că mă iubeşti, continuase Olga, uluindu-l iarăşi prin ştiinţa ei de a-i intui gîndurile. În general, nu trebuie să-mi spui nimic care

să fie neapărat drăguț. Dacă vrei să rămînem prieteni, te rog să te porți întotdeauna cu mine deschis și sincer. Ai să poți ?...

— Nu e vorba dacă am să pot sau nu, răspunsese el.

— Dar despre ce e vorba ?

— Despre noi doi...

— Adică ?

— Tu... mă iubești ?

— Ți-am mai răspuns la întrebarea asta.

— Acum e altceva...

— Devii prea dramatic. Și plicticos...

Probabil că păream într-adevăr plicticos, gîndi Sabin. Dacă nu chiar caraghios, prin zelul meu de a-mi proclama o răspundere și o vinovăție pe care nu mi le pretindea nimeni. Mă aflam lîngă o femeie cu care făcusem dragoste, eram primul ei bărbat, și ca dovedea, cu toate astea, o experiență, un bun simț și o naturalețe care mie îmi lipseau. Dacă mi-ar fi imputat, fie și convențional, ceea ce se întîmplase între noi, aș fi fost mai liniștit sau, în orice caz, mai pregătit pentru a face față unui dialog. Dar ea nu-mi reproșa nimic. Eu eram cel care debitam niște fraze paupere, care bîiguiam niște regrete vagi, de o caducitate strigătoare la cer. Mă purtam ca un liceean din cărțile lui Drumeș, pe care le citiserm, cîndva, ca elev, pe ascuns, în internat. Așteptam ceva care nu se întîmpla, și dacă stau să mă gîndesc bine, cred că așteptam lacrimile ei. Îmi lipseau aceste lacrimi, aveam impresia că ele mi se cuvin. Lacrimile ei mi-ar fi dat putința să devin măreț. Să-mi arăt generozitatea. S-o asigur de intențiile mele serioase. S-o conving de integritatea caracterului meu. Simțeam nevoia unei tirade pasionale, prin care să mă purific ca la o împărtășanie. Și în loc de toate astea, ea îmi spunea să nu-mi fac griji și să nu mă lamentez, adică exact ceea ce aș fi dorit să-i spun eu, dacă mi-ar fi dat prilejul.

Deveneam, astfel, de un comic desăvîrşit, şi singura mea scuză consta în faptul că eram sincer.

Îmi dădeam seama de ridicolul situaţiei, dar îmi lipsea maturitatea şi obiectivitatea pentru a întui resorturile care-l declanşau. Cred că ea a înţeles exact impasul în care mă aflam, tristeţea comicului meu involuntar, pentru că întotdeauna între comedie şi dramă pragul este aproape insesizabil. Şi a făcut ceea ce, probabil, ar fi trebuit să fac eu. M-a îmbrăţişat cu duioşie, apropiindu-şi buzele de buzele mele, şi în regăsirea noastră de amanţi tineri şi neexperimentaţi era — acum îmi dau seama, sau, mai curînd, acum pot să mi-o mărturisesc — atîta candoare şi atîta nevoie de fericire, încît niciodată n-am mai trăit ceva asemănător. Atunci am privit-o cu adevărat, şi mi s-a părut, pentru prima oară, frumoasă. Deşi nu era chiar frumoasă, sau, oricum, nu avea o frumuseţe care să te şocheze...

Aici, autorul taie brusc şi arbitrar clanurile retrospective ale eroului său. Acest personaj îl dezamăgea tot mai mult. Nu şi-l mai putea închipui, în tinereţe, nici înalt, nici suplu, nici bronzat, pentru că iată-l cum păşea acum, la patruzeci şi şase de ani, prin ploaia acestei zile de toamnă, un omuleţ zgribulit în fulgarinul său cam şifonat, cu manşetele pantalonilor cam prea largi pentru moda momentului, avînd aerul unui Charlot tras la indigo, un Charlot din mulţime, prea plinuţ pentru modelul original, şi lipsit de spontaneitatea acestuia. Un omuleţ şi atîta. De înălţime potrivită, cum se spune, printr-un eufemism, despre bărbaţii care nu măsoară, din tălpi pînă-n creştet, mai mult de un metru şi şaizeci şi opt de centimetri.

Autorul ar fi vrut să păstreze măcar imaginea fetei, așa cum o gîndise inițial, dar ea nu se potrivea lîngă bărbatul care pășea zgribulit prin ploaie, și autorul trebui, pînă la urmă, să-și recunoască neputința de a crea personaje de o frumusețe ideală, de o perfecțiune liniștitoare și luminoasă, ca o simfonie de Mozart. Totul era altfel, ieșea de sub voința sa, și fata îi apăru, dintr-o dată, departe de înfățișarea diafană, pe care autorul și-o dorise atîta. Era, pentru gustul lui, cam prea vînjoasă, uscățivă, dar vînjoasă, dacă se poate admite acest paradox, sportul de performanță dezvoltîndu-i o musculatură pe care autorul n-o agrea în mod deosebit la reprezentantele sexului slab. Avea ochi căprui, ageri și predispuși la maliție, dar lipsiți de adîncimi abisale. Și părul contrazicea idealurile estetice ale autorului, necăzîndu-i, în ape aurii, pe umerii grațioși ai fetei, ci oprindu-se la ceafă, creț ca blana unui miel, deși miei cu blană șatenă nu se iviseră încă pe lume, după știința autorului. Era urîtă ? Nu se putea spune, imperfecțiunile ei se estompau prin asocierea într-un întreg, așa cum o zi de început de primăvară, chiar mai puțin limpede, cu un cer chiar mai spălăcit, lasă să se ghicească, prin tonurile discrete de lumină care învăluie orizontul, adevărata primăvară de mai tîrziu. Era frumoasă ? Cu atît mai greu de spus. Oricum, acestui omuleț care pășea acum prin ploaie, ridicîndu-și, cu grația unei berze, cînd un picior, cînd altul, spre a evita băltoacele, i se păruse frumoasă, în urmă cu douăzeci de ani. Și care femeie nu-și dorește să fie frumoasă, în ochii unui bărbat, măcar într-o singură zi ?

După ce-și puse această întrebare inteligentă și originală, autorul, cu orgoliul masculin satisfăcut, își dădu seama că personajele se descurcă și fără el. Așa că se duse, împăcat, la culcare.

5

A DOUA ZI ERA DUMINICĂ. SABIN se uită la ceas : ora opt. Începea o zi lungă și plicticoasă. Pentru un burlac, cea mai lungă și cea mai plicticoasă a săptămînii. Culmea era că mulți dintre cunoscuții săi, însurați, îl invidiau tocmai pentru această zi, în care putea face tot ce-l tăia capul. Un șpriț trăznet numai între bărbați. Un posibil flirt, sau... mă rog, ce-o ieși. Un pescuit fără bombăneli conjugale. Și atîtea altele. Iar pentru el, care putea opta între atîtea variante, duminicile rămîneau reci și impersonale, ca niște rufe de împrumut. Ba, uneori, aproape că-i invidia, la rîndul lui, pe cei invidioși. Își aminti de butada citită undeva, despre căsătoria care seamănă cu o cetate asediată : cei dinafară ar vrea să intre, cei dinăuntru ar vrea să iasă...

Adevărul, este, își spuse Sabin, că nu am vocație pentru burlăcie. Sînt un burlac de nevoie, așa cum unii devin, de nevoie, contabili, deși ar fi dorit să ajungă soliști la Operă, sau scafandri. Dacă mă gîndesc bine, chiar faptul că am ales pediatria, dovedește firea mea domestică. Îmi place să fiu înconjurat de copii, și probabil că de aceea și ei vin spre mine cu ușurință și încredere. Sînt un doctor norocos, la care micii pacienți nu plîng, nici măcar la vederea seringii. Este un motiv pentru care mamele se înghesuie la ușa cabinetului meu, încît m-am trezit, involuntar, cu renumele unui Don Juan tomnatic.

I se făcu foame. Dar își jurase să treacă duminica asta cu iaurt și pîine prăjită. Așa că n-avea de ce să grăbească momentul micului dejun. Orice s-ar spune, iaurtul nu te-ndeamnă la grabă. Probabil că apetitul i se datora mirosului de sarmale, care năvălea în valuri din apartamentul vecin. Madam Mereuță gătea cu ușa de

la intrare larg deschisă. Duminică, se întrecea pe sine, pentru că-i veneau copiii la masă. Copiii, adică doi bărbați cît două dulapuri, cu două neveste care semănau între ele, de parcă erau surori. Simetria mergea mai departe, fiecare pereche avînd cîte doi băieți, de vîrste apropiate. În familia noastră se nasc numai băieți, explica madam Mercuță, cu un ton de comunicare științifică. Și cei doi vlăjgani, cînd erau de față, dădeau din cap cu convingere. Așa era situația, în familia lor se nășteau numai băieți, nu era nimic de făcut; și cele două neveste, ca două surori gemene, încuviințau, la rîndul lor, această concluzie, în familia Mercuță se nășteau numai băieți.

Privi la ceas : opt și jumătate. În ritmul ăsta, duminica de-acasă era într-adevăr de nesuportat. Vru să citească — îi căzuse în mînă, cu întîrziere, *Spitalul Municipal*, o carte care se bucurase de succes, mai ales printre medici, dar i se făcu lehamite. Și pentru lectură îți trebuie o anumită dispoziție. O anumită ținută. Nu chiar cămașă albă și cravată, ca pentru un spectacol la Operă, oricum, însă, o stare anume. Altfel, cititul devenea o formalitate, ca și cum ai fi răsfoit cartea de telefon. Se gîndi, iar, la *Spitalul Municipal*. La Nick, mai ales. Era un personaj credibil ? Îi venea greu să răspundă, mai cu seamă ca medic. Uneori, Nick i se părea prea corect, imposibil de corect, întocmai ca un iezuit care ar fi jurat, din întîmplare, pe Evanghelia lui Hipocrate, și nu mai putea să abjure. Nick era numai medic, așa cum un iepure era numai iepure. Dar ceea ce era scuzabil la un iepure, nu putea deveni scuzabil la Nick, care era și om, nu numai medic. Genul ăsta de raționamente o exaspera pe Camelia, care părea îndrăgostită de-a binelea de acest personaj, așa cum, după opinia lui Sabin, părea îndrăgostită de el chiar și autoarea cărții, ceea ce, pentru gustul lui, semăna prea mult a idolatrie.

Camelia se înroșise de enervare, atunci cînd îi debitase, mai mult ca s-o întărîte, aceste păreri. „Judeci părtinitor și arbitrar! — aproape că strigase ea. Nick îți se pare neverosimil pentru că..." Se oprise, înainte de a-și rosti gîndul pînă la capăt. Dar era ca și cum ar fi spus ceea ce voise să spună. I se păruse neverosimil, pentru că el, Sabin, e un medic oarecare. Pentru că nu are voința — și poate nici vocația — de a fi mai mult decît un medic oarecare. Mai mult decît un mîzgălitor de rețete. Decît un „nenea doctorul" al unor copii îndeobște sănătoși. Un medic de pojar și de tuse măgărească. Un distribuitor de supozitoare. Un duhovnic rubicond și ușor ridicol al unor mame și bunici, care aproape că au învățat tot atîta medicină infantilă cîtă știe și el...

Camelia nu spusese toate astea, dar era ca și cum le-ar fi spus. Poate că se oprise, pentru că, a doua zi, ea avea să redevină „tovarășa Sitaru", o soră austeră, cu halatul alb de scrobit, încît, atunci cînd pășea, aerul din jurul ei vuia ușor, ca la un fîlfîit de aripi, cum se exprimase, cîndva, cu malițiia lui incomodă, avocatul Jean Calomfirescu, care o cunoscuse în cabinetul lui Sabin.

Se gîndi, o clipă, să-i telefoneze Cameliei, dar asta ar fi însemnat înălțarea unui vechi moratoriu, prin care-și acordau, duminica, o deplină libertate. Sincer vorbind, își spuse Sabin, tîmpenia asta am inventat-o eu, spre a nu da acestei legături trăsături prea conjugale. Ea acceptă o astfel de inițiativă ipocrită, de care ar trebui să mă rușinez. Așa cum acceptă această legătură, care nu-i aduce prea multe satisfacții. Mă port cu ea ca un neisprăvit. Am avut pînă și tupeul să-i spun, cu o mărinimie grobiană, că n-are rost să-și piardă timpul cu mine, c'a, dacă i se ivește posibilitatea unei partide acceptabile, să n-o refuze, eu aș înțelege situația. Asta o iritase, pe bună dreptate. „Îmi ești mai mult tată decît iubit, îmi răs-

punsese ea. Te îngrijești de starea mea matrimonială, cu o sîrguință părintească. Sper că nu mi-ai pregătit și zestre."

Adevărul este că e prea tînără față de mine. Și, totuși, are treizeci de ani, o vîrstă la care majoritatea femeilor nemăritate intră în panică. Cu cît își exprimă mai ferm intenția de a nu se mărita, cu atît doresc mai mult să se mărite.

Și dintr-odată își aminti de Olga. Simți o căldură ciudată invadîndu-i ființa, în timp ce inima începu să-i bată cu putere. Nu e posibil să mă comport astfel, își spuse Sabin. E rușinos pentru un bărbat care a împlinit patruzeci și șase de ani să aibă asemenea manifestări de adolescent. Dar sîntem vreodată destul de bătrîni — se întrebă Sabin — pentru a rămîne insensibili la cîntecul ademenitor al sirenelor ?

6

REÎNCEPU ACEL JOC PE CARE-L inventase într-una dintre multele sale clipe de singurătate : jocul cu propria sa persoană ; un dialog fără noimă cu el însuși, mai exact, cu cel care fusese în urmă cu douăzeci de ani, cînd era convins că nu se va despărți niciodată de Olga, cînd întreaga viață îi apărea limpede și nemărginită, ca un răsărit de soare pe malul mării.

Sabin : Nu regreți nimic ?

Tînărul : Poate că asta ar trebui să te întreb eu pe tine.

Sabin : Întreabă-mă.

Tînărul : N-are sens. Probabil că n-ai fi sincer. Sau te-ai pierde în explicații și paranteze.

Sabin : Vrei să pari dur. Și cinic.

Tînărul : Vezi ? Ai și început să-mi vinzi defectele. Cînd eu, de fapt, nu vreau decît atît : să nu fiu ipocrit.

Sabin : Să înțeleg că eu *sînt* ipocrit ?

Tînărul : Nu știu. Dar îmi pui întrebări la care măcar nu aștepți răspuns. Și e firesc să fie așa. Tu știi răspunsurile, din viața pe care ai trăit-o. Eu încă nu le știu. Între noi sînt douăzeci de ani...

Sabin : Sînt anii care mă despart și de Olga.

Tînărul : Și anii care o despart pe Olga de tine...

Sabin : Așadar... nu știm nimic unul despre altul.

Tînărul : Corect. Nici măcar pe mine nu mă cunoști. M-ai uitat de mult. Imaginea ta despre mine este trucată. E reprezentarea ta de astăzi, despre tînărul de-atunci. Așa cum ai fi vrut să fie, nu cum a fost...

Sabin : Și această imagine... e superioară modelului real ?

Tînărul : De ce superioară ?

Sabin : Nu știu. Întreb.

Tînărul : E ca o imagine văzută în oglindă. Deformează. Flatează. Lasă loc propriei tale viziuni despre tine.

Sabin : Și atunci ?

Tînărul : Și atunci... nu încerca să mă invoci. *Eu sînt acea parte din tine care a murit...*

Sabin : Poate că nu-i adevărat. Poate că ești *acea parte din mine care nu va îmbătrîni niciodată...*

Tînărul : Pure speculații. Intenția ta obsesivă de a-ți reține tinerețea e absurdă. Un fel de Faust pe dos. Un om aproape bătrîn care-l caută pe Mefisto, și crede că l-a găsit în imaginea tînărului din urmă cu douăzeci de ani.

Sabin : Pînă la un punct așa este. Sînt un Faust conștient de limitele mele de muritor.

Tînărul : Ți-e frică de *clipa* care va veni ?

Sabin : Nu știu. Mai curînd... îmi pare rău că va fi o clipă ca oricare alta... că n-o voi alege...

Tînărul : Încă mai speri să găsești fericirea ?

Sabin : Pentru mine fericirea n-a fost neapărat o himeră. Cred că am fost, uneori, fericit cu adevărat.

Tînărul : Înseamnă că ai murit de mai multe ori pînă acum...

Sabin : Poate că aici mă despart de Faust. Poate că e mai bine să spun că am *trăit* de mai multe ori...

Tînărul : Dar nefericit... n-ai fost niciodată ?

Sabin : Nefericirea e tot o parte din noi. E vinovăția cu care ne naștem.

Tînărul : Vinovăția micilor ?

Sabin : Știu eu dacă trebuie să-i punem un nume ? Să lăsăm chiar micii să hotărască...

Monologurile mele — chiar sub formă de dialoguri — sînt din ce în ce mai imbecile, își spuse Sabin, coborînd din pat și punîndu-și, direct peste pijama, halatul de casă, îndreptîndu-se, apoi, spre ușa de la intrare, pentru că auzise țîrîitul soneriei. Era nea Sache. Un uriaș jovial și blînd, mai tînăr decît el cu aproape zece ani, dar căruia toată lumea îi spunea nea Sache. Așa cum lui i se spunea dom' doctor. Și vecinei de palier, madam Mereuță. Ar fi interesant pentru sociologi, gîndi Sabin, să cerceteze modul în care se nasc, în relațiile dintre locatarii unui bloc, asemenea reguli, aproape inuabile. De ce lui nea Sache nu i se spune decît nea Sache, în timp ce soția lui a

monopolizat numele de familie : Bălan. Adică, tanti Bălan. Tanti Bălan îi spun copiii din bloc, tanti Bălan îi spune și madam Mereuță, care i-ar putea fi mamă, dacă nu chiar bunică.

— Te-am sculat din somn, dom' doctor ? — îl întrebă nea Sache.

— Nu m-ai sculat, îl asigură, poftindu-l în casă.

Locuința păru, dintr-o dată, mult mai mică, prin prezența vecinului. În comparație cu el, obiectele și oamenii din jur aveau tendința să se miniaturizeze. Masivitatea lui ar fi putut deveni obositoare, dacă n-ar fi fost îmblînzită de modul într-adevăr extraordinar în care se făcea plăcut tuturor. Un Gulliver pașnic și hazos, mîndru de puterea lui, dar avînd întotdeauna grijă să-și estompeze această putere, s-o țină în frîu, părînd, tocmai de aceea, neîndemînatic. Era aproape de neînțeles pentru Sabin cum izbutea să apuce, cu mîinile lui mari, literele micuțe de plumb, matrițele fierbinți ieșite din linotipuri, așezîndu-le în formele reci și conușii ale viitoarelor pagini de carte.

— Dom' doctor, te roagă Maria să treci pe la noi, îl invită nea Sache, el fiind singurul care nu-i spunea, soției sale, tanti Bălan

— Ceva cu copiii ? — îl întrebă Sabin.

— Simona. Se cam alintă...

Era bărbat, nu putea să-și manifeste fățiș îngrijorarea.

— Bine, vin imediat, îl asigură Sabin.

— Te aștept, spune nea Sache. Pînă te-mbraci, îmi plătesc consultația...

Și se apucă să meșterească firul de la veioză. Într-adevăr, se gîndi Sabin, era de mult timpul să se ocupe cineva de prăpădita asta de veioză, care nu se aprinde decît atunci cînd eu aș vrea, din tot sufletul, s-o sting.

7

DE CUM INTRĂ PE UȘĂ. SIMONA îi comunică victorioasă :

— Am febră mare !...

Părea mîndră pentru această veste, care-i crea un statut aparte. Chiar și dreptul de a sta în patul părinților. Și de a purta în jurul gîtului, ca pe un trofeu, o compresă imensă, care răspîndea un miros înecăcios de spirt. Radu, mijlociul familiei, era vizibil marcat de avantajele pe care Simona le cucerise pe neașteptate. O invidia fățiș pentru atenția cu care era înconjurată. Probabil că își jurase să facă tot ce depindea de el, spre a ajunge la aceeași stare. Să ai febră mare, iată o calitate pentru care merită, într-adevăr, să te zbați... Numai Cristinel rămăsese nepăsător la toată agitația asta. Stătea impasibil pe cala de noapte, ca pe un tron care i se cuvenea. Intrarea lui Sabin îi produse, instantaneu, o bună dispoziție vădită. Înaintă spre el cu tot cu tron, privindu-l îndelung, cu intenții dintre cele mai prietenești. Se părea că avea să-i comunice o mulțime de lucruri presante. „Nenea", rosti el, adăugînd, imediat : „Bo-bo". Erau două propoziții îndeajuns de complicate, și Cristinel păru mulțumit de efortul pe care-l făcuse. Îl privi din nou pe Sabin, începînd să rîdă. Apoi se concentră asupra unei idei noi, pe care se simți obligat, cu lăudabil altruism, s-o facă publică : „Ta-ta", spuse el. Descoperirea îl copleși. Stătu cîteva clipe nemișcat, după care, depășind ultima barieră, se înghesui cu totul în Sabin, nerenunțînd însă la oliță, care părea, acum, o protuberanță roșie, lipită iremediabil de funduleț sau.

E un copil cu imaginație, își spuse Sabin, în timp ce punea termometrul sub brațul Simonei. Și fără preju-

decăţi. Cel puţin asta se poate deduce din faptul că mă consideră, de cîteva minute, tatăl lui. Mi se pare că acum aşteaptă reacţiile mele. Modul în care mă pişcă de fluierul piciorului, şi cum e gata să împartă cu mine toate bunurile sale, şi ursul de pluş, şi căţelul de plastic, şi tetina, ba chiar şi oala de noapte cu care se înghesuie între genunchii mei, îmi dă tot dreptul să cred că opţiunea sa tranşantă este absolut dezinteresată şi neinfluenţată de factori exteriori. E gata să mă adopte ca tată, indiferent de opiniile părinţilor săi buni.

Se apropie de Simona, luîndu-i termometrul de sub braţ. „Mă gîdili", chicoti fetiţa. N-are mai mult de nouă ani, dar îşi dă aere de domnişoară, îşi spuse Sabin, cu gîndul la neaşteptata întîlnire de ieri. Deşi, ideea că Olga avea un copil, o fetiţă de unsprezece ani, îi rămînea, în bună parte, străină. Aproape că i se părea imposibilă asocierea între Olga şi Laura. Probabil, pentru că o păstrase pe Olga, în subconştient, la vîrsta de nouăsprezece-douăzeci de ani.

— E ceva serios ? — îl întrebă Maria.

Încerca să nu-şi exteriorizeze neliniştea, dar era prea vădit îngrijorată, spre a fi credibilă. Ochii îi erau roşii şi obosiţi, o cută fălată, parcă, de lama unui bisturiu îi împărţea fruntea în două părţi egale. Dac-aş fi scriitor, gîndi Sabin, aş scrie despre acest straniu mimetism, prin care mamele preiau, aproape fizic, suferinţa copiilor lor. Cunosc cazuri în care ele trec, efectiv, simptom cu simptom, prin toate fazele unor boli, deşi nu sînt, propriu-zis, bolnave. Este o stare de solidaritate extraordinară cu copilul pe care l-au purtat în pîntec. Cred că Maria are acum o febră mai mare decît Simona...

— Nu e nimic serios, o asigură Sabin. O amigdalită banală. Dar va trebui, probabil, în primăvara viitoare, să extirpăm amigdalele.

— Uf, făcu Maria, și fața i se lumină dintr-o dată. Nu știu de ce, dar mă gîndesc, de fiecare dată, la ce-i mai grav.

— Sistem de a exagera tipic femeiesc, spuse, cu importanță, nea Sache.

— Tu să taci, curajosule, ripostă Maria. Ai vrut să-l scoli pe dom' doctor de la cinci dimineața...

— Asta, pentru ca să te liniștesc pe tine, răspunse nea Sache, făcîndu-i lui Sabin cu ochiul.

— Să nu-l iei în seamă, dom' doctor, spuse Maria. Cînd e vorba de copii, intră în panică mai ceva ca o femeie. Se pierde cu totul la cea mai mică zgîrietură a lor, încît trebuie să-l îngrijesc și pe el...

Spunea toate astea, zîmbind cu o duioșie discretă și orgolioasă. Întotdeauna, în dialogul dintre ei, dincolo de o aparentă persiflare, exista un subtext numai al lor, o comunicare secretă, un joc în care nu încăpeau și alții. Acești oameni se iubesc aproape neverosimil, își spuse Sabin. Și tocmai pentru că se iubesc, și tocmai pentru că sînt mîndri de dragostea lor, au pudoarea de a nu-și face publice sentimentele, de a nu le demonetiza prin drăgălășenii siropoase.

— Dom' doctor, îl întrebă Simona, ce înseamnă că trebuie să extirpăm amigdalele ?

O frămîntau aceste cuvinte ale lui Sabin, în care ghicise niște viitoare neplăceri personale.

— Adică să-ți scoatem infecția din gît, răspunse Sabin, care-și trata întotdeauna micii pacienți pe picior de egalitate, cîștigîndu-le, astfel, încrederea.

— Doare ? — se interesă Simona.

— Nu cine știe ce, o asigură Sabin. Și, în orice caz, înainte de operație o să te adormim.

— Vreau și eu ! — spuse Radu.

— Ce vrei ? — îl întrebă, nedumerit, nea Sache.

— Asta...

— Care asta ?

— Să mă adoarmă...

Aproape că gîfîia de atîta concentrare. Voia cu orice preţ să treacă şi el prin momente atît de fascinante. Să se poată lăuda, apoi, cu o experienţă care i-ar fi asigurat un ascendent net asupra copiilor de la grădiniţă. Nu putea să explice toate astea, la patru ani e greu să-ţi expui strategia de viaţă, gîndi Sabin, e o vîrstă la care îţi lipsesc cuvintele, aşa cum, mai tîrziu, îţi lipseşte sinceritatea...

— Nu se poate să te opereze, îi explică nea Sache.

— De ce să nu se poată ? Simona cum poate ?

— Pentru că Simona e bolnavă, şi tu nu eşti...

— Întotdeauna Simona poate, şi eu nu pot, se încăpăţînă băiatul.

Din cauza efortului de a nu plînge, buza de jos îi atîrna în afară, ca o buză de iepure. Era aproape patetic în durerea sa sinceră.

— Ţi-ar plăcea să fii bolnav ? — îl întrebă Maria, trecîndu-i mîna prin păr.

— Da, spuse băiatul, mi-ar plăcea.

— Crezi că Simona vrea să fie bolnavă ?

— Vrea, răspunse Radu. Vrea *special*...

Nu-şi mai putu opri plînsul. Lacrimile îi curgeau din strejinile mici ale ochilor, şi el le strivea cu pumnişorii încordaţi, pradă unei suferinţe reale, deşi lipsite de un suport logic. Mai exact spus, lipsite de un suport logic pentru un om matur, îşi continuă gîndul Sabin. Fiindcă din punctul său de vedere, prin optica lui, lacrimile sînt

întru totul întemeiate. Adesea, copiii ni se par lipsiți de logică, pentru că am uitat să gîndim ca ei, și nu mai știm să reacționăm spontan în fața vieții. Complicăm lucrurile, pînă la abstractizarea lor. Numai în copilărie sentimentele nu sînt cenzurate de prejudecăți și reticențe. Copiii plîng ușor, fiindcă nu au ipocrizia de a-și controla reacțiile, falsificîndu-le astfel cu totul.

Izbucnirea lui Radu îl făcu să plîngă și pe Cristinel, prin simpatie. În schimb, ea produse Simonei o veselie întrucîtva răutăcioasă. Începu să rîdă.

— Plîngăciosule ! — rosti ea, cu dispreț. Ești un prost.

Nea Sache ridică încet capul spre Simona, privind-o atent.

— Cere-i iertare, spuse el.

Nu ridicase vocea. Nu-i dăduse o nuanță amenințătoare. Nu-și însoțise cuvintele cu nici un gest. Simona îl privi, la rîndul ei. Înțelesese : tata nu glumise. Își mușcă buzele, apoi se întoarse spre Radu.

— Iartă-mă, spuse ea, cu un oftat prin care-și înfrîngea un orgoliu.

Atît. Un moment psihologic dificil, monologă Sabin, cu obiceiul său de a despica firul în patru. Ce s-ar fi întîmplat dacă Simona refuza să ceară iertare ? Putea fi un eșec pedagogic lamentabil, și nu numai față de Simona, ci și față de Radu. Dar eșecul era exclus apriori, prin tot ceea ce se întîmplă în această casă. Aș zice că exemplul este cea mai bună educație, dar mi-e teamă că a zis-o, înaintea mea, Seneca...

— Poate că mi-am ieșit din fire, spuse nea Sache, luîndu-l de braț pe Sabin și conducîndu-l în sufragerie, dar mi-am amintit că și eu am fost mijlociul în copilărie. Mijlociul are întotdeauna, continuă nea Sache, soarta

cea mai ingrată. Prîslea are avantajul de a fi cel mai mic, cel mai neajutorat. În timp ce primul născut este, prin forţa lucrurilor, primul. Adică, e primul care păşeşte, primul care începe să vorbească, primul care merge la şcoală, şi aşa mai departe. Mijlociul pare întotdeauna că repetă pe cel dinaintea lui, înţelegi, dom'doctor ?

— Înţeleg, răspunse Sabin. Dar condiţia de a fi mijlociu este de a avea fraţi şi după tine...

Nea Sache începu să rîdă.

— Aşa e, spuse el. Nu mă pot desprinde de propriul meu exemplu... Trei am fost acasă... trei am şi eu !

— De altfel, continuă Sabin, ideea pe care mi-ai spus-o e confirmată şi de literatură. În toate poveştile, mijlociul este progenitura cea mai nereuşită. Nici unul n-a izbutit, vreodată, să găsească merele de aur. Să facă rost de apă vie. Să-şi procure un cal înţelept ca Solomon şi vorbăreţ ca femeile pe care le-a cîntat acesta. Să cucerească, pînă la urmă, mîna fetei celei mici a împăratului şi jumătate din împărăţie. Este, într-adevăr, o nedreptate. Mă gîndesc să scriu o carte, intitulată „Manifest pentru reabilitarea fiului mijlociu".

— Eu ţi-o tipăresc, dom'doctor, spuse nea Sache, scoţînd dintr-un dulap două păhărele şi o sticlă de coniac albanez. Hai să ciocnim pentru trebuşoara asta... Şi pe urmă să vedem ce ne-o pune Maria pe masă.

— Bună afacere, observă Sabin. Mai ales că mi-am propus să nu mănînc azi altceva decît iaurt.

— Pentru asta, ai timp şi mîine, îl consolă nea Sache. Curele de slăbire, ca şi hotărîrea de a te lăsa de fumat, sînt întotdeauna suportabile, cu condiţia să le începi de mîine...

IATĂ O FAMILIE DEMNĂ DE INVI-

diat, își spuse Sabin, ceva mai târziu în timp ce se bărbierea în fața oglinzii din baie. Nea Sache este un filosof bonom, ca majoritatea tipografilor, pentru care lectura, făcînd parte din profesie, devine, treptat, un viciu. Maria are pragmatismul care-i lipsește, întrucîtva, bărbatului ei, dar asta n-o face acră și ursuză, dimpotrivă, posedă un simț al umorului remarcabil. Sînt amîndoi oameni frumoși, au o noblețe a trupurilor care amintește de operele marilor pictori ai Renașterii. Robustețea lor fizică se însoțește și de o robustețe sufletească, sînt morali nu prin constrîngere, nu din ipocrizie, morala lor nu este o abstracție cu iz livresc, și nici o platformă convențională pentru uzul dosarelor de cadre, ci un mod de a înțelege viața.

Iar m-am prostit, gîndi Sabin, am o afurisită limbuție interioară, de care s-ar minuna mulți dintre cei ce-mi spun *Mutulică*, considerîndu-mă tăciturn, dacă nu chiar incapabil de a lega o conversație. Adevărul este că față de cei pe care-i cunosc puțin, sau care nu-mi deșteaptă sentimentul comunicării am o circumspecție împinsă pînă la absurd, încît le pot părea un posac irremediabil.

Își tampona o mică tăietură făcută cu lama — mereu în același loc, imediat sub nas, chestie enervantă prin repetare — privindu-se fără prea mare plăcere în oglinda pătată, care-i reflecta chipul pe sărite, ca într-o pictură suprarealistă. O figură așa și așa, în care doar fruntea și ochii mai reușesc să dezmintă mediocritatea ansamblului. Bărbia e lamentabilă, rotundă pînă la pierderea oricărei trăsături de voință. Și avînd tendința de a se uni cu această gușă imposibilă, care n-are nici măcar scuza

de a fi fost provocată de tiroidă. Ridurile din jurul pleoapelor încă ar putea părea un semn de distincție, dar mai e și părul ăsta rărit, devenit cenușiu, ca o ninsoare mistuită de un incendiu, așa că prea multă distincție strică. Nasul, ce să mai vorbim, e o adevărată rușine, fără pic de noblețe sau virilitate — un cartof așezat acolo, cu rol strict funcțional.

Se tăie din nou — firește că iarăși sub nas, ca un răspuns polemic al acestuia la incriminările sale de ordin estetic — încît Sabin se simți iremediabil nefericit. Avea de mult impresia că obiectele din jur își bat oarecum joc de el — lama tăia întotdeauna unde nu era nevoie, nasturele de la gulerul cămășii se pulveriza instantaneu la primul strănut, cheia se înțepenea în yală cînd el era mai grăbit, și așa mai departe.

De fapt nu se putuse lăuda niciodată cu prea multă îndemînare. Jucase o singură dată fotbal în curtea școlii, dar împrejurarea devenise memorabilă, pentru că, la unicul său șut, mingea spărsese, cu un zgomot fantastic, geamul de la biroul directorului. Copiii o rupseseră imediat la fugă, doar el rămăsese, uluit, în mijlocul curții, și cînd directorul năvălise pe terenul de joc, numai în cămașă, cu mingea în mînă, semănînd cu un arbitru în clipa dictării unui penalti, Sabin nu găsise altceva de făcut, decît să-i ia mingea, și să-i spună acestui personaj furios, de care se temea îngrozitor, „vă mulțumesc". Chestia devenise notorie, directorul pronunțase în cancelarie un întreg rechizitoriu, în care subliniase, *obrăznicia împinsă pînă la sfidare a elevului Dorobanțu Sabin*, și numai tactul dirigintei sale, profesoară de română, care-l iubea aproape matern, tocmai pentru că era neajutorat, îl salvase de la o sancțiune severă.

Lipsa lui de îndemînare îi jucase multe feste, chiar și în facultate avusese de suferit, în primul an de practică, pentru această blestemată neputință de a-și ordona sau coordona mișcările, primele lui injecții făcute unor pacienți stoici, obișnuiți cu suferința, crediut-i un soi de celebritate nesuferită. Pînă și femeile de serviciu se înghesuiau, în spatele său, cu mîinile la gură, spre a urmări spectacolul, modul nemaipomenit în care încerca, fără a reuși, să spargă fiola, și cum acul seringii refuza să pătrundă unde trebuia, revărsînd serul, cu o minusculă fîntînă arteziană, pe fesele bolnavului.

Toată tinerețea îi fusese marcată de această neîndemînare, nu știa să înoate, să schieze, să joace tenis, nici măcar să umble cu bicicleta, încît întotdeauna, în excursii sau în tabere, el rămînea pe dinafară, un fel de garderobier voluntar, păzind hainele și sacoșele colorlalți. Paradoxal, o cunoscuse pe Olga tocmai datorită acestei autentice malformații congenitale. Se nimeriseră împreună într-o tabără studențească — Olga era studentă la IEFS — și, într-un meci de volei între „medicinișli" și „iefișli", fusese imediat remarcat, de către ambele părți, pentru rateurile sale spectaculoase. Era, într-adevăr, extraordinar felul cum mingea îi trecea printre mîini, îl lovea în omoplați, îi strivea nasul, iar cînd izbutise, totuși, să o lovească la rîndul său, proiectase această ghiulea de piele în ochelarii asistentului, care juca și el, democratic, în formația studenților. N-ar fi putut spune de ce, dar se ambiționase să-și continue giumbușlucurile involuntare, înfruntînd exasperarea partenerilor și uralele zeflemitoare ale ambelor galerii, înfrățite în fața acestui spectacol.

Și atunci se întîmplă ceva ciudat : Olga începu să joace la fel de prost ca el, numai că de ea nu se putea rîde, era componentă a lotului național și o vedetă incontes-

tabilă a facultății. Apoi, tot ea spuse „stop", luă mingea sub braț și se îndreptă spre Sabin. Acesta vru să-i mulțumească pentru solidarizare, dar nu avu cînd, pentru că Olga îl apostrofă, furioasă :

— Ce naiba ai în loc de mîini, omule ? Pietre de moară ? !

În mod cu totul stupid, Sabin își privi mîinile, de parcă dorea să se convingă dacă ele sînt sau nu veritabile. Olga începu să rîdă.

— Ești mai *haios* decît credeam, spuse ea.

— Nu sînt *haios* deloc, răspunse el iritat. Și nu mi se pare că e o crimă să nu știi să joci volei.

— Asta nu e o crimă, recunoscu Olga. Dar e aproape o crimă să nu fii în stare să te miști...

— Și vrei să-mi dai lecții de mișcare ? — o întrebă Sabin, cu un ton pe care-l dorea ironic, detașat și bărbătesc.

— Bineînțeles că o să-ți dau ! — răspunse fata.

Izbucni iar în rîs, privindu-l cu o simpatie vicleană.

— La revedere, campionule ! — spuse ea. O să te caut la sala de mese...

Plecase, cu mersul ei sigur și apăsat, de sportivă, lăsîndu-l, după cum își amintea, mai mult descumpănit decît „prins".

N-ar fi putut spune, de fapt, nici acum, ce anume îl făcuse să se simtă atît de iremediabil atașat de Olga, încît toate legăturile sale ulterioare — chiar și scurta sa aventură matrimonială cu Melania — plătiseră un tribut nefericit acestei povești de tinerețe, care se încheiase, oricum, în coadă de pește. El nu dorise, în toți acești ani, să devină victima propriilor sale amintiri, și mai cu seamă după ce Olga plecase, ca antrenoare, în Maroc, încercase să le șteargă din memorie, așa cum ștergi o bandă de magnetofon, imprimînd o altă melodie deasupra ;

dar probabil că nu reușise decît un „bruiaj" superficial, pentru că vechiul refren răsuna, din cînd în cînd, în ființa sa, ca un cîntec de sirenă.

Melania îi spusese, într-unul din accesele ei de furie, că trăiește cu o umbră, și poate că avea dreptate, deși nu se simțea vinovat, adică nu resimțea un sentiment material de culpabilitate. Dar pentru modul într-adevăr fabulos în care gelozia Melaniei devenea retrospectivă, era posibil ca Sabin să fie vinovat. Probabil că ar fi fost mai lesne pentru el să acopere o legătură extraconjugală autentică, decît acest străniu adulter cu o amintire, pe care Melania i-l imputa cu vehemență.

Și, dintr-o dată, în timp ce își răcorea fața, după bărbierit, cu cîteva picături de colonie, Sabin simți nevoia dureroasă — cu atît mai dureroasă cu cît era absurdă și umilitoare — de a o revedea pe Olga.

Nu mă voi duce, își spuse Sabin. Măcar atîta luciditate mai am, ca să-mi dau seama de ridicolul situației. Ce să caut într-o familie care nu mă cunoaște ? Cum să-mi explic vizita față de Sfînta Vineri, de fetiță, și chiar de Olga ? Atît de dobitoc nu sînt. Categoric !

În timp ce se gîndea la toate astea, Sabin își puse o cămașă albă, îmbrăcă un costum bleumarin, de zile mari, își luă din cuier fulgarinul și ieși în stradă. Știuse de la opt dimineața că se va duce la Olga.

9

SPERASE, TOTUȘI, CĂ NU VA FI nimeni acasă. Sau, măcar, că-i va deschide ușa Olga. Ori fetița. Dar se întîmplă cum putea fi mai rău : în pragul ușii se ivi bătrîna. Aceasta îl cercetă din creștet

pînă-n vîrful bombeurilor, cu o minuțiozitate de geambaș. Sabin avu iarăși impresia că adulmecă aerul, ca un ogar în preajma vînatului.

— Credeam că e instalatorul, rosti, dezamăgită, Sfînta Vineri. L-am anunțat că s-a stricat chiuveta din bucătărie.

Îl abandonă apoi cu totul, lăsînd întredeschisă ușa de la intrare.

— Iar a venit omul ăla... doctorul... răsună, din casă, vocea ascuțită a bătrînei. L-a chemat cineva ?

Și încă înainte de a primi vreun răspuns, Sfînta Vineri continuă :

— A înnebunit lumea ! Chemi instalatorul și vine doctorul !

— Care doctor ? — se auzi vocea neîncrezătoare a Olgăi.

— Cel de ieri, răspunse bătrîna. Și-a făcut abonament la ușa noastră.

Intenția lui Sabin de a fugi cît mai departe, pînă în Tahiti, dac-ar fi fost posibil, se dovedi, din păcate, irealizabilă. Olga se afla în fața lui. Era furioasă, sau, mai curînd, exasperată. Izbuti însă să se stăpînească.

— Poftiți în casă... domnule doctor, îl invită ea.

— Vă mulțumesc, spuse Sabin, plonjînd, — așta era termenul cel mai corect — plonjînd, deci, în holul micuț de la intrare, încît fu gata să răstoarne măsuța pe care se aflau cîteva ghivece cu clasicii cactuși de bloc. Numai o minune împiedică dezastrul, minunea fiind intervenția cu adevărat senzațională a Olgăi, care restabili, în ultimă instanță, echilibrul măsuței, cu unul dintre acele salturi care o făcuseră celebră pe terenul de volei, cînd scotea *in extremis* — cum spunea, entuziasmat, crainicul — mingea expediată în trombă de echipa adversă

Sabin se simți privit în fel și chip ; cu enervare reținută de Olga ; cu plictiseală nereținută de Sfînta Vineri ; cu o curiozitate amuzată de Laura ; cu o vădită neîncredere de un bărbat necunoscut, pe care el nu-l trecuse în calculul probabilităților.

— Dumnealui e doctorul de la circumscripție, spuse, neutru, Olga. Și dînsul e... tatăl Laurei.

Sabin jubilă. Olga nu-l recomandase „soțul meu", așa cum obișnuiesc să facă prezentările, cu un ton posesiv, femeile măritate. Era și prea festiv îmbrăcat — observă Sabin — pentru calitatea de soț. Nu stai la tine în casă, mai ales duminică, în haină și vestă, ba chiar și cu pantofi în picioare.

Partea proastă era că trebuia să inventeze un motiv pentru această vizită intempestivă. Și mintea îi era goală, ca un portofel înainte cu o zi de leafă. Pe stradă se gîndise să rostească, nonșalant, o frază voioasă, în genul : „Am trecut întîmplător pe aici, și atunci am venit să vă vizitez", dar acum o asemenea frază i se părea de o idioțenie totală. Cu același efect ar fi putut spune : „Am trecut pe la dumneavoastră să vă întreb cît este ceasul"...

Îl scoase, întrucîtva, din încurcătură, Sfînta Vineri.

— Nu cumva te-a chemat Veta ? — îl întrebă ea.

Și la privirea lui nedumerită, adăugă :

— Femeia de alături. Cu moaștele în șuruburi. E în stare de orice...

Din punctul lui de vedere, ar fi spus, cu dragă inimă, că l-a chemat această Veta. Sau oricine altcineva. Chiar și responsabilul cărții de imobil. Dar nu avu cînd să răspundă, pentru că interveni Laura :

— Domnul doctor mi-a spus de ieri c-o să revină. Să vadă dacă mă simt mai bine.

Fetița asta mințea cu o dezinvoltură extraordinară. Și avea și tupeul să-l privească drept în ochi, de parcă ar fi spus : „Poftim, contrazice-mă, dacă-ți dă mîna !“ Evident că nu-i dădea mîna. Așa că abandonă orice principiu pedagogic, devenind, din oportunism și lașitate, complice la această minciună.

— Da, rosti Sabin, mă gîndeam să văd... mai bine zis să constat...

— În regulă, spuse Olga. Vă rog să constatați...

Bărbatul necunoscut — adică, mă rog, cunoscut drept părintele Laurei — tuși, spre a-și drege vocea.

— Nu mi s-a spus că Laura nu s-a simțit bine, zise el cu importanță.

Nu dădu nimeni prea mare atenție vorbelor sale. Ca orice tată care, prin divorț, încetează de a mai fi și soț, avea statutul monarhiilor constituționale din zilele noastre : multă solemnitate și puțină putere. Chiar și clasica frază a mamelor de pe toate meridianele : „O să le spun lui tata“, devenea strict formală în cazul taților detronați din funcția de soți. Printr-un instinct fără greș, toți copiii din lumea asta știu prea bine că un tată care vine în vizită cînd și cînd, are un rol strict decorativ. Un fel de Moș Crăciun pentru tot anul. Întotdeauna va aduce cu el un cadou, nu cine știe ce, va pune întrebări pisăloage despre școală, se va uita și în carnetul de note, va da cîteva sfaturi bine simțite și extrem de folositoare, în funcție de vîrsta și de sexul copilului (de la „să fii atent la mașini cînd traversezi strada“, pînă la „ai grijă cu cine te împrietenești“). În jumătate de oră maximum, își va îndeplini funcția pedagogico-educativă pentru cel puțin trei săptămîni. Va putea pleca liniștit cu sentimentul datoriei împlinite, în proporție de cincizeci la sută : restul datoriei îl achită, prin factorul poștal, lună de lună...

— Cum te simți ? — o întrebă Sabin pe fetiță, jucînd mizerabil rolul unui doctor grijuliu.

— Ca și ieri, răspunse ea, zîmbindu-i viclean, încît Sabin avu aproape certitudinea că puștoaica își bate joc de el.

— A mîncat murături, o pîri bătrîna. A lăsat friptura în farfurie și a mîncat murături.

— N-ai procedat bine, spuse bărbatul care juca rolul de tată, cu aceeași stinghereală cu care Sabin juca rolul de medic.

— De ce n-am procedat bine ? — îl întrebă Laura.

— Pentru că murăturile... nu-i așa...

Vruse să spună, probabil, niște lucruri foarte interesante despre murături, dar nu găsea cuvinte. Sabin se temu că i se va da cuvîntul în aceeași chestiune, în calitatea sa de doctor. Ar fi fost o situație penibilă, pentru că nici el n-ar fi putut să dezvolte subiectul, mai departe de unde îl lăsase tatăl Laurei. Din fericire, Sfînta Vineri îl scoase și de data asta din încurcătură.

— Pe vremea mea, spuse ea, se dădea la copii untură de pește.

— Trebuie să fi fost ceva scîrbos ! — se strîmbă fetița.

— Bineînțeles că era scîrbos, încuviință bătrîna. Un medicament trebuie să fie scîrbos, altfel nu face două parale. Eu am șapte boli în corpul meu, și știu asta.

— Untura de pește conține vitamina D, explică Sabin, cu un ton atît de nefericit, de parcă avea el însuși gura plină de untură de pește. Se administrează și acum copiilor, dar sub forme mai plăcute, în drajeuri sau în polivitamine.

Îi venea să plîngă pentru inepțiile pe care le spunea. Venise la Olga, după douăzeci de ani, să țină discursuri despre untura de pește. Oribil !

— Eu cred, interveni, în această discuție pasionantă, tatăl Laurei, că tradiția... vreau să spun... naturalul...

Amuți din nou, speriat de neputința sa de a găsi cuvinte. Dorea din tot sufletul să participe la discuție, ca un partener agreabil și dezinvolt, dar se poticnea, de fiecare dată, într-un mod lamentabil. Fusese lovit, brusc, de o amnezie care-i paraliza orice urmă de inteligență. Ciudata penurie de cuvinte a tatălui itinerant trezi simpatia lui Sabin, faptul că nu era singurul idiot în această casă dîndu-i, probabil, un plus de curaj. De altfel, se și spune „curajul prostului", își zise Sabin. Poate că ne purtăm prea drastic cu cei săraci cu duhul, cînd, de fapt, ei ar avea nevoie de un plus de afecțiune. Puțini sînt, de fapt, idioți din naștere, adesea fiind vorba de o stare aparentă, în funcție de împrejurări. Am căzut de trei ori la testul psihologic pentru obținerea carnetului de șofer amator, și aș cădea de încă o sută de ori, părînd, desigur, examinatorilor un oligofren perfect. Așa cum am părut, în adolescență, cu prilejul jocurilor de societate, cînd nu izbuteam niciodată să înțeleg ultimul cuvînt la *telefonul fără fir*, ori să deduc despre ce expresie e vorba, după mimica partenerului, jocuri la care alții excelau. Ei treceau drept inteligenți, deși despre unii am tot dreptul să mă îndoiesc că erau ei înșiși de puțin dotați. Dar, adesea, gălăgia, abilitatea, vicleniа primitivă sînt confundate cu deșteptăciunea. Și invers, sfiiala, lipsa de adaptare automată la factori exteriori nesemnificativi sînt catalogate imediat drept prostie.

Datorită acestui monolog interior, atașamentul lui Sabin față de idioți, sau de cei care păreau numai idioți, spora fără oprire. Ar fi vrut sincer să-l sărute pe frunte pe bărbatul căzut într-o amuțeală fără ieșire, dar se îndoi că acest gest ar fi fost interpretat corespunzător. Și,

de altfel, bărbatul abandonă, dintr-o dată, starea de muţenie. Rosti grav :

— Ei, ajunge cu atîta vorbărie !

Era greu de înţeles la ce fel de vorbărie făcea aluzie, după ce tăcuse cu importanţă aproape o oră, dar nimeni nu-i ceru amănunte. El continuă :

— Trebuie să plec. Sînt aşteptat la serviciu.

La fel de bine ar fi putut spune : „Sînt aşteptat în Japonia". Era o minciună convenţională, pe care nu i-o luă nimeni în seamă. Pur şi simplu trebuia să plece. Spre uşurarea lui, dar şi a celorlalţi.

După plecarea sa, toţi ochii se îndreptară, întrebători, spre Sabin. Venise rîndul lui. Acum ar fi trebuit să spună : „Îmi pare rău, obligaţii presante mă silesc să mă retrag. Am o întîlnire cu un îmblînzitor de tigri". Sau ceva asemănător. Dar se trezi zicînd :

— Aşa că, numai aparent untura de peşte a fost abandonată. Deşi, e adevărat, se observă o reîntoarcere la medicina tradiţională. Usturoiul, bunăoară...

Ajungînd la usturoi, gîndul sinuciderii îi apăru ca unică soluţie. Faţă de tîmpeniile pe care le debita, fragmentele de cuvinte rostite de bărbatul care plecase înaintea lui aveau o elocinţă ciceroneană.

— Ce e cu usturoiul ? — se arătă interesată fetiţa.

Devenea din ce în ce mai limpede că îl lua peste picior. Desigur că mîine va povesti colegelor despre doctorul Cretinescu. Adică despre el.

— Chiar... ce e cu usturoiul ? — interveni Sfînta Vineri.

Era singura care-i dădea concursul, cu toată bunăvoinţa. Cele şapte boli din corpul ei — ca şapte detectivi abili — îşi uneau forţele, într-o investigaţie fără sfîrşit. Tot ce se putea, cît de cît, mestecă sau înghiţi, fusese îngurgitat de bătrînă, în numele marilor idealuri

medicale. Băuse gaz. Mestecase ceară de albine. Prin stomacul ei trecuseră bulbi de ceapă macerați în oțet de mere, fulgi de păpădie, frunze de mesteacăn, talaș de brad, sîmburi de prune. Timp de o lună înlocuise ceaiul, la micul dejun, cu un extract de fructe, față de care *grogul* marinarilor din cărțile cu pirați era o băutură de copii, consumînd cu încăpățînare acest preparat misterios, pînă făcuse o comă etilică. Nimic n-o putea descuraja. Era gata să îmbrățișeze, acum, cauza usturoiului, doctorul Sabin Dorobanțu fiind pe cale să devină noul ei mentor, în problemele sănătății. Din păcate, acest frumos început de idilă fu întrerupt de Olga.

— Am reținut expunerea dumneavoastră, spuse ea. Poate că îi prescrieți, totuși, Laurei un tonic. Cu sau fără vitamina D.

— Și mie un tratament cu usturoi, interveni bătrîna.

— Mamă, ai să faci din nou un miros nesuferit în toată casa, rosti, agasată, Olga.

— Ca atunci cînd ai fiert rășină amestecată cu semințe de floarea-soarelui, adăugă Laura.

— Usturoiul nu trebuie consumat fiert, interveni Sabin, blestemîndu-se pentru încăpățînarea cu care continua un subiect iremediabil compromițător pentru el.

— Dar cum ? — îl întrebă, încîntată, Sfînta Vineri.

— Crud, răspunse Sabin, simțind din ce în ce mai acut nevoia de a se sinucide. Numai în stare crudă, adăugă el, cu o tristețe imensă în glas, de parcă anunța pierderea unei ființe apropiate, usturoiul își păstrează proprietățile sale cu adevărat miraculoase.

Ceea ce se întîmpla cu el, era vrăjitorie curată. Nu putea ieși din această stare de transă. Dac-ar fi stat pînă la miezul nopții, ar fi continuat să laude, ca un comis voiajor zelos, proprietățile unturii de pește, usturoiului și altor asemenea. Laura îl privea fix, înfigîndu-și un-

ghiile în palme, spre a nu izbucni în rîs. Probabil că îl percelise moș Usturoi. Olga era din ce în ce mai nerăbdătoare. Numai bătrîna se uita la el cu simpatie. Era singura persoană din această casă care avea, față de el, un sentiment pozitiv.

De fapt, ar fi trebuit să plece. Dar întocmai unui personaj dintr-o schiță citită demult, care se prăpădise, într-o vizită, de inimă rea, pentru că nu găsise fraza cu care să-și ia la revedere de la gazde. Sabin stătea țintuit pe scaun, uitîndu-se la fața de masă cu o sîrguință de meșter textilist. Simțea nevoia să spună ceva profund, dar singura frază care îi venea în minte era : „De fapt, este un lucru cert că și leușteanul are efecte favorabile în tulburările digestive". Ținea buzele strînse și limba lipită de cerul gurii, spre a nu pronunța și aceste enormități, care l-ar fi făcut nefericit pentru toată viața.

În sfîrșit, Olga se hotărî să-i vină în ajutor. Îl privi cu un început de zîmbet, așa cum îl privise și în urmă cu douăzeci de ani, după celebrul meci de volei prin care, de fapt, se cunoscuseră.

— Domnule doctor, spuse ea, poate că mă ajutați s-o înscriu pe Laura la dispensarul de circumscripție.

— E o simplă formalitate, o asigură Sabin. O să mă ocup personal.

— Sînteți foarte amabil, spuse Olga. Și extrem de insistent. Ca un adevărat doctor...

Accentuase într-un mod anume asupra cuvîntului *insistent*. Ca într-un început de complicitate. De limbaj cifrat, pe care nu-l puteau înțelege decît ei doi.

— Vă mulțumesc pentru apreciere, răspunse el. Sînt adeptul medicinii profilactice, și e firesc să vizitez și copiii sănătoși. Așa că... voi reveni.

Accentuase, la rîndul său, asupra cuvîntului *reveni*. Olga oftă, fără să-i răspundă. Rămăseseră singuri. Eă-

trîna plecase în bucătărie, de unde se auzea clinchetul, de clopot spart, al unei piulițe. Sfînta Vineri începea tratamentul intensiv cu usturoi. Laura intrase în camera ei. Probabil, pentru a putea rîde în voie. Sabin își luă inima în dinți.

— Olga, spuse el, știi bine de ce am venit...

— E o prostie, răspunse ea.

— Nu e neapărat o prostie. Poate că era normal să se întîmple așa.

— Cum ?

— Să ne revedem.

— După douăzeci de ani. Ca în Dumas ?

— Să încercăm să uităm că au trecut douăzeci de ani. Sau să ne închipuim că n-am fost niciodată despărțiți în acest răstimp.

— Știi bine că nu se poate.

— De ce crezi că nu se poate ?

— Sîntem prea bătrîni pentru a o lua de la început.

— Nu arăți ca o femeie bătrînă. Dimpotrivă...

— Ești drăguț că mi-o spui, dar asta nu schimbă fondul problemei. Am, totuși, patruzeci de ani.

— Patruzeci de ani nu sînt o catastrofă. Ți-o spune cineva care a împlinit patruzeci și șase...

— Nu, Sabin, nu. Totul e artificial... și chiar ușor ridicol. Ce-a fost, a fost.

— Ce-a fost... mai poate să fie.

— Nu cred că mai poate să fie.

— Să încercăm...

— Lucrurile astea nu se încearcă. Ori le faci, ori nu le faci.

Olga îl privi aproape la fel de intens, aproape cu tot atîta gravitate, ca la ultima lor întîlnire, în pădurea Băncasa.

— Ți-am spus de altfel și *atunci*, continuă Olga, ghi-

cindu-i, ca de obicei, gîndurile, că va fi o despărțire pentru toată viața...

— Eram prea tineri ca să știm ce înseamnă o despărțire, spuse Sabin. Ca să știm ce înseamnă pentru toată viața...

— Dar am avut destul timp să învățăm ce înseamnă și una, și cealaltă...

— Nu cred că voi trăi destul spre a le învăța cu adevărat...

— E o prostie, spuse, din nou, Olga.

— Dar e o prostie în care am sperat mereu, ripostă Sabin.

Se apropiau, involuntar, de ușă. Încă o clipă, și aveau să încapă, iarăși, duminica lungă și pustie.

— Olga, spuse Sabin, nu-ți cer s-o iei de la capăt cu ochii închiși. Nu-ți cer, de fapt, nimic. Atîta doar : să încercăm...

— E o absurditate, nu înțelegi ? Puteam să fiu măritată. Așa cum puteai să fii și tu — sau poate chiar ești — însurat... Ce făceam atunci ?

— Dar nu sîntem, Olga, nu sîntem. Ce rost mai are să ne gîndim la o situație care nu există ?

— Nu m-ai înțeles, răspunse Olga, cu nerăbdare în glas. Voiam să-ți spun că douăzeci de ani ridică prea multe semne de întrebare. Prea multe bariere. Prea multe necunoscute. Îmi ceri s-o luăm de la început... dar lîngă mine este acum Laura.

— Și ce importanță are ?

— Are, dragul meu, are. E suficient să mai vii o dată sau de două ori la noi în casă, pentru ca Laura să înțeleagă că vii pentru mine, nu pentru ea...

— Cu atît mai bine. N-ar mai trebui să-i explicăm...

— Iartă-mă, Sabin, dar vorbim limbi diferite...

Păru, deodată, extrem de obosită. Poate că acum se observa, într-adevăr, că are patruzeci de ani. Sabin îi luă mîna și i-o strînse ușor. N-ar fi crezut că acest gest simplu îi va produce atîta emoție.

— Olga, rosti el, îți spun doar atît : voi reveni. Nu se poate altfel. Nu-mi poți interzice ca să te văd...

— Nu va fi nimic, răspunse Olga, deschizîndu-i ușa. N-are rost să-ți încurajez himerele. Nu putem trăi cu propriile noastre umbre. La revedere... doctore !

10

CIUDAT CUM OLGA ÎI VORBISE CU aproape aceleași cuvinte ca Melania : nu putem trăi cu propriile noastre umbre, spusese Olga. E adevărat, Melania fusese mai categorică : trăiești cu o umbră, așa îi zisese. Ceea ce la Olga era o părere, sau o convingere — în orice caz îndulcite prin folosirea persoanei întîi plural — devenea, la Melania, un reproș. Și mai mult decît un reproș : o acuzație gravă și ireversibilă.

Totul era, la Melania, în momentele de furie, grav și ireversibil. Gura i se strîmba, de parcă suferise o pareză. Bărbia, oricum cam prea alungită, căpăta tendința de a se arcui, ca la cimpanzei. O paliditate nefirească îi cuprindea fața, pînă și ochii i se albeau, încît Sabin, ca medic, se temea, de fiecare dată, că își va pierde cunoștința. Nu raționa, în asemenea stări, țipa, cu o voce spartă, blestemele și insultele cu care îl împroșca fiind cu atît mai surprinzătoare, cu cît, în afara acestor accese, limbajul ei era absolut urban, chiar pudic, vulgaritatea altora fiindu-i dezagreabilă. Culmea era că una dintre

certurile lor faimoase, petrecute la un revelion, avusese ca mobil o anecdotă într-adevăr cam decoltată, spusă de un invitat. Ea vrusese să plece imediat, încă înainte de ora douăsprezece, el încercase să-i explice că acest lucru îi va face ridicoli pe amîndoi, ea ridicase tonul, trecînd, în curînd, la un limbaj ce întrecea, în duritate, nefericita anecdotă care stîrnise tot balamucul.

Mai trăia încă tatăl lui — bătrînul şi bunul Emil, înţelept ca Aristotel şi îngăduitor ca Horaţiu — venise şi el la acel revelion, şi îşi privise fiul cu nişte ochi atît de trişti, încît Sabin se ruşinase mai mult de această tristeţe, decît de privirile, unele chiar amuzate, ale colorlalţi.

De fapt, dacă ţinea bine minte, şi cearta în care Melania îi imputase că trăieşte cu o umbră pornise de la un fleac. Erau invitaţi la Jean Calomfirescu — exigentul şi ironicul Jean Calomfirescu — şi Sabin o rugase să renunţe la floarea de plastic pe care şi-o agăţase de reverul taiorului, spre a evita maliţia din privirea neîndurătorului său prieten.

— Niciodată nu-ţi place cum mă îmbrac, îi spusese Melania.

Ar fi trebuit să tacă, pentru că în ochii ei se aprinsese luminiţa de alarmă. Era clar că avea să înceapă o ceartă. Încercase, totuşi, să prevină incidentul.

— Ştii foarte bine că nu e vorba de mine, răspunsese el, tatonînd terenul cu prudenţă.

— Dar de cine ?

— De Jean...

— Ce-ţi pasă ţie de părerea lui ?

— Nu de el, ci de tine îmi pasă, spusese el.

— Ce să fac, nu pot fi elegantă ca marea ta dragoste..

Cînd ajungea aici, nu mai putea fi oprită. Îl privise și atunci cu răutate, așteptînd reacția lui. Dar el tăcuse.

— Probabil că Jean o plăcea, nu? — întrebase ea.

— Nu știu la cine te referi, răspunsese, obosit, Sabin.

— Minți...

— Bine, mint...

— Îmi dai dreptate cu un ton de parc-aș fi nebună...

— Îți dau dreptate pentru că nu vreau să ne certăm...

— Ești mărinimos, desigur. Spre deosebire de mine, care sînt o viperă...

— N-am spus asta...

— Dar ai gîndit așa...

— N-am gîndit așa. În general... nu m-am gîndit la nimic.

— Nici măcar la ea?...

— Melania... nu mă gîndesc în mod deosebit la nici o femeie. Tu ești cea care dai amploare unor legături obișnuite în viața oricărui bărbat, înainte de căsătorie.

— Obișnuite?

— Absolut obișnuite...

— Minți, țipase Melania, minți...

Făcuse mici cristale de salivă în colțul buzelor. Bărbia îi tremura, de parcă era gelatinoasă. Albeața nefirească a obrazului și a ochilor se transmise și privirii. Acum urma partea cea mai rea. În care nu era nimic de făcut.

— Te gîndești tot timpul la ea, urlase Melania. Tot timpul, auzi? Mă compari cu ea și cînd mă îmbrac, și cînd facem dragoste... Te culci cu mine și te gîndești la ea... Trăiești tot timpul cu o umbră, cu un strigoi...

Să tac, trebuie să tac, își spunea Sabin. Și să nu aud. Să nu aud nimic. Să-mi închipui că am murit. Că toate astea se întîmplă altuia. Că această abjecție nu mă pri-

veşte. Să nu-mi pese. Să nu-mi pese de nimeni. Nici măcar de vecinii care au deschis, cu aviditate, ferestrele, pentru a nu pierde nici un amănunt. Şi care vor povesti, mîine, cum şi-a snopit iarăşi nevasta în bătăi, criminalul de la etajul patru, care mai este şi doctor pe deasupra.

Între timp, tipetele Melaniei începuseră să scadă în intensitate. Se frîntise, ca de obicei, în pat, trupul îi era scuturat de sughiţuri, pe care nu şi le putea controla. Şi apoi o linişte stranie, membrele înţepenite, gura mişcîndu-se convulsiv. Şi ceea ce se întîmpla după aceea, ochii ei privindu-l rugător, respiraţia ei precipitată, mîinile ei întinzîndu-se într-o chemare aproape disperată, şi el muşcîndu-şi buzele pînă la sînge, şi jurîndu-se că de data asta nu se va mai apropia, şi înaintînd, totuşi, ca în transă, şi ea cuprinzîndu-l şi dăruindu-se cu frenezie, te iubesc, iubitule, te iubesc, iubitule...

II

JEAN CALOMFIRESCU NU SE MIRĂ de îndelunga tăcere a lui Sabin. Cu un prilej oarecare, avocatul chiar remarcase că amiciţia lor se compune îndeobşte din tăceri. „Eşti un prieten reconfortant, subliniase, atunci, Calomfirescu. Faptul că nu-mi impui conversaţii anoste, îmi dă o stare de echilibru absolut favorabilă în profesia mea, în care debitul verbal reprezintă o virtute obligatorie".

Aşa încît, şi de data asta, aşteptînd ca Sabin să iasă din obişnuita sa muţenie, Jean Calomfirescu scoase o carte din bibliotecă şi începu s-o citească tacticos.

Este ciudat, își spuse Sabin, că, aproape oridecîteori mă întîlnesc cu Jean, îmi reînvie în memorie aceeași amintire despre bunul Emil ; dacă nu cumva este mai mult un scenariu decît o amintire, pentru că am impresia stranie că urmăresc, aproape material, o secvență dintr-un film, dintr-o peliculă fără început și fără sfîrșit, uzată și îngălbenită de vreme.

...El, copil, stînd pe marginea patului, și tatăl său, îngenunchiat, legîndu-i șireturile. Chipul tatălui venind spre dînsul printr-o ceață deasă. O față îngîndurată, mohorîtă chiar, luminată doar de izbucnirea de viață pe care o transmiteau ochii săi mari și patetici. Mustața cobora pînă la colțurile gurii, ascunzînd senzualitatea buzelor. Mîinile care îi legau șireturile aveau o epidermă uscată, cu vine puternice, încît păreau că sînt dintr-o argilă veche, plesnită.

Dar era, oare, imaginea tatălui său ? Avea un copil de cinci ani discernămîntul de a reține asemenea amănunte, pe care să le transmită lui, cel de azi ? Poate că totul nu era decît un joc al fanteziei, și ceea ce vedea, prin pînza tremurată a memoriei, nu existase niciodată. Le inventase omul matur, care încerca să întoarcă aceste amintiri înapoi, într-un timp revolut, spre un copil și el imaginar...

Și totuși auzea, imposibil de real, tusea aceea discretă, ca o respirație, și-l zărea pe tatăl lui legîndu-i șireturile. Acel bărbat și acel copil — care puteau fi o părticică din viața sa, ori o simplă închipuire — erau atît de aproape și atît de vii, încît se ferea să întindă mîna, de teamă să nu le simtă trupurile. În astfel de momente, legătura dintre el și copilul care-și balansa picioarele mici și subțiri pe marginea patului își pierdea orice înțeles. De parcă murise la cinci ani, și se privea acum într-o oglindă, în afara oricărei vîrste.

— O mai ţii minte pe mama ? — îl întreba tatăl, adică îl întreba pe copilul căruia îi lega şireturile şi care căsca, somnoros, nedespărţit încă de căldura patului.

— Da, răspundea copilul, o mai ţin minte.

De fapt, îi uitase şi chipul şi vocea şi mersul, dar nu avea de unde să ştie că le uitase, aflîndu-se la vîrsta cînd hotarul dintre realitate şi imaginaţie este luminos şi nesigur.

— S-ar putea — îi spunea bunul Emil, şi mîinile lui aveau o tresărire cînd rostea aceste cuvinte — să nu se mai întoarcă acasă.

— Niciodată ? — îl întreba copilul, mai mult curios decît întristat.

— Niciodată — răspundea tata.

— S-a supărat pe tine ?

— Nu, nu s-a supărat.

— Atunci... de ce ?

Vocile se pierdeau dintr-odată, într-adevăr ca într-un film prea vechi, şi el avea mereu impresia că era, astfel frustrat de un răspuns extrem de important, care încă i-ar fi putut schimba cursul vieţii. Apoi, treptat, se stingeau şi imaginile, sau, mai exact, se îndepărtau, micşorîndu-se, pînă ajungeau un punct vag, o clipire obosită, care putea fi a propriilor săi ochi...

Sabin simţi brusc nevoia de a se descărca de această amintire — inventată sau reală — povestind-o lui Jean Calomfirescu. Acesta îl asculta, ca deobicei, cu privirea sa incomodă, scormonitoare.

— Păstrăm fiecare în noi asemenea crîmpeie din copilărie, spuse Jean. Cel mai adesea nu reţinem decît amănunte care ne-au şocat profund, marcîndu-ne ireversibil existenţa.

Avocatul îşi aprinse o ţigară, şi chipul său se înăspri, evidenţiindu-i trăsăturile colţuroase.

— După cum știi, părinții mei s-au prăpădit în război, continuă Jean. Nu mi-i amintesc niciodată. În schimb, revăd mereu sala de mese a orfelinatului, în care cincizeci de copii, în picioare, cu fața la Răsărit, rosteam Tatăl nostru, urmăriți de privirea apoasă a directorului Sachelarie. Probabil că devenisem ateu din instinct, încă înainte de a-mi forma convingeri proprii, din cauza zelului timp și brutal cu care Sachelarie ne obliga, în fiecare dimineață, la un ceremonial lipsit de orice participare afectivă, toemai fiindcă ne era impus. Cred că de atunci înțelesesem, în pofida vîrstei, că prin constrîngere nu se pot difuza idei, ci doar porunci. Amintirea de care vorbeam este mereu aceeași : noi, cei cincizeci de copii, cu foamea năvălind din gîtlej, ca o apă stătută și tulbure, rostind cuvinte și fraze cărora le pierdusem înțelesul, și uitîndu-ne, între timp, cu o poftă sălbatică, la felioarele de pîine unse cu un strat subțire de marmeladă și la cești cu ceai, un lichid aproape incolor, cu un vag miros de valeriană.

Jean trase cu sete un ultim fum din mucul de țigară, încît scînteile se împrăștiară în încăpere, ca un foc de artificii. Sabin îl privi aproape fără să răsufle, de parcă îi era teamă să nu destrame o vrajă. În mod normal, Jean nu era un om predispus la confesiuni. Dimpotrivă, respingea, cu o maliție neiertătoare, orice înclinație spre sentimentalism. Dar probabil că, de data asta, un resort tainic îl împingea să se destăinuiască.

— În școala primară, spuse, într-un tîrziu, avocatul, îmi uram colegii care veneau de-acasă cu pachețelele pregătite de tot felul de mămici și bunici. Învățătorul, un nenorocit de filantrop pe care l-aș fi strîns de gît, aduna de la acești copii, în fiecare dimineață, cîte un sandviș, pe care ni le dădea nouă, celor flămînzi. O făcea fără nici un fel de discreție, cu o publicitate abjectă, vorbindu-ne despre caritate și milă creștinească. În fiecare zi, juram

că voi refuza scîrba aia de tartină, dar imediat ce mă auzeam strigat mă podidea o foame animalică, și mă repezeam să-mi iau obolul. Eram atît de umilit, încît mă simțeam în stare să ucid...

— Aș vrea să-ți spun, începu Sabin...

Dar Jean îl opri cu un gest :

— Dom' le, stop ! Văd în ochii tăi o dorință bleagă spre scîncet. Să nu te prind că pui capul pe umărul meu, că te plesnesc...

12

JEAN CALOMFIRESCU NU ERA ceea ce se cheamă un ins comod. Mulți dintre cei care-l cunoșteau, îl considerau chiar brutal, aproape prost crescut. Poate că această impresie se datora faptului că nu se lăsa manipulat de nimeni. Nici măcar de clienții săi. Refuza cu îndărătnicie „atențiile" acestora, trezind indignarea absolut sinceră a multor colegi de barou, ba chiar și a celor pentru care urma să pledeze, neliniștiți de perspectiva unui avocat pe care nu-l tentau nici sticlele pîntecoase, nici țigările cu nume de ducat englezesc. Fuma („de-al dracului", cum explica el prietenilor) țigări „Carpați" fără filtru, încît nici n-ar mai fi putut înlocui această mahorcă iute și înecăcioasă, firele de tutun i se lipeau de buze și de bărbie, părînd, de departe, niște pistrui de dimensiuni neobișnuite.

Avea cincizeci de ani împliniți, dar părea — în ciuda masivității sale — mai tînăr, așa încît, de mînă cu cele două nepoțele ale sale, putea fi luat, mai curînd, drept tatăl, decît bunicul fetițelor.

Era greu să fii prieten cu Jean Calomfirescu, pentru că prietenia sa refuza orice urmă de compromis. Spunea întotdeauna ceea ce gîndea — şi o spunea cu meşteşugul avocatului de profesie, dezvoltîndu-şi peroraţiile cu o ironie ce putea să pară răutate, puţini fiind cei care, cunoscîndu-l cu adevărat, ştiau că nimic nu era mai străin de firea sa decît răutatea gratuită. Îi plăcea să fie înconjurat de rude şi de cei cîţiva prieteni care rezistaseră diatribelor sale, şi mesele pe care le dădea adesea deveneau, datorită lui, un autentic spectacol. Cînd era în formă maximă, cînta la vioară cu frenezie, bătînd tactul cu piciorul, şi obligîndu-şi ginerele, un bărbat sobru şi plin de prestanţă, cu o bărbuţă elegantă, să-l acompanieze la acordeon. Merita să vezi acest *duo* de zile mari. Jean Calomfirescu, în cămaşă, leoarcă de transpiraţie, căutîndu-şi melodiile cu o asemenea repeziciune, încît părea că arcuşul este acţionat de forţa unei prese hidraulice şi bătînd necontenit cu piciorul în podea, în timp ce ginerele său, într-un costum bleumarin impecabil, împingea burduful acordeonului cu gravitatea concentrată a unui profesor universitar, aflat în plină dizertaţie ştiinţifică.

Sabin Dorobanţu descoperise cu uimire, în decursul prieteniei lor, că Jean era iubit de familie aproape cu fanatism, şi nu numai de soţie sau de rudele de sînge — fiică, nepoate etc. — ci şi de acest ginere, atît de diferit, ca temperament, de socrul lui, şi pe care, cu toate astea, îl îndrăgea ca un fiu autentic.

Este şi dificil, din afară, să înţelegi relaţiile dintre membrii unei familii, monologase, după bunul său obicei, Sabin. Adesea, aparenţele sînt înşelătoare. Acolo unde ţi se pare că domneşte o armonie perfectă, fără nici o fisură, descoperi, uneori, vechi nemulţumiri reciproce, permanente stări de tensiune ascunse cu grijă străinilor. Dar cu

Jean Calomfirescu, asemenea raporturi de circumstanță n-ar fi fost posibile, lipsa lui funciară de ipocrizie le-ar respinge fără menajamente.

Jean începuse să rîdă cu lacrimi, cînd prietenul său îi împărtășise aceste panseuri. Asta se întîmpla cu puțin timp înaintea divorțului lui Sabin.

— Dom'le, rostise într-un tîrziu avocatul, ștergîndu-se cu batista la ochi, filosofia ta de doi bani îmi întărește convingerea că oamenii au tendința să discute *mai mult*, despre ceea ce cunosc *mai puțin*. Nimeni nu va vorbi cu atîta solemnitate despre Bach sau Beethoven, decît acela care doarme tun la orice concert, pretinzînd că ține ochii închiși spre a simți mai profund miracolul divin al muzicii. Individul care va acapara o discuție despre pictură, lăudînd coloritul din pînzele lui Țuculescu, este, de fapt, daltonist. Cutare teoretician în pedagogie n-are copii și n-a stat de vorbă în viața lui cu o persoană sub patruzeci de ani. Cunoscătorul sufletului abisal al femeii a fost lăsat de a patra nevastă. Și așa mai departe. Nici tu nu faci excepție, scumpul meu Sabin. În timp ce-mi expui considerente atît de solide și interesante despre familie, propria ta corabie este gata să se ducă la fund.

— Îți mulțumesc pentru amabilitate, bombănise, posomorît, Sabin. Dacă e vorba de corabia mea, pot să-ți mărturisesc că ea s-a scufundat demult, chiar din momentul ieșirii în larg. Stai de vorbă cu un naufragiat.

Jean Calomfirescu devenise, dintr-o dată, grav.

— Sabine... de ce te chinuiești ? — îl întrebase el.

— Nici eu nu știu, răspunsese Sabin. Poate pentru că sînt un nehotărît din fire. Sau poate pentru că, în naivitatea mea, încă mai cred într-o minune.

— Nu va fi nici o minune, în ceea ce te privește, îi spusese, cu obișnuita sa franchețe, Jean. Cunosc genul

ăstia de femei. Ele au nevoie de altfel de soți. Care să răspundă la țipete cu țipete, la invective cu invective. Care să le domine prin brutalitatea limbajului, și poate că nu numai a limbajului. Și care, în același timp, să fie, din punctul lor de vedere, gospodari perfecți. Adică, să pună ban pe ban, renunțînd pînă și la cumpărarea unui bilet de cinema, pentru o mașină, pentru o casă. Pentru aparențe. Tu nu ai nici una din aceste calități, sau aceste defecte — ia-o cum vrei. Ești doctor, dar nu ești capabil de vreo agoniseală. Cu ce să se laude Melania în fața rubedeniilor sau fostelor colege de liceu ? Cu faptul că micii tăi pacienți te adoră ? Asta, să mă ierți, nu constituie, prin optica ei, un merit. Mai curînd, este o dovadă de slăbiciune, de nerozie.

Avocatul tăcuse. Așa cum stătea în fotoliu, cu capul aproape trecîndu-i de spătarul acestuia, cu coama sa de păr leonină, fără un fir alb, semăna neverosimil cu un erou de western.

— Și atunci... mă sfătuiești să tai nodul gordian ? — îl întrebase Sabin.

Jean Calomfirescu oftă, aprinzîndu-și una dintre faimoasele sale țigări „Carpați" fără filtru.

— Sînt un avocat sucit, un fel de Cănuță a lui Caragiale, răspunse el. Îndeobște, refuz să preiau cazurile de divorț, sau chiar încerc să-i împac pe împricinați. Divorțul nu-i un lucru plăcut. Dimpotrivă. Partenerii încep să se arate cu degetul unul pe celălalt, împroșcîndu-se reciproc cu fiere. Se vehiculează învinuiri aberante, martorii mai pun și ei... știi tu ce... pe clanța mariajului în derivă. Și cînd stai să cîntărești lucrurile, vezi că toată tevatura are ca mobil un nasture necusut la vreme. Adesea, în spatele divorțului se ascund încitările unei soacre înăcrite de

vîrstă, sau ale unor prieteni care nu pot admite ideea unei căsnicii normale. Dar nu-i cazul tău, Sabine.

Jean își aprinse încă o țigară, ceea ce însemna că este mai surescitat decît dorea să arate.

— Tu vei pătimi întotdeauna, spusese avocatul, pentru că — iartă-mi paradoxul — ești, potențial, un soț ideal.

— Cu asta chiar că m-ai consolat, observase Sabin.

— Ai fi avut o singură șansă, continuase Jean, fără să-l asculte.

— Care ?

Jean îl privi îndelung, de parcă îl vedea atunci pentru prima oară.

— Olga, răspunsese el.

13

AJUNS ACASĂ, SABIN DOROBANȚU găsi, spre surprinderea lui, un bilet strecurat de Camelia sub ușă. *Îmi cer iertare pentru că încalc înțelegerea noastră cu privire la ziua de duminică*, îi scria Camelia. *Aș dori, totuși, să ne vedem. Măcar cîteva minute. Nu e nimic grav, te asigur. Dar simt nevoia să stăm de vorbă. Orice femeie este, pînă la urmă, capricioasă, dar, oricum, eu încerc să fiu mai puțin ca altele. În speranța că vei veni, te îmbrățișez, Camelia.*

Un scris perfect caligrafic, de o regularitate ireproșabilă. O hîrtie de un alb imaculat, de parcă fusese trecută prin mașina de spălat rufe. Chiar dacă nu i-ar fi cunoscut scrisul, chiar dacă biletul n-ar fi fost semnat, ar fi știut că scrisoarea îi aparține. Tot ceea ce ținea de

Camelia devenea alb și imaculat. Ca o nimsoare proaspătă ? Sau, mai curînd, ca un pansament steril ?...

— Alo, Camelia ?...

— Bună ziua, Sabin. Îmi pare bine că te aud.

— S-a întîmplat ceva ?

— Nu chiar. Vreau să spun, deocamdată nu.

— M-au îngrijorat rîndurile tale.

— Ți-am scris că nu e nimic grav.

— Sigur, mi-ai scris. Dar tocmai faptul că mi-ai scris m-a îngrijorat.

— Ți-am scris pentru că nu te-am găsit la telefon. Și nici acasă, cînd am trecut pe la tine

— E logic ce spui.

— Nu aveam altă soluție.

— Așa e, ai dreptate.

— Atunci... te aștept.

— Te simți bine ?

— Te asigur că mă simt în cea mai bună formă...

— În regulă, e perfect

— Vii, deci ?

— Bineînțeles că vin. Voiam să știu ce s-a întîmplat.

— Doamne, Sabin, parc-ai fi un copil nerăbdător.

Putea continua această convorbire la infinit. Dar n-avea nici un rost. Tot n-ar fi aflat nimic în plus. Camelia avea darul unic de a spune exact cît dorea să spună. Și de a face exact ce dorea și cînd dorea să facă. *Doamne, Sabin, parc-ai fi un copil nerăbdător.* Cunoștea bine această remarcă a Cameliei. I-o spunea, cu o imputare neutră, ori de cîte ori încerca să arunce o privire în frigider, spre a vedea cam ce-i pregătise de mîncare. Sau cînd, neavînd răbdare să citească pînă la capăt o nuvelă polițistă, trecea la ultima pagină, spre a afla deznodămîntul. Chiar și atunci cînd încerca s-o îmbrățișeze înainte de a crede că venise momentul îmbrățișărilor. *Doamne,*

Sabin, parc-ai fi un copil nerăbdător. Cuvinte spuse cu o imputare neutră. Cu o voce neutră. O voce calmă, întotdeauna egală. Care-i tăia bruse elanurile, îi tempera inițiativele. Așa cum, probabil, se întîmpla și la cabinetul medical, cu mamele prea grăbite să obțină consultarea copiilor. *Doamne, tovarășă Popescu, parc-ați fi un copil nerăbdător...*

Camelia îi deschise ușa, zîmbindu-i. Era o blondă frumoasă, după care întorc capul chiar și bărbații cei mai ponderați. Îndeobște cînd era îmbrăcată — ca acum — în șort și tricou, etala o feminitate sigură de ea. Șolduri înguste de manechin. Picioare zvelte, care o făceau să pară mai înaltă decît era în realitate, cu o musculatură discretă, evidențiată de ciorapii transparenți, de mătase naturală (niciodată din fire sintetice), pe care-i purta întotdeauna, indiferent de anotimp, chiar și în zilele toride de vară. Sîni bine proporționați. Dinți perfecți, de o albeață fără cusur. Buze desenate energic peste această dentiție sănătoasă, deși, poate, cam prea subțiri, părînd, tocmai de aceea, două fermoare etanșe, care dădeau gurii o stranie impresia de îmbătrînire prematură.

— Mă bucur c-ai venit, spuse Camelia.

— Și mie îmi pare bine că te văd, răspunse Sabin.

— Poate c-ar fi trebuit să aștept ziua de mîine...

— De ce ? În fond, și duminica e o zi ca oricare alta.

— Vreau să spun... vizavi de înțelegerea noastră...

— Să n-o luăm chiar ca un tabu.

— Și totuși... în trei ani... nu ne-am întîlnit niciodată duminică.

— E posibil să fii exagerat. Mă refer la mine, bineînțeles.

— Oricum, îmi pare bine că ești aici.

— Și mie. Arăți senzațional, să știi.

— Îți mulțumesc că mi-o spui.

— Ce-ar fi să ieşim undeva ?

— De ce ?

— Nu ştiu. Poate că bărbaţilor le place să meargă la braţ cu o femeie frumoasă.

— Prefer să stăm acasă.

— Cum vrei...

— Eşti un bărbat cu care o femeie se simte bine acasă.

— E un compliment grozav. Nici nu cred că-l merit.

— Nu ştiu dacă e un compliment. Nici măcar nu sînt sigură că aceste cuvinte îmi aparţin. Parcă le-am citit undeva...

— Nu le-ai citit.

— De unde ştii ?

— Fiindcă le-ai auzit într-un film.

— Ai o memorie extraordinară.

— Memorie de bătrîn. Reţin trecutul...

— Nu prea eşti în apele tale.

— Îmi cer iertare dacă par aşa.

— Cum adică aşa ?

— În ape străine...

— Sabin... ai ceva ?

— Nimic, absolut nimic. De fapt, eu ar trebui să te întreb pe tine...

— Aşa e, ai dreptate... Să nu rizi de mine, dar de cînd ai intrat pe uşă am o senzaţie stupidă.

— Ce senzaţie ?

— Că mă intimidezi...

— Nu-i o chestie prea plăcută.

— Nu ştiu. E ceva în tine care mă face să mă simt vinovată.

— Vinovată de ce ?

— De nimic special. Vinovată pentru că te-am chemat. Vinovată pentru că exist.

— Nu ai nici un motiv să gîndeşti aşa.

— S-ar putea să-mi treacă. Vrei o cafea ?
— Chiar te rog.
— Cu o picătură de coniac ?
— Cu două...
— Bine, mă întorc imediat.

Era inutil să se grăbească. Era inutil să încerce să afle mai repede de ce îl chemase Camelia. Şi, în fond, de ce să se grăbească ? Se simţea bine în acest fotoliu, care-l cuprindea cu totul, într-o îmbrăţişare leneşă, de pluş ; în această cameră aranjată cu un gust sigur — mobile puţine, joase, părînd mai curînd decorative decît funcţionale, o mochetă bucălată, de un galben stins, cîteva apliee luminînd discret pereţii îmbrăcaţi într-un tapet argintiu, odihnitor.

Mirosul de cafea îl învălui dintr-o dată, dîndu-i o stare aproape de beatitudine. Camelia făcea, într-adevăr, nişte cafele extraordinare. Şi ceaşca era extraordinară. Neverosimil de fragilă, încît avea mereu impresia că i se va desface în mîini, că se va topi pur şi simplu, ca o sculptură de gheaţă.

Camelia se cuibărise pe mochetă, strîngîndu-şi, ca de obicei, picioarele, într-o poziţie de fachir indian. Aşa cum stătea acum, cu trupul drept, dirijîndu-şi diafragma într-o respiraţie îndelung elaborată, făcea o impresie nemaipomenită. Era într-adevăr o femeie frumoasă. Mulţi l-ar fi invidiat pentru această legătură.

— De ce mă priveşti aşa ? — îl întrebă Camelia.
— Cum adică ?
— Nu ştiu să-ţi explic. Pare-ai vrea să mă cumperi.
— Nu voi cîştiga niciodată îndeajuns pentru asta.
— Vorbesc serios, să ştii. Nu m-ai privit niciodată aşa.
— Poate că tu nu m-ai privit pînă azi cu atîta atenţie, încît să observi cum te privesc eu.

— Dacă vrei neapărat să afli, te-am privit adesea. Şi aici, şi la dispensar.

— Şi la ce concluzie ai ajuns ?

— Vrei chiar să-ţi spun ?

— Bineînţeles că vreau.

— N-o să te avantajeze.

— Puţine lucruri pe lumea asta mă avantajează.

— Privirea ta trece peste mine, înţelegi ?

— Nu prea.

— Ca şi cum te-ai uita la un obiect care nu te interesează în mod special. Un autobuz, de exemplu.

— Dacă autobuzele din Bucureşti ar arăta ca tine, *itebeul* ar creşte mult în ochii mei.

— Nu te strădui să fii spiritual. Ţi-am spus că vorbesc serios.

— Încerc şi eu să fiu serios. Dar chestia cu autobuzul m-a dat peste cap.

— Uneori nu pot să-mi explic de ce mă simt atît de legată de tine.

— Eu nu-mi pot explica asta niciodată. Probabil că ai o fire altruistă.

— Acum chiar că eşti nesuferit.

— Sînt numai sincer. Faţă de mine, în primul rînd.

Îi era somn. Făcea eforturi pentru a întreţine această conversaţie fragilă şi neverosimilă, aidoma ceştii pe care o ţinea în mînă. Mirosi îndelung zaţul gros de cafea.

— Aş mai bea o picătură, spuse el.

— Nu-i în obiceiul tău, se miră Camelia.

— Aşa e, recunoscu Sabin. Dar uneori am obiceiul să-mi încalc obiceiurile.

— De ce ?

— Ce anume „de ce" ?

— Vreau să spun : de ce tocmai azi ?

— Nu e vorba de nici un „tocmai". Azi putea să fie și mîine.

— Dar nu e mîine. E azi.

— N-are nici un rost să filosofăm în jurul ireversibilității timpului.

— N-are nici un rost să fii nepoliticos.

— Așa e. Iartă-mă.

— Nu-i nimic. Probabil că ești obosit.

— Mi-e somn, spuse Sabin. Nu știu de ce, dar mi-e somn.

— Nu e întotdeauna cafeaua singura modalitate de a-ți alunga somnul, răspunse Camelia.

Sabin o privi din nou: Era azi mai frumoasă ca oricînd. Nu provocatoare, Camelia nu devenea niciodată provocatoare. Nici măcar acum, cînd ochii i se umeziseră de dorință.

— Mai există și alte sisteme împotriva bolii somnului ? — se interesă, moale, Sabin, ridicîndu-se din fotoliu.

— Întreabă-mă și ai să vezi, răspunse Camelia.

Era într-adevăr frumoasă, așa cum stătea cuibărită pe mochetă, așteptîndu-l. Sabin se apropie de ea, simțindu-i încordarea trupului tînăr, și parfumul vag, de săpun bun. Apoi nu se mai gîndi la nimic.

14

— E STUPID SĂ-ȚI SPUN ACUM

— Ce anume să-mi spui ?

— Pentru ce te-am chemat.

— Mai e și altceva.. decît ce mi-ai spus pînă acum ?

— Știi bine că mai e.

— De unde vrei să știu ?

— Minți, scumpule. Și minți prost. N-ai stofă.

— O să-ncerc să exersez mai mult.

— Degeaba. Cu mincinna te naști. Chestie de genă.

— De unde știi ?

— Din propria mea experiență. Sînt o mincinoasă nemaipomenită.

— Nu ține. Dacă ești mincinoasă, înseamnă că mă minți cînd îmi spui că ești mincinoasă. Paradoxul ăsta e răsuflat.

— Poate că aș vrea... să fiu *acum* mincinoasă, spuse ea.

Rostise cuvintele astea cu o voce gravă, aproape patetică, neobișnuită pentru felul ei de-a fi. O privi din nou. Era într-adevăr frumoasă. Își trăsese cearceaful pînă în dreptul umerilor, avînd o anumită sfială instinctivă față de trupul ei. Sabin o mîngîie pe gîtul neted, ștergîndu-i cele cîteva picături de apă care-i rămăseseră lipite de piele, după dușul pe care de-abia îl făcuse. Camelia se înfioră la atingerea mîinilor lui, strîngîndu-se sub cearceaf, ca pentru a se apăra.

— Ai mîinile reci, spuse ea.

— Ar trebui să răspund că am, în schimb, inima caldă.

— Dar n-o spui.

— Nu. Inima mea e un aisberg.

— Înseamnă că nu-ți cunoști inima.

— E grav pentru un medic.

— Vorbeam de inimă, nu de cord.

Se lipi de el. Îi simțea palpitînd fiecare mușchi, ca tot atîtea bătăi de inimă. Se lăsă învăluit de căldura trupului ei, de mirosul ei de săpun bun. Își lipi buzele de ultima picătură de apă, care îi strălucea, ca o perlă, pe încheietura gîtului.

— Sabin, spuse ea, Sabin...

Apoi nu-și spuseră nimic, multă vreme. Camelia stătea cu ochii închiși, părînd că doarme. Dar nu dormea. O preocupa același gînd care o făcuse să încalce moratoriul de duminică. Același gînd care o obsedase toată după-amiaza. Care nu-i dădea nici acuma pace, silind-o să-și încrunte fruntea, ca pentru a alunga un vis urît.

Deschise, într-un tîrziu, ochii. Din nou citi în privirea ei o neliniște surdă, aproape o suferință. Poate că asta o făcuse să fie mai tandră ca deobicei. Să fie mai frumoasă. Sau, mai exact, să dea frumuseții ei obișnuite un plus de căldură.

— Ești într-adevăr frumoasă, rosti Sabin.

— E prima oară cînd mi-o spui atît de tranșant.

— Am reacții întîrziate, se explică el. Am început să vorbesc la patru ani. Ai mei se obișnuiseră de mult cu gîndul că au în casă un idiot.

— Ai avut tot timpul să le dezminți prima impresie.

— Dimpotrivă. Cu cît vorbeam mai mult, cu atît se dovedea că sînt un idiot incorigibil.

— Sabin, rosti ea, poate că e ciudat ce-o să-ți spun, dar te iubesc.

— E într-adevăr ciudat, remarcă el. Mai ales că și tu mi-o spui pentru prima dată.

— M-am gîndit mult, în ultima vreme, la legătura noastră, spuse Camelia.

— Îmi pare rău că te-ai lăsat bîntuită de asemenea vedenii, observă Sabin.

— A fost frumos, continuă ea. Mai ales azi...

— Nu înțeleg de ce folosești trecutul, spuse Sabin.

— N-am făcut-o intenționat. Deși, dacă stau să mă gîndesc bine...

— Poate că n-ar trebui să te gîndeşti bine, o întrerupse Sabin. Tendinţa oamenilor de a se gîndi bine sfîrşeşte întotdeauna prost...

— N-am vrut niciodată să-ţi încurc viaţa, spuse Camelia.

— M-am născut cu o viaţă încurcată, răspunse el. Nu ştiu ce-ai mai putea adăuga şi tu la încîlceala asta.

Acum avea să afle. Camelia se ridicase în capul oaselor, sprijinindu-se în coate. Din cauza surescitării, se descoperise, fără să vrea. Umerii rotunzi, sînii mici şi elastici, abdomenul suplu.

— Am aşteptat întîi să fiu sigură, spuse ea.

Avea în glas o şovăială neobişnuită, de parcă regreta fiecare cuvînt pe care-l rostea.

— Cred că înţelegi ce vreau să spun, continuă Camelia.

Sabin nu răspunse. Nici nu era convins că ar fi trebuit să răspundă. Nici nu ştia exact ce anume ar fi trebuit să răspundă.

— Am aproape treizeci de ani, dar e prima dată cînd mi se întîmplă, spuse Camelia. Renunţasem demult la ideea că aş putea... că voi avea vreodată un copil.

Avea aproape treizeci de ani, o vîrstă extraordinară pentru o femeie. Vîrsta deplinei împliniri. Ca o zi de vară intensă şi triumfătoare. Era într-adevăr frumoasă. Şi experienţa lui de medic îi spunea că va fi frumoasă şi în timpul sarcinii. Era tipul de femeie echilibrată şi demnă, care se adapta excepţional la asemenea împrejurări. Ar fi putut oricînd poza ca model pentru o maternitate calmă şi seducătoare.

— M-am gîndit mult dacă să-ţi spun sau nu, adăugă ea. M-am gîndit chiar să...

Nu-şi termină fraza. Se scutură toată, de parcă o trecuse un fior de gheaţă.

— Dar e prea oribil, spuse Camelia. Sînt măcar pe un sfert medic, și știu prea bine asta.

Fu dintr-o dată conștientă de goliciunea ei. Se acoperi cu cearceaful, lăsîndu-și doar mîinile afară. Nu-i privise niciodată mîinile. O epidermă întinsă, netedă, degete lungi, de pianist. Sau de chirurg. N-o întrebase niciodată de ce nu încercase să devină medic. De fapt, dacă se gîndea bine, n-o întrebase mai nimic despre viața ei.

— Nu vreau să fiu melodramatică, spuse ea. Nici n-am de ce să fiu. Într-un fel, sînt bucuroasă că s-a întîmplat. În sinea mea, mi-am dorit întotdeauna un copil.

Poate că ar fi trebuit, totuși, să spună ceva. Un cuvînt tandru. O exclamație de bucurie. Măcar o interjecție aprobatoare. Dar era prea golit de gînduri pentru asta. Ciudat că se întîmplase tocmai cînd o redescoperise pe Olga. De altfel, ea îl avertizase că între ei se află douăzeci de ani. Prea multe semne de întrebare, spusese Olga. Prea multe bariere... Prea multe necunoscute...

— Nu vreau să crezi că intenționez acum să dau legăturii noastre o altă turnură, continuă Camelia. Ești liber să faci ce vrei. Chiar să... să te despărți de mine.

Spunea adevărul. Era prea orgolioasă pentru a-l sili la vreun compromis. Prea cinstită pentru soiul ăsta de șantaj sentimental. Îi plăcea prea mult, la propriu vorbind, curățenia, starea bună, confortabilă, de igienă, spre a admite soluții dubioase, mici sau mari necurățenii, în plan moral. Nu-i putea reproșa nimic Cameliei. Fusese tot timpul o parteneră agreabilă și loială. Și era într-adevăr frumoasă. Mulți l-ar invidia pentru această legătură. Dar acum trebuia, totuși, să spună ceva. Și nu orice. Trebuia să spună lucrul cel mai important, singurul lucru important în asemenea momente. Pe care ea îl aștepta, probabil, pentru că nu se putea să nu spere că el va spune

acel lucru important. Deși era prea mîndră spre a recunoaște că tocmai asta aștepta.

— Nu văd de ce ți-ai făcut atîtea probleme, spuse Sabin.

Avea o voce îngrozitoare, de parcă limba îi era învelită într-o foaie de glaspapir.

— Poate că am exagerat, răspunse ea. Acum, că ți-am spus, mă simt mai ușurată.

— Era normal să-mi spui, o întrerupse Sabin.

Acum urma momentul cel mai greu. Trebuia să fie natural și simplu. Să nu dea nici o clipă impresia de minciună. De ipocrizie.

— Poate că nu sînt pregătit pentru cele ce-ți voi spune, adăugă el. Vreau să zic, poate că nu este ceremonialul cel mai potrivit pentru o cerere în căsătorie.

Ea îl privi, de parcă ar fi vrut să-i radiografieze fiecare gînd, fiecare reacție.

— Ce-a fost asta ? — întrebă Camelia.

— Exact ce-am spus, răspunse Sabin.

— Adică ?

— Adică o cerere în căsătorie.

— De ce ?

— Cum „de ce" ? Fiindcă demult trebuia să facem pasul ăsta.

— Sabin, uită-te în ochii mei.

— Mă uit.

— Te rog, te implor, nu glumi în nici un fel. Răspunde-mi : ai spus-o doar așa... sau...

Nu putu continua. Începu să plîngă. Își ștergea lacrimile cu marginea eșarfei, dar ele reveneau grăbite, de sub pleoapele care se zbăteau fără oprire, ca niște aripi minuscule.

— Iartă-mă, spuse ea, iartă-mă.

Își frecă îndelung, cu palmele, ochii înroșiți. Obrajii îi luceau de ape străine. Încercă să zîmbească.

— Nu sînt o plîngăcioasă, spuse Camelia. Dar acum... a fost altceva.

Ce fusese, de fapt ? Nimic deosebit. Fusese ceea ce trebuise să fie. Atîta tot. Îi mîngîie, cu un gest absent, părul căzut pe frunte.

— O să încerc să nu te fac niciodată să plîngi, spuse Sabin. E tot ceea ce îți pot promite...

Se gîndi, în mod stupid, că Olga plînsese o singură dată din cauza lui. Dar fusese *ultima dată*. Ultima lor zi de tinerețe. Toată viața se scursese, pe urmă, ca o biată pastișă după *Odiseea*. Și chiar dacă o regăsise, atît de tîrziu, pe Penelopa, el nu avea să se mai întoarcă, vreodată, în Itaca...

II

Cîntec de lebădă

Nu te supăra pe mine, tu, cel mai cumsecade dintre oameni, că zeii au vrut să știm ce-i necazul și prea ne-au pizmuit norocul de a căsnici unul lîngă altul, ca să ne bucurăm de tinerețe și să ajungem împreună în pragul bătrîneții.

(*Odiseea* — Cîntul al XXIII-lea)

. . . . . .

După ce s-au străduit să-și joace reciproc niște feste cumplite, îndrăgostiții își spuneau fiecare : „Cît mă faci să sufăr !"

(Jules Renard.-*Jurnal*)

1

„RIDICĂ !". „TRAGE !". „RIDICĂ !". „Trage !". „Fă pasul înainte !". Ridică !". „Trage !" „Pasul, pasul înainte !". „Ridică !". „Trage !". „Mai aproape de fileu !". „Acum, acum !". „Ridică !". „Trage !". „Ridică !". „Trage !".

Glas aspru, răguşit, cazon. Cuvinte repetîndu-se obsedant. Părînd fără sens. Sau fiind chiar fără sens ? În orice caz — gîndise, atunci, Sabin — dacă le-ai fi imprimat pe o bandă de magnetofon, ele şi-ar fi pierdut cu totul conţinutul. Dacă le-ai fi ascultat, închis într-o cameră, repetîndu-se la nesfîrşit ; fără să vezi trupurile fetelor, îmbibate de transpiraţie ; fără să-l vezi pe acest bărbat în treninguri, gras şi nebărbierit, cum ţipă mereu aceleaşi cuvinte, cu o răutate absurdă şi parcă disperată.

„Ridică !". „Trage !". Ridică !". „Trage !". „Nu acum, nu acum ţi-am spus !". Ridică !. Trage !". „Mai tare, mult mai tare !". Ce naiba, parcă n-aţi mîncat !"... „Ridică !". „Trage !". „Ridică !". „Trage !".

N-ar fi trebuit să vin, îşi spuse Sabin. Am crezut că sportul e numai plăcere, dorinţă de joacă. O imitaţie lipsită de riscuri a turnirurilor medievale. Cîştigă cel mai bun. Principalu-i să participi. Minte sănătoasă în corp sănătos. Vorbe. Vorbe frumoase. Dar iată realitatea dură

și nemiloasă. Efort împins la istovire. Comenzi sacadate, ca de galeră.

„Ridică !". Trage !". „Ridică !". „Trage !". „Îndoaie genunchiul !" „Brațele mai sus !". „Pasul, pasul, fetelor, ce naiba !". „Ridică !". „Trage !". „Ridică !". „Trage !".

Cîteva minute de pauză. Fetele ștergîndu-și transpirația cu prosoape mari, ca niște ciudate drapele albe. Bărbatul în trening sufiîndu-și zgomotos nasul și aprinzîndu-și o țigară. Risete. Frînturi de fraze : „Vii prea în față cînd tragi". „Palmele mai moi, înțelegi ?". „Știi că m-am certat cu Costel ?". „Să exersăm serviciul chinezoaicei aleia... cum naiba o cheamă ?". „E prea gelos, tu". „Mi-a scris mama că vine să mă vadă la meciul de duminică". „Și cînd trece pe lîngă un stîlp de telegraf i se pare că-mi face curte". „Detenta e slabă, nu știu ce-i cu tine azi". „A adus la Coada calului parfum franțuzesc". „Aiurea, franțuzesc". „Dacă-ți spun, tu". „ Întîrzii pasul la preluare". „I-am spus că dacă vrea să mă lase, mi se filfîie". „Merge, tu, cu pantofi bej".

Olga apropiindu-se de el. Stropii de sudoare continuînd să-i țîșnească din toți porii. Pieptul încă zbătîndu-se din cauza efortului.

— Ți-a plăcut ?

— Sigur, mi-a plăcut.

— Nu s-ar spune.

— De ce nu s-ar spune ?

— Fiindcă ai o mutră de înmormîntare.

— Așa e mutra mea de obicei.

— Dacă vrei, poți să pleci.

— Mai stau.

— Cum vrei.

Bărbatul în trening apropiindu-se de Olga. Scrumul țigării căzîndu-i pe bărbie, ca o salivă de cenușă.

— N-ai prea fost în formă azi.
— Nu știu ce am.
— Toate îmi spuneți la fel. Vă e capul aiurea.
— O să trag mai tare. Promit.
— Să te văd.
— Vi-l prezint pe prietenul meu.
— Sabin Dorobanțu.
— Dan Cristescu.

O mînă umedă și flască. O respirație neplăcută, de astmatic.

— Îmi pare bine de cunoștință.
— Nu mai puțin.

Un gest scurt, cu două degete, spre tîmplă. Un salut condescendent, de om prea important pentru a se întreține cu un chibiț oarecare.

— Mi-e o foame de lup.
— Poate mergem să mîncăm undeva, după ce termini.
— Ai luat bursa ?
— Luat.
— Și eu. Hai să facem o nebunie.
— Ce nebunie ?
— Să mîncăm la „Capșa".
— E prea scump.
— Nu contează. Plătim nemțește.
— Și mîine ce facem ?
— Asta o să vedem mîine.

O față inaltă și zdravănă rîzînd către Olga.

— E iubitul tău ?
— Da. Faceți cunoștință.
— Sabin Dorobanțu.
— Rodica Dobre.
— Îmi pare bine.
— Și mie.

Fata privindu-l fără ascunzișuri. Un surîs complice, dezvelindu-i dinții ascuțiți, ca de lupoaică.

— Ți-am spus ? M-a lăsat Costel.

— Serios ? Îmi pare rău.

— Aiurea. I-am spus că n-are decît să-și caute altă proastă.

— De ce v-ați certat ?

— E prea gelos, tu. Mă urmărea tot timpul. Scandaluri peste scandaluri.

— Poate vă împăcați.

— Nu cred.

— Oricum, îmi pare rău.

— Ei, se întîmplă.

Surîs către Sabin. Dinți ascuțiți, de lupoaică. Privire intensă, fără ascunzișuri. O promisiune ? O chemare de-a dreptul ?

— Salut, Sabin. Poate ne mai vedem.

— La revedere, domnișoară Dobre.

— Poți să-mi spui Rodica. Nu sînt o fandosită.

Rîs către Olga. Dinții părînd mai ascuțiți ca oricînd.

— Ține-l bine, tu. Bărbații sînt din ce în ce mai rari în ziua de azi.

Pașii ei studiați, nici prea încet, nici prea repezi. Șoldurile voinice unduindu-se leneș. Umerii lați ridicîndu-se și coborîndu-se într-un ritm anume, de dans oriental.

— Nu prea ți-a plăcut.

— Nu prea.

— E o fată bună, totuși.

— Probabil.

— Nu ești convins.

— N-are nici o importanță. În fond, nici nu sînt un bun fizionomist.

— E o camaradă extraordinară, să știi.

— Nu mă îndoiesc.

— Împarte totul cu fetele.

— Sînt lucruri care nu cred că trebuie neapărat împărțite.

— Nu e chiar cum crezi tu.

— Ți-am spus că n-are importanță ce cred eu. Doar n-am de gînd s-o cer de nevastă.

— Nu-mi place că ai prejudecăți.

— Față de cine ?

— Față de noi.

— Care „noi" ?

— Față de sportive. Mulți ne cred proaste din plecare. Și ușuratice.

— Eu nu cred acest lucru.

— În subconștientul tău îl crezi.

— N-are rost să-l amestecăm pe Freud în afacerea asta.

— Vezi ?

— Ce să văd ?

— Imediat recurgi la ironie. Te crezi superior pentru că faci medicina. Dar să te văd lîngă fileu cum ai fi.

— Aș fi nătîng.

— Și asta o spui cu un aer de superioritate.

— N-o spun cu nici un fel de aer. Și nu înțeleg de ce trebuie să ne certăm pentru că nu-mi place Rodica.

— Nu e vorba de Rodica.

— Dar de cine ?

— De un principiu.

— Rodica nu-i un principiu. Și nici șoldurile ei de vivandieră nu sînt un principiu. Și nici modul în care se uită la fiecare bărbat nu-i un principiu.

— Cum se uită ?

— Prea obraznic, după părerea mea.

— Ți se pare.

— În regulă, mi se pare.

— Poate că și despre mine gîndești la fel.

— E absurd ce spui.

Ea ceda brusc, așa cum făcea de fiecare dată. Redevenind senină și calmă.

— Bine să nu ne mai certăm.

— Asta îmi doresc și eu cel mai mult pe lumea asta.

— Și mai ce ?

— Să te sărut.

— Sărută-mă. Dar repede.

Buzele ei oferindu-se. Gust sărat, ca de lacrimi. Mîinile ei mîngîindu-i părul.

— Așteaptă-mă.

— Te aștept.

Bărbatul în trening fluierînd indelung, autoritar, ca un agent de circulație. Fetele alinîndu-se cuminți de ambele părți ale fileului.

„Ridică !". „Trage !". „Ridică !". „Trage !". „Nu sta, nu sta !". „Mai repede, mult mai repede !". „Ridică !". „Trage !". „Ridică !". „Trage !". „Detenta, detenta !". „Mai aproape de fileu !". „ Ce faci cu mîinile alea ?". Ridică !". „Trage !". „Ridică !". „Trage !". „Forță, forță !". „Acum !". „Mai repede !". „Ridică !". „Trage !". „Ridică !". „Trage !". „De ce v-ați oprit ? Ce naiba se întîmplă ?".

Fetele începînd să țipe. Bărbatul în trening alergînd spre fileu, cu un șuierat astmatic. „Ce-i cu tine, fetițo ?". „Să-l cheme cineva pe doctorul Năstase !". „Niște apă, repede !". Sabin traversînd terenul cu pași șovăitori. „Lă-

saţi-mă, sînt în ultimul an la medicină." Olga respirînd uşor, prea uşor. Pulsul ei slab, fugindu-i printre degete. Urechea lui ascultîndu-i bătaia dezordonată a inimii. Pieptul ei umed. Gust sărat, ca de lacrimi. Doctorul Năstase dîndu-l la o parte. „Lasă-mă pe mine." Clipe lungi ca eternitatea. Maşina Salvării. Brancardierii. Doctorul Năstase. El înaintînd ca în transă. „Lăsaţi-mă, sînt în ultimul an la medicină." Demaraj brusc. Şuierat ascuţit de sirenă, ca în filmele de serie. Doctorul Năstase privindu-l. „Eşti prietenul ei ?" El dînd din cap afirmativ, cu limba lipită de cerul gurii. „N-ar fi trebuit să facă efort. Cred că intrase în luna a treia." El încercînd să înţeleagă, şi nereuşind să se concentreze, şi dînd într-una din cap, ca într-o afirmaţie fără sfîrşit. „Nu ţi-a spus ?". El vrînd să spună „nu" şi neputînd să-şi dezlipească limba, şi dînd mereu din cap, şi evitînd s-o privească pe Olga. „Aşa fac toate. Sînt încăpăţînate. Nu vor să-şi piardă titularizarea în echipă. Trag tare pînă în ultima clipă." El simţind încă pe buze sărutul ei grăbit. Gust sărat, ca de lacrimi. „Salvarea" înaintînd în viteză, şi el avînd impresia că e dirijată de glasul bărbatului în treninj : „Mai repede !". „Şi mai repede !". „Ridică !". „Trage !". „Ridică !". „Trage !".

.

Nu mă pot debarasa de trecut, îşi spuse Sabin, ascultînd respiraţia egală, tihnită, a Cameliei, în timpul somnului. Prea multe amintiri care-mi acaparează prezentul. Prea multe evadări în viaţa care a fost. Prea obsesiv cîntec de sirenă Sau, cumva, cîntec de lebădă ?...

Camelia scînci prin somn. Se întoarse, inconştient, către Sabin, îmbrăţişîndu-l. Simţi o strîngere de inimă,

gîndindu-se la transformarea surprinzătoare a Cameliei. Surprinzătoare ? De ce surprinzătoare ? Ceea ce păruse la ea răceală, fusese doar rezerva unei femei față de o legătură cu prea multe incertitudini. Iat-o acum într-un somn liniștit, destins, care-i scotea și mai mult în evidență feminitatea.

Dar se gîndea, în același timp, că ar fi putut avea, acum, un copil de aproape douăzeci de ani...

2

JEAN CALOMFIRESCU ERA ÎN vervă. Cîntase la vioară cu acea iuțeală neîntrecută, de parcă tăia lemne cu un fierăstrău, și acum își ștergea broboanele de sudoare de pe față. Delia, soția lui, îl privea cu duioșie, dar și cu o anumită îngrijorare.

— Mai bine ți-ai schimba cămașa, spuse ea. E udă leoarcă. Ai să răcești.

— Dom'le — ripostă Jean, fericit că i se ivise prilejul de a începe unul dintre faimoasele sale monologuri — nevestele au un dar unic de a exagera pînă la ultima limită a absurdului. De fiecare dată cînd întîrzii, Delia e convinsă că m-a călcat tramvaiul sau că am fost asasinat, chiar pe treptele baroului, de un bandit pe care apărarea mea în fața instanței nu l-a salvat de pușcărie. Gîndurile ei se îndreaptă spre Spitalul de Urgență sau de-a dreptul spre morgă. Ceea ce mă enervează este că niciodată nu-și închipuie că m-aș afla în alcovul unei balerine. Egoismul femeilor e atît de monstruos, încît moartea soțului li se pare preferabilă unui adulter.

— Asta pentru că te ştie de o cinste ireproşabilă, interveni ginerele.

— N-ai pic de imaginaţie, oftă, disprețuitor, Jean. Cine se aşează la masă cu un inginer, nu poate discuta decît despre bonfaiere şi corniere. Cunosc un asemenea individ, care şi-a astenizat nevasta vorbindu-i despre tuneluri. Omul a mers pînă acolo, încît, la un spectacol de teatru, pe cînd consoarta urmărea, transportată, acţiunea palpitantă a piesei, s-a aplecat la urechea ei, spre a-i atrage atenţia că decorul, care înfăţişa un tunel, este greşit construit. Dom'le, eroul principal îşi declara intenţia de a se sinucide, aruncîndu-se înaintea trenului, toată lumea era cu batistele la ochi, numai inginerul meu o ţinea morţiş că un asemenea tunel e o ruşine, că nu poate rezista nici măcar la un trafic feroviar mediu. Nevasta îl înghiontea în stomac, îl ciupea ca să-l oblige să tacă, îl călca cu tocurile cui pe picior, dar el nu înceta să critice tunelul. N-o să mă credeţi, însă vă jur că omul ar fi dorit condica de sugestii şi reclamaţii a onorabilei instituţii teatrale.

— Trasă de păr ! — îl contrazise, cu vicleniе, Sabin, care asista întotdeauna cu încîntare la „reprezentaţiile" avocatului. Nu există un asemenea om ,decît în imaginaţia ta.

— Dom'le, pragmatismul doctorilor îl întrece pe al inginerilor, se înfierbîntă Jean Calomfirescu. Mi s-a povestit despre un medic, altfel băiat bun, care simţea nevoia să explice totul, cît mai clar cu putinţă, pentru a nu crea confuzii regretabile. Dacă ţinea în mînă un măr, se grăbea să sublinieze : „Practic, acesta este un măr". Şi fiindcă i se părea că încă au mai rămas elemente neclu-

cidate, adăuga imediat cantitatea de vitamine și proteine pe care-l conține fructul cu pricina. Explicînd odată, într-un compartiment de tren, unui individ cam impulsiv, că transportul feroviar se integrează sistemului general de transport, respectiv aerian, naval, feroviar și rutier, insul i-a dat în cap cu o sticlă de Smeurată. „Aceasta este o sticlă de Smeurată, a mai apucat să spună nefericitul doctor. Smeurata este un sortiment de băutură răcoritoare, care se integrează în numeroase alte sortimente, asigurate de industria alimentară". Apoi, a murit...

— Ești absolut penibil, îl incită Sabin. Invenția ta e nulă. Un șir de peripeții, cu mereu alte personaje.

— Dom'le, se bucură avocatul, vino să te pup. Mi-ai făcut cel mai frumos compliment cu putință. Ce-i altceva viața decît un șir de repetiții cu mereu alte personaje !

— Nu-i chiar așa, se alie ginerele la provocările lui Sabin. Ar însemna, atunci, să ne confundăm unul cu celălalt pînă la suprapunere...

— Nu înțelegi nimic, făcu, scîrbit, avocatul. Eu mă refer la aparențele vieții. De cînd pleci de acasă și pînă te întorci, ești prizonierul unor reguli. Să nu treci pe culoarea roșie a semaforului. Să nu călătorești în autobuz fără bilet. Să nu scuipi pe jos. Să nu... mă rog... la gard. Dom'le, toată lumea îmi spune ce n-am voie să fac.

— Cultivi un paradox ieftin ! — îl întărîtă Sabin.

— Ești chiar mai greu de cap decît credeam ! — explodă Jean. Nu înțelegi subtilitățile birocrației. Dacă m-aș apuca de literatură absurdă, aș scrie o povestire despre un ins care devine victima regulamentelor. Omul ar sosi la ușa unui bloc, unde un afiș precizează : *Pentru Popescu sunați o dată, pentru Ionescu de două ori.* Individul ne

observă afișul și încalcă regulamentul. Deși avea treabă la Ionescu, sună numai o dată, ca pentru Popescu. De aici se naște o confuzie monstruoasă, pentru că ușa i-o deschide Popescu. Omul se scuză, spunînd că are treabă cu Ionescu. Dar Popescu este inflexibil: din moment ce a sunat o *singură dată*, înseamnă că are treabă cu el, cu Popescu. Orice explicație i se pare lui Popescu neconcludentă, ba chiar *suspectă*. El îl obligă pe individ să intre în apartamentul său, și anunță autoritățile că un străin i-a violat domiciliul. Omul explică mereu că este o neînțelegere, că voia să meargă la Ionescu, dar este întrebat, logic, de ce a venit atunci la Popescu. Toate justificările sale devin superflue, și pînă la urmă chiar individul are îndoieli asupra propriei sale persoane, începînd să creadă că în mod intenționat a venit la Popescu, în loc să se fi dus la Ionescu.

— Și se spînzură! — îl întrerupse Sabin. Bietul Kafka...

— Știam c-ai să-l aduci în discuție pe Kafka, spuse, disprețuitor, avocatul. Sărmana ta minte e împărțită strict pe sertărașe. Aia seamănă cu ailaltă...

— Păi... dacă seamănă, seamănă.— se lăsă ginerele, trecîndu-și mîinile, cu afectare, prin barba sa elegantă, ca a unui profesor universitar.

— Tu să taci! spuse Jean. Ca și Sabin, le vrei pe toate mură-n gură. Asta-mi aduce aminte de prima mea autobiografie, completată cu vreo treizeci de ani în urmă. Cadristul instituției la care mă angajam mi-a spus să trec și originea socială. I-am spus că n-am. A făcut ochii cît cepele. „Cum n-ai?", m-a întrebat. „Foarte simplu,

i-am răspuns. Am fost crescut la orfelinat și nu știu ce-au fost părinții mei". „N-ai pe nimeni ?", m-a chestionat. „Pe nimeni", i-am răspuns. Dom'le, cadristul se speriase. Nu știa unde să mă treacă. Dacă eram copilul din flori al unui element descompus ? Faptul că nu putea folosi sertărașele îi crea o stare de angoasă teribilă.

— Folosești niște parabole obosite, cu care n-ai putea impresiona decît coafezele, îl atacă Sabin.

— Tembelismul tău este perfect, o adevărată capodoperă, ripostă Jean. Cît privește poncifele despre impresionarea coafezelor — mă mir că n-ai adăugat și modistele — ele nu fac decît să încoroneze portretul tău de student zelos la fără frecvență. Dom'le, coafezele nu se mai înduioșează atît de ușor, nu mai plîng demult la *Două orfeline*. Ele au trecut la literatura subțire, l-au citit pe Joyce și nu pierd concertele de elită de la Ateneul Român. Au intrat în lumea bună, sînt măritate cu licențiați, cunosc o coafeză care a schimbat, pînă acum, doi universitari și un pictor... Dar ce stau eu să-mi bat gura degeaba ! Mai bine mă duc să-mi fac o tuslama...

— Ai mîncat destul, observă Delia.

— Nici nu se putea să nu-mi spui drăgălășenia asta, răspunse Jean. Dar află că nu-mi pasă. Mănînc, nu mănînc — tot un drac. Pun pe mine ca o bucătăreasă. Vivat colesterolul !

— Ideea cu tuslamaua este absolut fantastică ! — fu de acord Sabin. Am citit undeva că este una dintre cele mai vechi mîncăruri balcanice. O pregăteau călugării greci cu tot dichisul, lăsînd usturoiul să se frăgezească douăzeci și patru de ore, în undelemn de măsline. Se spune că tuslamaua o cunoșteau chiar și regii Bizanțului.

— Ai citit toate astea într-un almanah, spuse Jean. Sau pe o scrumieră.

— Nu le-am citit nicăieri ! — recunoscu Sabin. Le-am inventat acum. Dar dacă vrei... te pot ajuta să faci această mâncare nemaipomenită.

Ajunși la bucătărie, avocatul se uită la el cu atenție. Sabin vru să-i povestească tot ce se întîmplase în ultimele zile, dar îl opri un soi de sfială, ciudată în relațiile sale cu Jean Calomfirescu.

— Sabin, îl întrebă acesta, e ceva care nu merge ?

— Cam toate nu merg, bătrîne, observă Sabin, cu un aer întunecat. Lucrurile, în ceea ce mă privește, au tendința să rămînă staționare. Sau chiar să dea scrios înapoi. Ca în cotele apelor Dunării...

3

AVU IMPRESIA CĂ NEA SACHE îl pîndise sosirea. În orice caz, sunase la ușă imediat după venirea lui acasă.

— Te deranjez, dom'doctor ?

— Nu. Nu în mod deosebit.

— Ți-am dat telefon și la dispensar. Dar erai pe teren.

— Da, am fost pe teren.

— Mi-a răspuns sora de la cabinet. Tovarășa Zidaru sau așa ceva.

— Sitaru.

— Exact, Sitaru.

Nea Sache era vizibil preocupat de un gînd. Ca un copil care ar fi vrut să spună mai repede părinților că luase o notă proastă la școală.

— Ceva cu Simona ?

— Nu, nicidecum. Copiii sînt bine.

— Atunci e în regulă.

Aștepta ca nea Sache să-i spună ce avea de spus. Se obișnuise, în ultimele zile, cu acest gen de așteptare. Cu răbdarea necesară în asemenea împrejurări. Veștile se află pînă la urmă. Chiar dacă vrei, chiar dacă nu vrei. Cum era proverbul acela franțuzesc ? Nici o veste înseamnă o veste bună...

— Dom'doctor, cunoști o tovarășă... Olga Sîrbu ?

Era ultima întrebare la care s-ar fi putut gîndi. Există totuși, își spuse Sabin, un soi de potriveli ciudate în viață. N-am văzut-o pe Olga aproape douăzeci de ani, am regăsit-o acum două-trei zile, și de-atunci, tot ceea ce mi se întîmplă are o legătură directă sau indirectă cu această întîlnire.

— Dînsa spune că te cunoaște, continuă nea Sache.

— Da, răspunse Sabin, o cunosc...

— Ca să vezi ce mică e lumea ! — se minună nea Sache.

Ei, nea Sache, nea Sache, monologă, în gînd, Sabin, dacă ai ști, într-adevăr, ce mică e lumea ! A dracului de mică și de afurisită. Cînd te crezi mai apărat de neliniști, mai împăcat cu soarta, atunci îți joacă lumea asta un renghi care te dă peste cap. E suficient ca unei fetițe de unsprezece ani să-i fie lene, într-o zi, să se ducă la școală, e suficient ca o băbuță cît o așchie să ia de bună durerea de burtă a fetiței, e suficient ca un doctor să fie mai zelos decît trebuie, venind într-o goană la primul telefon...

Stau bine, își spuse Sabin, dacă am început să folosesc raționamentul prin care Pangloss îl convingea pe Candide că trăiește în cea mai bună dintre lumi ; că tot ceea ce se întîmplă, nu se putea să nu se întîmple...

— Ești obosit, dom'doctor.

— De ce crezi asta ?

— Pentru că nici nu mă asculți.

— Nu sînt propriu-zis obosit. Sînt mai curînd istovit, dacă nu cumva e prea pretențios cuvîntul. Am o stare pe care n-o pot defini. Parc-aș fi și n-aș fi de față la tot ce se întîmplă în jurul meu.

— E o stare de lehamite.

— Nu-i rău spus.

— Să mă iertați, dom'doctor, că m-amestec, dar s-ar putea să fie din cauza singurătății.

— Adică ?

— Vreau să spun că ai avea nevoie de o familie. Dacă era după Maria, te însura de mult.

— Poate că dacă era și după mine... mă însuram de mult.

— Se poate să ai dreptate, dom'doctor. Fiecare le știe pe ale lui.

— Ești cam solemn, azi, nea Sache.

— Sînt numai îngîndurat.

— De ce ?

— Tot încerc să-ți spun, și nu reușesc.

Nea Sache îl privi cu un zîmbet stinghert. Semăna din ce în ce mai mult cu un școlar care făcuse o poznă.

— Tovarășa asta de care-ți spun... Olga Sîrbu...

— Ei, ce-i cu ea ?

— E profesoară de sport la școala unde învață Simona.

— Frumos...

— Eu sînt președintele comitetului de părinți.

— Și mai frumos.

— O cunosc bine. Vreau să spun... o ajut, uneori, cînd are nevoie de ilustrații pentru foto-montaje. La noi, la tipografie, se găsesc întotdeauna ilustrații de care au nevoie școlile.

— Nea Sache, dacă vrei să faci darea de seamă a comitetului de părinți, poate că nu e momentul.

— Iartă-mă, dom'doctor, dar nu știu cum să-ncep.

— Ia-o de-a dreptul.

— O să-ncerc. Fiindcă de ajutat, trebuie s-o ajut.

— Pe cine ?

— Pe profesoara asta... Olga. E inimoasă.

— Mai de-a dreptul, nea Sache.

— Bun. Mai de-a dreptul. Află, atunci că profesoara asta... Olga, a răpit un copil.

— Ce face ? sări Sabin. A înnebunit ?

— Copilu-i acum la mine, continuă nea Sache, ușurat, se pare, de faptul că spusese ce era mai greu de spus.

— Nu înțeleg nimic, aproape că zbieră Sabin. Olga răpește un copil și dumneata îl ascunzi ?

— Nu se putea altfel, spuse nea Sache. Dacă ai să vii să-l vezi, ai să înțelegi. Și povestea cu răpitul, n-o lua chiar la propriu. Dar așa susține directoarea școlii, care a amenințat-o pe profesoara asta... pe Olga... c-o dă afară.

— Nea Sache, pentru Dumnezeu, lămurește-mă : ce s-a întîmplat ?

— Vino înăuntru să-l vezi, spuse nea Sache. Și apoi mai stăm de vorbă.

Sabin oftă, renunțînd să mai pună întrebări. Nea Sache deschise ușa cu o prudență excesivă, de parcă juca într-adevăr rolul unei gazde suspecte. Tot clanul Bălan stătea în jurul unui băiețel îmbrunzit, cu o mutrișoară de

vulpe. Maria tocmai îl îmbia cu o bucată de chec, dar băiatul întoarse încăpățînat capul.

— Mănîncă, spuse Simona, te rog...

— E bun, adăugă Radu.

— Pa-pa, trase concluziile Cristinel.

Fără efect. Puștiul ținea buzele strînse, privindu-i pe toți cu ochi neîncrezători și sticloși. Îi e teamă, se gîndi Sabin. I se pare că toată această bunăvoință e o cursă. Că va urmă ceva neplăcut pentru el. Se apropie de băiat, încercînd, dintr-o lungă obișnuință cu copiii care veneau la dispensar, să-i pună mîna pe creștet. Băiatul se feri brusc, ducîndu-și instinctiv, palmele spre față. Sabin nu-și opri gestul la jumătate, puștiul ar fi putut crede, altunci, că intenționase cu adevărat să-l lovească. Îl mîngîie, ușor, pe creștet. Avea un păr aspru și încîlcit, care nu mai cunoscuse cam de multișor săpunul.

— E colegul meu, spuse Simona, zărindu-l. Adică-i mai mare ca mine, se corectă ea. E în clasa a cincea.

De fapt, Simona părea mai răsărită în compoziție cu băiatul. Mai voinică, în orice caz, constată, în sinea lui, Sabin. Doar fața băiatului era mai matură. Chiar prea matură pentru vîrsta lui. Prea aspră. Mai corect, prea înăsprită.

Maria îi zîmbi lui Sabin. Avea în ochi un soi de duioșie pe care Sabin o descoperise la multe mame, ori de cîte ori venea vorba de copii. Nu neapărat de copiii proprii. De copii în general. De tot ceea ce înseamnă această vîrstă.

— Ni s-a înmulțit familia, dom'doctor, îi spuse Maria, aproape cu mîndrie.

Nu glumea. Și nici duioșia din ochii ei nu avea nimic siropos. Dacă se poate spune așa, gîndi Sabin, duioșia Mariei este practică și eficientă. În sinea ei, l-a și adoptat

pe acest puștan morocănos și neîncrezător. A și stabilit unde va dormi. Cîtă pîine și cît lapte trebuie să cumpere în plus, dimineața. Cînd îi va procura o uniformă nouă de școală și cînd paltonul pentru iarnă.

— Poate că-mi spui, totuși, cum v-ați pricopsit cu ăla micu', mormăi Sabin, uitîndu-se la nea Sache. Și ce amestec are Olga în afacerea asta.

— O să-ți spun, dom'doctor, răspunse nea Sache. Să mergem în sufragerie. Dacă se-ndură Maria de noi, ne face între timp o cafea.

Povestite, lucrurile păreau — cum, de fapt, bănuise Sabin — destul de simple. Aproape schematice. Părinți despărțiți. O mamă care, recăsătorindu-se, nu mai voia, practic, să știe de copilul din prima căsătorie. Tatăl, băutor înverșunat, dacă nu chiar alcoolic. Un copil timorat, închis în el, fără prieteni. Un „copil-problemă", din punctul de vedere al directoarei școlii, care împărțea totul și toate — ajuns aici cu povestirea, nea Sache ridicase, fără să vrea, vocea, de parcă rostea un rechizitoriu — în alb și negru. Amenințat mereu cu repetența. Cu rubrica din catalog înnegrită de absențe. Singura, totuși, care se împrietenise cu el, Dumnezeu știe cum, era Laura. Și într-o-cîtva, Olga. Fiindcă puștiul lipsea de la școală de aproape o săptămînă, Olga se dusese — asta se întîmplase ieri — să-l viziteze acasă. Îl găsise singur. Într-o stare greu de descris. De cîteva zile, tatăl dispăruse pur și simplu. Olga îl luase de mînă, și-l adusese la ea. Lăsase un bilet tatălui. Acesta venise, azi-dimineață, la școală, și făcuse un tărăboi cumplit. Directoarea o somase pe Olga să „legalizeze" situația. Olga ceruse sprijinul lui. Cam asta era tot...

— Restul, conchise nea Sache, cu un zîmbet timid, o să ți-l spună chiar Olga. Trebuie să pice aici, dintr-o clipă în alta.

— Îți dai seama în ce v-ați băgat ? — îl întrebă Sabin.

— Îmi dau seama, răspunse nea Sache. Dar nu se putea altfel.

Cam aceste cuvinte avea să le spună și Olga : nu se putea altfel.

— Ce se cheamă că nu se putea altfel ? — o interogă Sabin.

— Exact ce-ai auzit, ripostă Olga. Nu poți lăsa un copil în voia soartei.

— Și dacă mâine mai găsești unul, ce faci ? Îl răpești și pe acela ?

— Avem legi, interveni, grav, nea Sache. Totul se poate rezolva.

— Și atunci, dac-avem legi, de ce v-ați amestecat ? — întrebă Sabin.

Olga îl privi enervată. Ochii i se dilatară de supărare. Își încreți fruntea, într-un efort de a se stăpîni. Doamne, gîndi Sabin, e neschimbată.

— Ești un birocrat, spuse ea. Gîndești ca directoarea școlii. Care mă întreabă cine mi-a dat dreptul să mă amestec, de parcă într-un asemenea caz îți trebuie o autorizație.

— Multă lume o să te întrebe la fel, o avertiză Sabin.

— Nu mai pot cu de lume ! — se înverșună Olga.

— Nici lumea nu e obligată să moară după tine, spuse Sabin.

— Ești domestic. Ești prea domestic ! — ripostă Olga. Ți-am mai spus.

— Da, mi-ai mai spus, recunoscu Sabin, gîndindu-se, cu o stranie veselie, că Olga îi amintea treaba asta, de parcă se petrecuse ieri, și nu în urmă cu douăzeci de ani...

— Dom'doctor, îl întrebă Maria, care tocmai venise cu cafelele, ce-ai face dac-ai întîlni, pe stradă, un copil bolnav ?

— L-aș îngriji, desigur, mormăi Sabin.

— Fără să te întrebi dacă aparține sau nu dispensarului dumitale ? Fără să-i ceri mai știu eu ce adeverințe ?

— Înțeleg unde bați, bombăni Sabin, dar nu-i același lucru.

— De ce crezi că nu-i același lucru ?

— Fiindcă eu sînt medic. Și am această datorie.

— Iar noi, adică doamna Olga și cu mine, sîntem mame. Și avem această datorie...

Maria spusese toate astea cu gravitate. De parcă pleda o cauză pentru care merita să te bați cu birocrație și obtuzitatea întregii planete. Ar fi trebuit s-o audă Jean, se gîndi Sabin. Și dintr-o dată își dădu seama că, oricum, Jean Calomfirescu va trebui să asculte povestea asta afurisită.

— Degeaba-i vorbiți, se adresă Olga, Mariei. Are, uneori, tendința de a se crede singurul om dotat cu rațiune.

— Și tu ai prea adesea tendința de a-ți pierde rațiunea, ripostă Sabin.

— Bag de seamă că vă cunoașteți mai bine decît credeam, observă nea Sache.

— După ce se vede ? — îl întrebă Sabin.

— După felul cum vă certați, răspunse nea Sache. Temeinic. Gospodărește...

Olga rîse, aruncîndu-i lui Sabin o privire complice. Va trebui să-i spun, gîndi, cu tristețe, Sabin. Va trebui să-i spun că ne-am întîlnit prea tîrziu. Că, de data asta, Calipso a fost mai puternică decît Penelopa.

4

JEAN CALOMFIRESCU SĂRI DIN fotoliu cînd auzi povestea.

— Demenților ! — urlă el.

— N-are nici un rost să ne blagoslovești și tu, spuse Sabin.

— Caraghioșilor ! — continuă avocatul, fără să-l asculte.

— Mai bine ne-ai sfătui ce avem de făcut, sugeră Sabin.

— Aventurieri de duzină ! — se înecă Jean de atîta furie.

— Tu ești singurul care ne poți ajuta, observă Sabin.

— *Kidnappers !* Poftim cine s-a găsit ! — mugi Jean.

— De aceea am și venit la tine, se explică Sabin.

— Chicago ! — zbieră Jean. Chicago de Popa Nan !

— Ești cel mai bun specialist, îi ținea isonul Sabin.

— Descreierați !

— Profesionist..

— Inconştienţi !

— Autoritatea ta...

— Nătăfleţi !

— Măcar un sfat...

— Gugumani !...

— Tobă de carte...

Erau ca doi cîntăreţi de operă, în care fiecare îşi cînta aria. *Fortissimo,* Jean Calomfirescu. *Pianissimo,* Sabin Dorobanţu. Sesizînd comicul acestei parodii neintenţionate, Olga începu să rîdă. Avocatul se opri din peroraţie, cu ochii scoşi din orbite.

— Poate-mi spui de ce rîzi ! — o interogă el pe Olga.

— Fiindcă eşti un scump, răspunse ea. Fiindcă eşti extraordinar. Fiindcă ţi-am simţit lipsa douăzeci de ani...

Jean se pololi ca prin farmec. Se apropie de Olga şi o îmbrăţişă :

— Şi tu eşti o vrăjitoare, spuse el. Faci ce faci, şi topeşti inima omului.

Îl privi cu coada ochiului pe Sabin.

— Fericitule ! — îl gratulă avocatul. În locul tău, nu m-aş opri pînă la ofiţerul stării civile.

— Nici chiar aşa ! — ripostă, în doi peri, Olga.

Fericitul Sabin nu reacţionă în nici un fel. Stătea abătut, pradă unor gînduri care-l măcinau necontenit. Nimeni nu ştie, îşi spuse el, că Olga este acum mai departe de mine decît înainte de-a o reîntîlni. O să-ncep să cred în ursitoare şi în blesteme.

Jean Calomfirescu redeveni serios. Se plimba prin cameră, cu paşi mari, încureîndu-se mereu în covor care părea prea mic pentru încălţămintea sa de excepţie,

cu numărul patruzeci și șase — izbindu-se de scaune, de colțul biroului.

— Bun, spuse avocatul într-un târziu. Să alcătuim acum un plan de bătaie. Cine e minorul ?

— Un nefericit, se grăbi Olga să-l informeze.

— Nu ți-am cerut referințe sentimentale, o întrerupse Jean. În justiție se vehiculează termeni preciși. Te întreb, deci : cine e minorul ?

— Și eu îți spun că e un nefericit, se încăpățînă Olga.

— Și eu îți spun că vreau date de stare civilă ! — urlă Jean.

— Nu mă interesează ce vrei tu, îl înfruntă Olga. Ceea ce mă interesează, singurul lucru care mă interesează, este soarta acestui copil.

— Cu tine nu se poate discuta ! — ridică și mai mult glasul, dacă mai era posibil acest lucru, Jean Calomfirescu. Las-o ! — se întoarse el spre Sabin. Las-o imediat.

— Pentru ca s-o las, trebuie întîi s-o iau, observă Sabin, cu tristă înțelepciune.

— Logic ! — îl aprobă Olga.

Jean Calomfirescu se prăbuși în fotoliu, producînd în încăpere un seism de minimum cinci grade pe atît de temuta scară Richter.

— Dragii mei, spuse el, pe un ton plîngăcios, prietenii mei, frați și surori, vă implor... încercați să înțelegeți. La avocat nu se vine cu sentimente, ci cu fapte.

— Bine, atunci notează, spuse Olga. Are unsprezece ani.

— Perfect, mai departe, o încurajă avocatul.

— Este extraordinar de sensibil.

— Nu mă interesează...

— Şi realmente dotat.

— Nu mă interesează...

— Sînt diriginta lui.

— Mă rog, asta o luăm în consideraţie. Este măcar, un element concret.

— Am dat, odată, clasei o temă la ora de dirigenţie.

— Nu mă interesează...

— Să pună pe hîrtie, fiecare copil, în nu mai mult de zece rînduri, o definiţie a noţiunii de familie.

— Nu mă interesează...

— Ştii ce mi-a răspuns acest puştan de unsprezece ani ?

— Nu mă interesează...

— „Familia este ca şi sănătatea, mi-a răspuns el. Îţi dai seama cît e de importantă atunci cînd ai pierdut-o. Sau cînd n-ai avut-o niciodată."

— Nu mă interesează...

— Eşti un insensibil ! — se indignă Sabin.

— Sînt avocat, ripostă Jean. Nu mă interesează dacă minorul e un geniu sau un oligofren. Vreau fapte. Care să explice atitudinea voastră.

— A mea, numai a mea, îl corectă Olga.

— Perfect, a ta. Şi care să justifice necesitatea de a cere scoaterea minorului de sub autoritatea părinţilor şi încredinţarea lui unei instituţii de ocrotire a copiilor sau unei alte familii. Clar ?

— Lasă-mă pe mine, Olga, spuse Sabin. S-ar putea ca Jean să aibă dreptate.

— Bine, răspunse Olga. N-aveţi decît să discutaţi între voi tot felul de fapte concrete. Dar vă avertizez că vă disprețuiesc profund.

— Trecem peste disprețul tău, hotărî Jean. Nu-i un element relevant. Deci : nume, prenume...

— Simionescu Dan, răspunse, ca la şcoală, Sabin.

— Bun. Tatăl...

— Simionescu Anghel...

— Bun. Ocupaţia...

— Tehnician la o cooperativă.

— Care ?

— Nu ştiu.

— Să afli ulterior.

— Am înţeles.

— Nu fă pe nebunul.

— Nu fac.

— Bun. Mama...

— Dumitra. Nu mai ştiu cum. S-a remăritat.

— Să afli ulterior.

— Înţeles.

— Bun. Ce e cu minorul ?

— E ca şi abandonat.

— Un nefericit, interveni Olga.

— Tu să taci ! — o întrerupse Jean. Deci : cum adică e ca şi abandonat ?

— Un tată care îl terorizează.

— O brută patentată ! — spuse Olga.

— Tu să taci ! — ripostă avocatul.

— Un primitiv ! — se încăpăţînă Olga.

— Ţi-am spus să taci !

— O bestie !

— Nu se poate continua așa ! — se lamentă Jean Calomfirescu. Încearcă să taci cinci minute. Te implor..

—Nu pot să tac, spuse Olga. Numai cînd mă gîndesc la acest specimen, mă simt frustrată în demnitatea mea de om.

— Gîndește-te la altceva, îi propuse Jean. La un răsărit de soare în Bahamas. La o croazieră pe mare cu Alain Delon.

— Mă duc să mă gîndesc în bucătărie, cu propria ta consoartă, răspunse Olga. Cît o să beau cafeaua cu Delia, o s-o conving să te lase.

Plecă, urmărită cu privirea de cei doi bărbați. Din nou, Sabin îi admiră mersul „din șolduri" și ținuta ei dreaptă, de sportivă. Din spate, puteai să-i dai orice vîrstă. Chiar și douăzeci de ani.

— E unică ! — spuse Jean, aprinzîndu-și o țigară. Nu știu cum ai putut să aștepți atîta timp, fără s-o cauți.

— Nici eu nu știu, răspunse Sabin.

— Și acum, ce ai de gînd ? — îl întrebă Jean.

— Nici ce am de gînd nu știu. În general, nu știu ce să-ți spun. Nu mă întreba de ce, fiindcă ți-aș răspunde că nu știu de ce nu știu...

5

CHELNERUL ÎI CONDUSE, CEREMONIOS, în dreptul unei mese strălucind de albeața șervetelor și farfuriilor, de lustrul tacîmurilor, de întregul

design minuțios, întregit de o vioză minusculă, care răspîndea o pată de lumină discretă. În fracul său impecabil, ospătarul aducea cu un diplomat de carieră, și Sabin se gîndi, cu oarecare sarcasm, la pantalonii lui cam șifonați, la gulerul încrețit al cămășii, la toată înfățișarea sa de provincial, atît de nepotrivită cu decorul somptuos din jur. Glacial, impenetrabil, inaccesibil, acel domn în frac, cu plastronul scrobit, puse în fața lor două liste de meniu, învelite în coperți de carton gros, avînd emblema restaurantului încrustată cu litere elegante, într-un chenar auriu. Stătea într-o poziție respectuoasă, așteptînd comanda. Privindu-l pe Sabin, chelnerul anticipase consumația de la această masă : două fripturi, o sticlă cu vin, o cafea, o înghețată, totul două sau trei sute de lei, inclusiv remiza de doisprezece la sută...

— Avem gustări calde ; ficăței de pasăre, se simți dator să intervină chelnerul, aproape mecanic, părîndu-i prea lungă ezitarea acestui client de ocazie, atît de puțin reprezentativ pentru firma cu patru stele a restaurantului.

Se înșela, de data asta, pentru că Sabin, gurmand înrăit, obișnuit cu restaurantele în care se mînca bine, știa să comande.

— Niște pate de ficat, ceru Sabin. Și cîte un Martini. Apoi consommé. Și puțin pește.

— Șalău ? — se învioră ospătarul.

— Mai curînd morun, fu de părere Sabin.

Fața chelnerului se lumina treptat, pe măsură ce spinarea i se apleca, profesional, în ritmul comenzii.

— Un vin alb la pește, continuă Sabin.

— Fetească de Tîrnave ? — sugeră chelnerul.

— Mai sec. Un Riesling de Ștefănești.

— Doriți și o bucățică de mușchi ? — supralicită ospătarul.

— Împănat. Cu salată de cruditați. Și un vin negru. Murfatlar.

— Se face, stimate domn. Ceva desert ?

— Parfait de alune. Cafele. Poate și o picătură de coniac Milcov. Atît, deocamdată...

Spinarea ospătarului se apleacă într-un unghi perfect de nouăzeci de grade. Retrăgîndu-se în marche arrière, ca un automobil în căutarea unui loc de parcare, fără să-și schimbe poziția, el continuă să murmure, ca pe un descîntec, aceleași cuvinte : „Se face, stimate domn. Imediat, stimate domn". După care, îndreptîndu-se brusc, șuieră în urechea unui piccolo în fustanelă albă, scrobită, foarte ocupat să-și scobească nasul : „Stai lipit de masa trei. Debarasezi imediat, torni în pahare, schimbi scrumierele. Nu te miști de-acolo nici dacă-i cutremur. Înțeles ?"

— Îmi dai palpitații, spuse Olga. Ce-i cu comanda asta de nabab ?

— Îmi place, din cînd în cînd, să fac pe Harun Al Rașid, răspunse Sabin. Să-l văd pe ospătar cum trece de la disprețul suveran la cea mai sinceră servitute. La cea mai dezinteresată, sau, dimpotrivă, interesată, spune-i cum vrei, stare de fericire.

— Totuși, moftu rile astea costă o grămadă de bani, observă Olga.

— Îți datorez această masă. Deși mă achit cu oarecare întîrziere.

— Pe atunci era altceva.

— De ce crezi asta ?

— Fiindcă eram tineri.

— Nu văd legătura.

— Nu ești niciodată chibzuit când ești tînăr. Ți se pare că ai destul timp pentru a te chiverisi.

— Te pot consola, spunîndu-ți că nu sînt capabil nici acum să mă chiverisesc. Îmi lipsește impulsul inițial.

— Adică ?

— Adică familia. Copiii.

— O nevastă cicăliboare...

— Poate că și așa.

Sala elegantă a restaurantului se umplusе. Mulți turiști. Mulți ghizi aferați, circulînd printre mese, spre a întreține buna dispoziție a oaspeților. Spre a le da informațiile cele mai diverse. „Mititei is a traditional romanian dish". „Mititei specifiçeçeoe rumânçeoe blindo." „Da, i globuți ăta tradiționnoe cușanie". „Yes, indeed sarmale is a traditional dish, too". Limbi încrucișîndu-se în truisme perfecte. Într-un clasic Turn Babel turistic. „Sirvia izvestna kak jemciujina Karpat". „We wish you to enjoy your dinner".

— În sănătatea ta ! — spuse Sabin, ridicînd paharul.

— Și în cinstea... revederii noastre ! — adăugă Olga, cu o timiditate neobișnuită pentru ea.

Ciocniră. Sabin simți pe cerul gurii licoarea groasă, dulce-amăruie, a vermutului. Sînt de o lașitate monstruoasă, își spuse el. Și de un oportunism abject. N-am curajul să-i spun adevărul. Culmea este că încep să mă simt bine, ceea ce complică și mai mult lucrurile, pentru că într-o asemenea dispoziție mi-e prea lene să mă concentrez. Devin moliu și difuz.

— La ce te gîndești ? — îl întrebă Olga.

— Întrebarea asta mă sperie de fiecare dată, răspunse Sabin. Dacă spun adevărul, recunoscînd că nu m-am gîndit la nimic, par un dobitoc. Sau un tip ascuns, care nu vrea să-și facă publice gîndurile. Și atunci, de obicei, inventez, debitînd tot felul de chestii inteligente. În general, subiectele mele se învîrtesc în jurul infinitului cosmic, domeniu în care și fabulația poate fi infinită.

— Ai avut întotdeauna predispoziția de a poza în cinic, observă Olga.

— Și cum ți se pare evoluția mea ?

— Nu știu ce să spun. Și tocmai de asta... mi-e teamă.

— Teamă ? !

— Întrucîtva, da. Mai exact, mi-e frică de ceea ce nu cunosc din tine. Sau de ceea ce s-a schimbat în tine.

— Nimic esențial, te asigur. Poate ceva mai multă oscăciune. Ceva modificări biologice, dar în fază incipientă, deocamdată. Nici un motiv de îngrijorare...

— Mi-a fost întotdeauna teamă de această reîntîlnire, spuse Olga.

— Cîndva, ți-era teamă de o eventuală despărțire, îi aminti Sabin.

— Cred că e o continuare a aceluiași sentiment. O senzație idioată. Mă gîndesc că de-abia acum, reîntîlnindu-ne, despărțirea noastră ar putea deveni definitivă...

E foarte aproape de a intui totul, așa cum a făcut-o de atîtea ori, își spuse Sabin. Și eu n-am curajul să-i mărturisesc nimic. Abordez un surîs timp și dau din cap cu gravitate, în loc să urlu. Ba mai am și nesimțirea de a

constata, între timp, că peștele este delicios. Și nu mă pot opri din această meschină voluptate. „Dorogîie gosti, dlea vas poiot"... „Dear guests... is singing for you..." Cîntăreața înclinîndu-se cu un zîmbet profesional. Extrem de fardată, ceea ce îi accentua, în mod ciudat, vîrsta. Rochia cu paiete strălucitoare, exagerat de strînsă pe un corp care nu mai avea putere să lupte. Abdomen flasc, sîni care-și pierduseră supleţea, umeri osoși, pe care pielea părea lipită, ca într-un transplant neinspirat. Clasica romanță de început. Lacrimi de glicerină pentru iubirea neîmplinită. Mult dramatism în gesturi. Apoi un potpuriu pentru oaspeții dragi. „Pe aripile muzicii să călătorim la..." Geografie ad-hoc, subliniată de vaietul clarinetului și bubuitul tobei. Aplauze politicoase de la mesele turiștilor. Blitz-urile aparatelor de fotografiat. Amintiri obligatorii. De arătat, la înapoiere, rudelor și prietenilor.

— Ești prea solemn, spuse Olga. Pare-ai fi la un concert dirijat de Karajan.

— Mă jenez întotdeauna să mestec în asemenea împrejurări, recunoscu Sabin. Am tot timpul senzația că sînt privit de cîntăreață cu imputare. De parcă mi-ar spune : „Eu fac artă, și tu înfuleci"...

— Te asigur că nici nu te bagă în seamă, îl liniști Olga. Ochii ei priveau spre zonele de unde vin micile atenții.

— Ai devenit dură, observă Sabin.

— Continui să fiu realistă, spuse Olga. Spre deosebire de tine.

— Ce te face să crezi asta ?

— Ai fost întotdeauna aerian. Cu tendința de a dramatiza lucrurile cele mai simple. Și în mine vedeai o victimă a antrenorului.

— Nu mă puteam acomoda cu automatismul lui. Cu faptul că vă considera și pe voi un fel de automate.

— Asta se întîmpla doar în închipuirea ta. În felul tău de a interpreta niște relații normale în sport. Ți-am mai spus...

Sigur, îi mai spusese. În fond, poate că nici nu trecuseră douăzeci de ani. Poate că se întîmplase ieri. Erau tot la un restaurant, dar nu atît de fastuos, nu cu atîtea candelabre și lambriuri strălucitoare. Un local micuț, o circiumioară de pe vremuri, dintr-un cartier care nu cunoscuse încă asaltul blocurilor. Ningea ireal, cu într-o butaforie, o zăpadă pufoasă se așternea fără grabă, neverosimil de albă și de pură. În încăperea cu cîteva mese erau numai ei doi, un godin din tablă groasă întreținea o flăcără veselă, lemnele trosneau mistuite de foc, răspîndind un miros bun și cald, de brad, totul semăna cu o poveste de Crăciun, rostită de un domn bătrîn și vivace, pe nume Charles Dickens. Responsabilul acestui local cît un degetar le așternuse pe masă niște jumări fragede de porc, cîteva bucăți de caltaboș, un pepene murat, roșu aprins, tăiat în felii subțiri, și un vin negru, aspru, cu un gust de butoi, neobișnuit pentru sticlele-stas din comerț. Totul părea neobișnuit și ireal, pînă și discul pus de responsabil la un pick-up prăfuit, cu o melodie duleeagă și învăluitoare, Un tango italiano, un dolce tango. Mereu același cîntec, însoțit de pocnetul zarurilor — responsabilul juca o partidă de table cu un cunoscut — de tros-

netul lemnelor, şi ei doi, îmbrăţişaţi, cu respiraţia întretăiată, cu buzele căutîndu-se cu înfrigurare, dansînd la nesfîrşit *Un tango italiano, un dolce tango.*

— E prea frumos şoptise ea. Mi-e teamă că nu-i adevărat.

— Ba e adevărat, o asigurase Sabin. Totul e adevărat. În primul rînd că te iubesc.

O sărută îndelung, şi ea răspunse acestui sărut aproape cu disperare. Buzele îi erau umede şi încălzite de dorinţă. *Un tango italiano, un dolce tango.* Mereu aceeaşi melodie. Pocnetul zarurilor. Vocea răguşită a responsabilului pronunţînd cuvinte misterioase : Poartă-n casă. Şaşe-şase. Marţ... Ninsoarea părînd că vine de nicăieri. O stare sufocantă de fericire, o nevoie stranie de a plînge, cu lacrimi secrete, nemărturisite vreodată. Olga scuturîndu-se toată, ca de un frig cumplit.

— Să ne aşezăm, spuse ea. Nu ştiu ce-i cu mine.

Îi zîmbi obosită. Era încă slăbită după sarcina pe care o pierduse. Poate că n-ar fi trebuit să iasă din casă.

— E totul în regulă ? — o întrebase el, îngrijorat.

— Cred că da, răspunse Olga.

Duse la gură o feliuţă de pepene murat. Roşeaţa acestuia îi accentuase şi mai mult paloarea feţei.

— Nu ştiu ce-i cu mine, repetase Olga. Parcă plutesc.

— Eu sînt de vină că te-am scos din casă, îşi imputase el.

— Vrei întotdeauna să pari vinovat, observase Olga. Suferi de un complex de culpabilitate.

— Poate că e felul meu de a-mi manifesta ipocrizia.

— Nu cred. Mai curînd... nesiguranţa.

— Nesiguranța față de ce ?

— Față de nimic în mod special. Față de tine, în primul rînd. Trăiești tot timpul cu impresia că fiecare bolnav incurabil, fiecare nefericit în general, te arată cu degetul și-ți spune : „Tu... tu de ce nu ești ca mine ?".

— Cam macabru portret.

— Dar nu-i adevărat ? Poți să susții că nu-i adevărat ?

— Nu pot să susțin nimic.

— De ce ?

— Fiindcă nu mă pot vedea cu ochii tăi.

— Cu ochii ăștia ai mei te iubesc, să știi...

Se aplecase spre el, peste masa micuță, mîngîindu-i fruntea, tîmplele, fața, bărbia, așa cum procedează orbii cînd vor să recunoască pe cineva.

— Vreau să te păstrez în mine așa cum ești, spusese ea.

— Păstrează-mă, răspunse el. Dar păstrează-mă pe mine, nu imaginea mea.

— Ți-ar fi greu dacă ne-am despărți ?

— E o întrebare stupidă.

— Mie mi-ar fi greu, iubitule.

Părea încercată de un sentiment ciudat. De o panică nemotivată. Sabin îi cuprinse capul în mîini, apropiindu-și buzele de pleoapele ei.

— Nu ne vom despărți, spusese el. Nu ne vom despărți niciodată...

„And now we invite you to dance". „A teperi, mî vas prigłașaem tențevati". Sunet languros de saxofon.

Perechile înaintînd pe ringul de dans. Englezi uscați și englezoaice și mai uscate. Cei mai bătrîni locuitori din bătrînul Albion. Veniți la o miraculoasă cură de întinerire, prin tratamentul românesc devenit faimos în întreaga lume. Orice ar cînta orchestra, ei vor dansa vechiul, dragul și de neînlocuitul vals-boston. Pe care l-au dansat și în timpul reginei Victoria. Sînt concentrați și gravi, de parcă ar dansa chiar în fața majestății sale. Rusoaicele, blonde, alunecă pe ring cu grație, amintind de Ansamblul Moiseev. Bărbații sînt mai neîndemînatici, stînjeniți de a se da în spectacol, în fața atîtor necunoscuți. Orchestra începe să cînte „Katiușa". Bătrînii englezi sînt primii care aplaudă. Dansează cu frenezie „cazacioc", în cel mai pur stil de vals-boston. Ca la un semn, rusoaicele, blonde, duc cîte un deget la bărbie, dau șăgalnic din cap, plutind lin pe parchet, de parcă ar păși pe aer. Bătrînii englezi își înțelesc aplauzele. Blitz-urile se aprind necontenit.

— E frumos, șopti Olga, privindu-l.

Privindu-l ca *atunci*? Nu chiar. *Atunci* fusese *prea frumos*. Nu mai putea fi niciodată ceea ce fusese *atunci*.

Autorul șterse ultimele rînduri. I se părură prea categorice. În general, Sabin i se părea prea categoric. Lipsit de suplețe. Iritant prin refuzul lui de a colabora cu autorul. Un depozitar de amintiri și de principii. Atîta tot. Cam prea puțin pentru un personaj viabil. Oftînd, autorul reluă întregul pasaj :

— E frumos, șopti Olga, privindu-l.

Dar nici ea nu crezu decît pe jumătate ceea ce spusese. Cealaltă jumătate rămăsese pentru totdeauna în localul acela micuţ, în care amîndoi speraseră că nu se vor despărţi niciodată.

6

BĂRBATUL ÎI PRUVI CU VIOLENŢĂ

O violenţă rea şi laşă. Ochii îi fugeau în dreapta şi în stînga, în sus şi în jos, fără a avea puterea de a se fixa într-un punct anume, ochi apoşi şi inexpresivi, de alcoolic. Semăna cu băiatul, avea aceeaşi figură ascuţită, de vulpe, dar era o asemănare oarecum stranie, ca o caricatură a propriului său copil. O faţă de vulpe şi un suflet de hienă, îl caracteriză, în sinea lui, Sabin. Ne cîntăreşte acum pe toţi, spre a vedea unde este punctul nostru slab. Apoi va lovi. Sau va încerca să obţină maximum de profit.

— Aş vrea să ştiu în ce calitate mi-aţi luat copilul, spuse el.

— Nu ţi-a luat nimeni copilul, răspunse Jean Calomfirescu. Dumneata l-ai părăsit.

— Aş vrea să ştiu în ce calitate îmi vorbiţi ? îl înfruntă bărbatul.

Era limpede — îşi spuse Sabin — că fusese învăţat de cineva cum şi ce să întrebe. *În ce calitate ?* era interogaţia-cheie. O va folosi la nesfîrşit, spre a dovedi că el era singurul îndreptăţit să vorbească de o *calitate* fără dubii, cea de părinte al copilului.

— Sînt avocat, îl informă Jean Calomfirescu. Mă ocup de rezolvarea legală a acestui caz.

— Eu n-am posibilităţi materiale să-mi iau un avocat, ripostă bărbatul. Dar mă voi adresa organelor competente.

Vorbea — era lesne de dedus — cu cuvintele altuia. Învăţase bine lecţia, şi o rostea cu un soi de voluptate secretă, cu o voce întrucîtva persiflantă, de parcă dorea să pună la încercare răbdarea celorlalţi. Olga căzu prima în plasa acestei strategii :

— Omule, interveni ea, cu enervare vădită, l-am găsit pe Dan într-o stare jalnică. Dumneata nu mai dăduseşi pe acasă de o săptămînă. Era speriat, nemîncat, norocul vecini, care-i mai aduceau cîte o farfurie de ciorbă...

— Aş vrea să ştiu în ce calitate îmi vorbiţi, reveni, stereotip, tatăl băiatului.

— Este diriginta lui Simionescu Dan, interveni avocatul, punînd o mînă pe braţul Olgăi. Înţeleg că dumneata eşti părintele minorului...

— Da.

— Eşti Simionescu Anghel. Exact ?

— Exact.

— Bun. Atunci să discutăm în linişte...

Sabin nu se putu abţine să nu admire calmul şi dibăcia prietenului său. Nume... prenume... exactitate pînă la pedanterie... care-şi fac, iată, efectul...

— Ce să discutăm ? — întrebă, oarecum nesigur, Anghel.

— Noi am înaintat un memoriu către Autoritatea tutelară, îi explică Jean. Care a fost semnat şi de toţi vecinii dumitale.

— Nişte intriganţi.

— Asta rămîne de văzut. Toți susțin același lucru : Simionescu Dan este lipsit de cea mai elementară îngrijire părintească. Este, practic, abandonat.

— Fac ce pot, spuse Anghel. Sînt bărbat, nu mă pricep. Maică-sa l-a părăsit.

— Prin sentința judecătorească, ți-a fost încredințat dumitale.

— Pentru că maică-sa...

— Nu ne interesează motivul. Cel puțin deocamdată...

— V-am spus, fac ce pot.

— Rezultă că nu prea faci nimic. Cînd dai pe acasă, din an în Paște, vii băut și-l snopești în bătăi.

— Asta trebuie dovedit...

— Se va dovedi...

— Dar pînă una alta... toate sînt vorbe. Eu vă întreb în ce calitate mi-ați luat copilul.

Împotriva felului său de-a fi, nea Sache bătu cu pumnul în masă. Și pînă la această intervenție se foise, neliniștit, pe scaun, încît Sabin intuise că blîndul și uriașul său vecin era la capătul răbdărilor.

— Nu meriți să ai un copil ! — tună nea Sache. Auzi ce-ți spun ? Nu meriți !

— Poate că-mi spuneți în ce calitate...

O nouă bubuitură formidabilă în masă întrerupse clasica întrebare a lui Anghel.

— Vrei să știi în ce calitate ? — țipă nea Sache. Bine, o să-ți spun. Într-o calitate pe care dumneata ai pierdut-o demult. În calitate de părinte. În calitate de om...

Nea Sache gîfîia de enervare. Fața lui, îndeobște jovială, se înăsprise. Maria se apropie de el, punîndu-și mîi-

nile pe umerii săi voinici, de halterofil. Anghel le aruncă o privire scurtă. Cu șiretenia lui instinctivă, înțelesese că va avea de luptat în special cu acești doi oameni.

— Văd că s-a trecut la insulte, spuse, evaziv, Anghel.

— Dumneata te insulți singur, prin tot ce faci, răspunse Maria.

Îi apăruse — observă Sabin — cuta care-i tăia fruntea în două, așa cum i se întîmpla ori de cîte ori era îngrijorată de soarta copiilor ei. Acum, își spuse Sabin, o îngrijora soarta unui copil străin. Deși termenul nu mi se pare nimerit. Pentru o mamă ca Maria Bălan, nu există copil străin...

— N-o să mă las insultat, se încăpățînă Anghel. Avem legi...

— Legi ! — spuse, cu tristețe, Maria. Destui care vorbesc despre ele sînt primii care le încalcă.

— Nu știu în ce calitate...

Maria îl privi cu răceală, încît Anghel se opri, intimidat.

— Nu cred că dumneata poți să înțelegi calitatea de părinte.

Rostise aceste cuvinte cu o față aspră, care semăna incredibil cu cea a bărbatului ei. Și în modul în care-și îndreptase umerii, părînd mai înaltă și mai voinică decît era în realitate, se identificase cu nea Sache, încît Sabin se gîndi că, într-adevăr, într-o căsnicie *reușită*, soții încep să-și împrumute nu numai caracterul, ci și trăsăturile.

— Abandonul de familie e o infracțiune gravă, interveni Jean Calomfirescu, încercînd să mute discuția pe un teren mai puțin labil. Citez din Codul Penal, la

articolul 305, litera a, că se face vinovată de această infracțiune, persoana care „părăsește pe cei ce au drept la ocrotire, îi alungă sau îi lasă fără ajutor, expunîndu-i la suferințe fizice sau morale"...

— Nu știu de ce mă amenințați, spuse Anghel.

— Nu te amenință nimeni. Ți-am citat din Codul Penal și atîta tot.

— Eu nu mă pricep ca dumneavoastră. Dar bănuiesc că scrie ceva în Codul Penal și despre cei care răpesc copiii altora...

— Eu ți l-am luat, răbufni Olga. Pe mine să mă dai în judecată.

— Asta o s-o hotărască organele competente, rosti Anghel.

Vru să plece, dar se răzgîndi în ultimul moment. Întorcîndu-se spre Olga, avu un surîs onctuos, care îi accentuă și mai mult înfățișarea de vulpe șireată.

— Poate că nu e bine să fiți atît de bătăioasă, i se adresă el. Am fost și azi pe la școală, și am înțeles că tovarășa directoare e foarte supărată pe dumneavoastră...

— Te rog să pleci, te rog să pleci imediat ! — spuse nea Sache.

Era neobișnuit de palid la față, și în încercarea de a se stăpîni își mușcase buzele pînă la sînge. Anghel ieși, trîntind ușa. Fu o clipă de liniște. În încăpere stăruia un miros amărui, de alcool stătut și de necurățenie.

— Ticălos ! răbufni nea Sache. Ți-e rușine pentru el... că s-a născut om.

Jean Calomfirescu îi privi pe toți, cu vădită proastă dispoziție.

— Nu știu cum să vă mulțumesc pentru ajutorul pe care mi l-ați acordat, spuse el. Dacă-i dădeați și o corecție corporală, era și mai bine...

— Ar fi meritat-o ! — bombăni Olga.

— Nu înțelegeți că el vă provoca întruna ? — izbucni avocatul. Că încerca tot timpul să vă incite, spre a avea apoi dovezi despre violența voastră ?

— Un ticălos ! — repetă nea Sache.

Jean începu, după obiceiul său, să se plimbe cu pași mari prin cameră, împiedicîndu-se de mobile.

— Ei, scumpe nea Sache, rosti el, știi încă prea puține despre ticăloșie...

— Cît știu, mi-ajunge, răspunse, cu un aer întunecat, nea Sache.

Se ridică, la rîndul lui, de pe scaun. Erau amîndoi înalți, vînjoși, încît, descoperindu-se, se priviră unul pe celălalt cu o simpatie spontană.

— Ce număr porți la pantofi ? — îl întrebă Jean.

— Patruzeci și șase, răspunse nea Sache.

— Și unde-i găsești ?

— N căieri...

Izbucniră amîndoi în rîs, legați prin solidaritatea care se naște între oameni cu asemănări fizice izbitoare.

— Să ne întoarcem la caz, spuse avocatul. Înțeleg că vreți cu adevărat să-l înfiați pe minor...

— Vrem, răspunse, pentru amîndoi, Maria.

— Iertați-mi întrebarea... este o nelămurire strict personală : nu vă ajung trei copii ?

— Unde mănîncă trei, mănîncă și patru, răspunse nea Sache.

— Nu e vorba dacă ne ajung sau nu, interveni Maria. Dar n-aș mai putea să privesc în ochii copiilor mei, dac-aș proceda altfel.

— Bine, e în regulă, spuse Jean. Va trebui să facem formele legale. Va urma o anchetă socială... s-ar putea să vă treziți cu o funcționară acrită, care cunoaște psihologia relațiilor de familie, atît cît cunosc eu psihologia ursilor polari. Sau și mai puțin, pentru că eu, măcar, l-am citit pe Fram...

— O s-o rugăm frumos pe funcționara asta acrită să ne lase-n pace, îl întrerupse nea Sache.

— Și dumneaei o să vă facă un referat, de n-o să vă recunoașteți, mormăi Jean.

— Om trăi și-om vedea, spuse nea Sache. Dacă e nevoie, știu să mă bat cu sfînta noastră birocrație.

— Problema e alta, rosti, îngîndurat, avocatul.

— Care ? — îl întrebă Olga.

— Minorul...

— Adică ?

— Adică... Pînă la pronunțare... dacă tatăl lui se opune, nu poate sta nici aici, nici la tine.

— Ce se cheamă că nu poate sta ?

— Se cheamă cum auzi.

— De ce ?

— Pentru că-i un abuz...

— Asta-i culmea !

— Culmea-neculmea... n-avem ce face. Trebuie să insistăm ca minorul să fie plasat, pînă una alta, într-o instituție de ocrotire a copilului.

— Birocraţie cu carul !

— Ascultă, se înfurie Jean, nimeni nu te poate crede pe cuvînt în treburile astea. Decăderea din drepturile părinteşti este o sancţiune aspră. Înfierea ridică o sumedenie de probleme de ordin social. Dacă minţi ? Dacă, de fapt, încercarea de înfiere urmăreşte cine ştie ce scopuri ocult ?

— Ce scopuri poate urmări ?

— O casă, bunăoară. Sau un petic de vie. Sau o roată de la maşină. V-am spus că ştiţi încă prea puţin despre ticăloşie...

— Fă cum crezi că e bine, spuse nea Sache. Mi-e silă cînd aud despre asemenea oameni.

Uşa de la camera alăturată se deschise încet. Intră, cu paşi tipiţi, Simona. Se vedea că e surescitată. Că participă cu toată fiinţa la cîştigarea unui frate.

— A plecat ? — întrebă ea.

Şi fără a aştepta răspunsul, înecîndu-se de emoţie, continuă :

— Dan a stat tot timpul cu degetele în urechi, uiteaşa — şi Simona exemplifică gestul băiatului, punîndu-şi, la rîndul ei, degetele în urechi. A zis că nu vrea să-l audă, că mai bine moare decît să-l audă...

— Gata, spuse Maria, linişteşte-te. Şi du-te să-l linişteşti şi pe Dan.

— Mă duc, spuse Simona. Mă duc imediat.

Şi dintr-o dată, se aruncă în braţele Mariei.

— Mamă, spuse fetiţa, mamă, mamina, maminuţa...

Maria îi mîngîie părul lung, și ochii ei luciră, o clipă, de o lumină adîncă și caldă.

— Da, spuse avocatul, tușind mai mult decît trebuia, merită să-l aducem mai repede pe Dan în casa asta...

7

CÎT DE MULT, CÎT DE DEPARTE poate merge un părinte în a influența soarta copiilor săi ? — gîndi Sabin. Bunul Emil, tatăl lui, își punea adesea această întrebare. El nu avea în vedere atît legile scrise, cît cele nescrise, mai complicate și mai greu de definit. Acele resorturi intime și delicate, imposibil de cuprins în vreun tratat de pedagogie, pe care violența, trivialitatea, mizeria morală le pot anihila ireversibil.

În lunga sa carieră de învățător, bunul Emil fusese, pentru generații de copii din acea mică localitate de munte, sat și oraș deopotrivă, dom' învățător. Îi spuneau astfel și cînd deveneau oameni în toată firea, unii dintre ei fiind medici sau ingineri, avînd proprii lor copii, care începeau, la rîndul lor, școala, continuînd ciclurile firești ale vieții. Probabil că de aceea nici nu voise să părăsească orășelul, în care trăia de cînd se ivise pe lume, deși, prin moartea mamei, rămăsese singur. Aici avea totul — își spuse Sabin — adică bucuria de a-și vedea foștii școlari la casele lor, și respectul cu care era înconjurat, și putința de a cunoaște fiecare copil, nu doar prin date exterioare de stare civilă, ci prin părinți și prin părinții părinților, încît avea mereu sentimentul că trăiește în mijlocul unei familii care nu va îmbătrîni niciodată.

Dar poate că tocmai acest sentiment de apartenență la o familie unică îl făcea să sufere atît de vădit, cînd se

întîlnea cu ceea ce el numea „încălcarea graniței părintești". Cu brutalitatea mărginită și tîmpă. Cu bețiile și scandalurile crunte, în care copiii erau martori îngroziți la molestarea mamei, fiind, la rîndul lor, victimele aceleiași dezlănțuiri neomenoase. Acea „graniță părintească", de care vorbea Emil, era, în concepția lui, un teritoriu aproape sacru de răspundere și demnitate. De iubire și înțelegere reciprocă. Încălcarea sa echivala cu ruperea echilibrului în celula familiei, așa cum se întîmplă, în organismul omenesc, cu celulele bolnave de cancer.

Nimeni nu poate ști, mai bine decît mine, cît de total și de sincer credea bunul Emil în aceste norme, își spuse Sabin, în timp ce întîmplările de peste zi îi defilau prin fața ochilor, neîngăduindu-i să doarmă. Nu l-am simțit niciodată aspru, cu atît mai puțin plictisit de existența mea, sau indiferent față de mine. Avea un zîmbet al lui cînd mă vedea, nici nu știu dacă era zîmbet, cred, mai curînd, că era o lumină care-i înflorea pe buze. Nici bătrînețea nu-l schimbase, deși atunci oamenii devin, adesea, dacă nu neapărat mai răi, în orice caz mai egoiști. Își ascundea, cînd dădeam pe la el — atît de rar, încît n-o să-mi iert niciodată acest lucru — boala și suferințele, dorind, astfel, să mă protejeze pînă la capăt. Poate pentru că mama murise cînd eram copil, încerca s-o înlocuiască în felul său unic, cu o tandrețe discretă, lipsită de orice manifestare zgomotoasă, declarativă. Doar din cînd în cînd, îmi cuprindea mîinile în palmele sale osoase și îngălbenite de vîrstă, strîngîndu-mi-le încet, de parcă dorea să-mi transmită, prin pulsul său obosit, un mesaj secret și presant, pe care nu mai avea prea mult timp să mi-l destăinuie.

Trăise fără zgomot, și se stinsese la fel, cu convingerea că nici viața, nici moartea sa nu trebuie să fie un prilej de grijă sau de supărare pentru alții. Mai ales pentru mine. O presimțire ciudată mă făcuse să vin, în duminica aceea, presimțirea că bunul Emil mă cheamă, pentru a-și lua rămas bun. Îl găsisem, în odaia mică și întunecoasă, care-i servea ca birou, răsfoind niște albume vechi de fotografii, pe care le închisese, parcă rușinat, cînd mă văzuse pe neașteptate. Știam că în aceste fotografii mă privea pe mine. Pe mine sugar, în brațele sale și ale mamei, pe mine copil, un copil anost, după părerea mea, călărind un cal de lemn, pe mine școlar, cu cununa de premiu în vîrful capului, ca o mică aureolă de sfînt, pe mine adolescent, privind lumea cu ochii holbați, pe mine proaspăt medic, cu o înfumurare nătîngă întipărită pe figură, pe mine în smoking, în ziua căsătoriei cu Melania, pe mine și iarăși pe mine, singura lui punte către o viață pe cale de a se sfîrși.

— Îmi pare bine că ți-ai făcut timp să vii, îmi spusese el, așa cum îmi spunea de fiecare dată.

Îmi făcusem timp, adică, vezi bine, eram un om ocupat peste poate, un om de Capitală, hărțuit de treburi, solicitat necontenit, încît, a-mi face timp să vin în orășelul de munte pentru a-l vedea, echivala cu un autentic sacrificiu personal și obștesc. Era o legendă pe care o inventase pentru alții, și poate că în primul rînd pentru sine, spre a mă disculpa pentru lenea mea de a mă sui în tren, și a parcurge distanța care mă despărțea de el. Și cu ii întrețineam această iluzie, povestindu-i de fiecare dată despre niște corectări pe care nici nu le începusem, și el mă credea, sau, mai exact, ca într-o parafrază a unei replici din Delavrancea, voia să vrea să mă creadă.

În mod ciudat, nu găseam cine știe ce subiecte de discuție, dialogul se lega anevoie, el ezitînd să mă întrebe prea multe, mai ales după divorțul de Melania, pentru a nu da impresia că încearcă o imixtiune în viața mea, iar eu, neștiind ce să-i spun, sau cum să-i spun, deși orice întîmplare cît de mică, legată de persoana mea, cel mai banal vaccin făcut unor copii căpăta, în ochii lui, dimensiuni epopeice.

Se ridicase să mă întîmpine. Nu fusese niciodată un om înalt, dar acum părea atît de mic și de fragil, de parcă o parte din el se grăbise să plece înaintea întregului. Nu trebuia să fii neapărat medic, pentru a înțelege că în trupul lui împuținat se instalase neantul.

— Arăți neschimbat, îi spusesem.

— Da, răspunsese el, cu o altă minciună. La minciuna mea, m-am înzdrăvenit un pic.

— Poate că în vară ai să vii prin București.

— S-ar putea. Mai ales că n-am mai fost de mult.

— Am bea o bere în Herăstrău. La „Miorița".

— N-ar fi rău, răspunsese el. Întotdeauna la „Miorița" au avut bere bună.

— Ții minte cînd am fost acolo cu Jean Calomfirescu ?

— Avocatul ?

— Da, avocatul.

— Țin minte, sigur că da. Parcă ne-am plimbat și cu vaporașul pe lac.

— Exact.

— Și lui Jean i-a căzut pălăria în apă. Se mîniase foarte tare că nu era semnal de alarmă pe vaporaș.

— Întocmai, tată. Ai o memorie extraordinară.

— Aș ieși un pic la aer, continuase el.

Întotdeauna cînd veneam la el, mă lua într-o plimbare pe strada principală a orășelului. Era orgoliul lui nevinovat, de a mă arăta concitadinilor săi. De a răspunde la saluturile lor respectuoase, și a le spune, cu un surîs mîndru, și parcă posesiv : „Mi-a venit băiatul". De a le asculta mirările lor pentru cît de mult îi crescuse feciorul. De a primi felicitări (chiar și după ani de zile de cînd absolvisem facultatea) pentru că fiul lui ajunsese doctor în București. Intram în restaurantul din centrul orășelului, o încăpere lungă și îngustă, cu podeaua mirosind întotdeauna a petrosin. Tata comanda cu importanță cîte o palincă, deși nu fusese niciodată băutor, și se chinuia să biruie *tăria* pînă la capăt. Obrajii i se înroșeau, căpăta chef de vorbă, și îmi povestea, invariabil, despre *balul mascat* la care participase după terminarea Școlii normale. El purta o uniformă veche de pompieri, la care adăugase, n-am înțeles niciodată exact de ce, o sfară veritabilă, de zugrav, pe care o ținea în spinare. Se fotografiase în această ținută, țin minte bine fotografia, în care bunul Emil, tînăr, aproape copil, zîmbea fistichi în uniforma lui caraghioasă, avînd pe cap o cască ciudată, de model prusac, și purtînd scara ca pe un trofeu prețios, totul într-un decor plin de ghirlande de hîrtie.

Dar astea se întîmplau pe cînd era încă în putere. Acum mă privea ca un copil, așteptînd să-i înțeleg dorința de a ieși cu mine pe strada principală. L-am ajutat să-și pună paltonul greu, lung pînă aproape de

pămînt, pe care nu-l îmbrăcă decît la zile mari. Porni şovăind, ţinîndu-mă de braţ. Făcea paşi mici, fără a putea ridica picioarele, părînd că vrea să alunece pe asfalt, pe nişte patine nevăzute.

— E plăcut afară, îmi spuse el, încercînd să-şi ascundă gîfîitul obosit, şi răspunzînd, între timp, cu gravitate, la bineţele oamenilor.

— Da, e plăcut, îl aprobasem eu. E o iarnă blîndă.

— Tu te-ai născut într-o iarnă grea, cu viscol.

— O iarnă care mi-a purtat noroc, îi răspunsesem, ca să-i fac plăcere.

— Aşa e, încuviinţase el. Se spune că iernile cu zăpadă multă sînt norocoase.

— Probabil că oamenii se gîndesc la recoltă.

— Da, e posibil.

Se opri o clipă, pentru a-şi trage sufletul.

— Poate că ar fi bine să ne întoarcem, îi spusesem.

— Nu, de ce ? Să mai facem cîţiva paşi.

— Cum vrei.

— Te-ai născut greu, reluase tata subiectul. Maică-ta s-a chinuit mult. Tocmai atunci doctorul nu fusese de găsit, au plecat oamenii să-l caute.

Îmi zîmbi complice, încredinţîndu-mi un secret petrecut cu mai bine de patruzeci de ani în urmă.

— Cam ştiau unde este. Avea o ibovnică într-un sat apropiat.

I se părea şi acum, ca şi atunci, un lucru ieşit din comun. O ibovnică ! Aproape ca într-o poveste cu haiduci. Bunul Emil avea o experienţă absolut livrească în labi-

rînturile misterioase ale erotismului. Poate că și ceea ce povestea era, de fapt, un rezumat apocrif după nuvelele lui Sadoveanu.

— Pînă a venit doctorul, maică-ta a născut cu o vecină. I-a părut bine că ești băiat. Ca măcar tu să nu te chinuiești.

Mă privise cu ochii lui calzi, încît simțisem o nevoie prostească de a izbucni în plîns, pe care mi-o înfrînasem cu greu. Ochii bunului Emil nu se schimbaseră. În ciuda lucirii apoase, de bătrîn, rămăseseră mari și patetici, părînd că vor să cuprindă în retina lor tot universul.

— Vezi că în șifonier, pe raftul de sus, e un carnet de CEC, îmi spusese el, pe neașteptate.

Adică, pe neașteptate, față de conversația oarecum formală de pînă atunci. Probabil, însă, că el se gîndise tot timpul la aceste cuvinte. Ca la lucrul cel mai important pe care trebuia să mi-l transmită, înainte de a fi fost, din punctul lui de vedere, prea tîrziu.

— Nu știu de ce-mi spui treaba asta, răspunsesem eu, cu ipocrizia obișnuită în asemenea împrejurări.

— Nu-i o sumă cine știe ce, continuase tata, fără să mă asculte. Dar poate că o să-ți prindă bine. În orice caz, n-o să trebuiască să suporți... cheltuielile.

Vorbea greu, se sfia de subiectul pe care-l atinsese. Nu din teamă pentru ceea ce avea să i se întîmple. Ci fiindcă se ferise întotdeauna de a părea melodramatic. De a lăsa impresia că supralicitează sentimentele.

— Poate că mai pui de la tine, și-ți iei o mașină, adăugase el.

— O să mai avem timp să discutăm despre asta.

— Un doctor are nevoie de o mașină. Pe vremuri, în părțile noastre, toți doctorii aveau șarete. Acum au mașini. Lumea se schimbă.

Îmi dădeam seama că ar fi dorit de mult să am un automobil al meu. Cred că se simțea rușinat că nu mi-l putuse cumpăra din banii lui, așa cum făcuseră alți părinți, mai cu stare, din orășel. Strînsese, probabil, bănuț cu bănuț, din pensia lui modestă, cu gîndul, care-l încălzise ani de-a rîndul, de a mă ajuta, astfel, cînd nu va mai fi.

În fața noastră se oprise un bărbat voinic, congestionat, îmbrăcat într-o scurtă neagră, din postav de casă, care părea că plesnește pe trupul lui vînjos. Era însoțit de o femeie micuță, învelită, ca într-o plapumă, într-o haină de astrahan în care ar fi putut încăpea încă o persoană de aceeași talie.

— Iacă-l pe dom' învățător! — făcuse bărbatul cu veselie sinceră. Cine spunea că învățătorul nostru e bolnav?!

— Lumea, cine să spună! — intervenise femeia. Lumea rea...

— Dumncalui e primarul, mi-l recomandase tata.

— Nu cumva dinsul ți-e feciorul! — se minunase bărbatul. Că doar am învățat în aceeași clasă... Chiar nu mă ții minte, măi Sabine, măi?...

Firește că nu-l țineam minte. Lucrurile astea se petrecuseră cu patruzeci de ani în urmă.

— Eu sînt Pătru măi, spusese bărbatul. Pătru a lui Visarion, măi.

Fuseseră, dacă nu mă înșelam, patru sau cinci de Pătru în clasă și toți ai cîte unui Visarion.

— Mai ții minte, măi Sabine, cînd m-o urechiat tai-

că-tău ? — mă întrebase, cu mîndrie, bărbatul, de parcă această urechere echivala cu un premiu extrem de important.

— Era să dai foc clasei, se scuzase bunul Emil.

— Fe dracu' foc ! — îl întrerupse Pătru. S-o dărîm eram, s-o fac una cu pămîntul. Că înfundasem soba cu niște *tiriboambe*, și cînd începură să bubuiască și să fumege credeai c-o venit sfîrșitul lumii. Atomica !

Era un om fericit, care-și amintea copilăria pînă în cele mai mici amănunte. Aș fi vrut să fiu ca el, dar nu-mi puteam zări această vîrstă decît printr-o ceață groasă. Totul se estompa și se pierdea într-un strat dens și întunecat, ca o fotografie prost developată.

— Mai, tu ești Sabin, măi, se bucurase iarăși, bărbatul. Cine spunea că te-ai ajuns și că nu mai vii să-l vezi pe taică-tău ?

— Lumea, cine să spună ! — bombănise femeia. Lumea rea...

— Să vii, măi Sabine, să-l vezi, că om ca dumnealui mai rar ! — continuase Pătru. Uite că la anu' cînd s-o face centenarul școlii noastre, îl sărbătorim. Să vii, măi Sabine, c-om chema pe toți *fiii orașului*, să ne veselim împreună. Cine spunea că n-or să vină ?

— Lumea, cine să spună ! — își reluase femeia refrenul. Lumea rea...

— Toți or să vină, n-avea grijă. Și hai să-i lăsăm pe oamenii ăștia, c-or vrea să se preumble.

Plecară, și de departe îl auzeam pe bărbatul voinic și vesel, explicîndu-i nevestii : „Și-auzi, măi femeie, că strașnic m-o urechiat !".

— E un om cumsecade, îmi spusese tata. Și gospodar.

Voia să păşească şi parcă nu putea. I-am observat paloarea obrazului, şi broboanele mari de sudoare care-i brăzdau fruntea.

— Să ne întoarcem acasă, îi spusesem.

— Da, mă aprobase el, nu mi-e aşa de bine.

Nu spunea niciodată „mi-e rău". Spre a nu da impresia că exagerează. „Nu mi-e aşa de bine" suna mai puţin alarmant. Mai puţin melodramatic.

L-am luat de braţ şi s-a sprijnit de mine, dar se vedea că nu va putea merge.

— Îmi pare rău, îmi spusese el. Îmi pare rău că s-a întîmplat pe stradă.

Era ceea ce-l speria cel mai mult. Ideea că toate astea se petreceau pe stradă. În văzul tuturor. Fusese, dintotdeauna, un om discret, pînă la pedanterie. Considera drept intimităţi strict personale lucrurile care ţineau de întîmplările mari sau mici ale vieţii sale. De fericirile sau nefericirile sale. De trupul său. Moartea era una dintre aceste întîmplări. Nu trebuia să se petreacă decît între pereţii în care şi trăise.

Un medic intră mai repede în panică, atunci cînd, în prezenţa lui, se poate stinge, dintr-o clipă în alta, cineva drag, fără ca el să-l poată ajuta într-un fel. Pentru că e prea conştient de hotarul labil al acestei clipe.

— Poate c-ar fi bine să încercăm să ajungem la spital, îi propusesem eu.

— Nu, îmi răspunsese el. N-are rost. Trebuie să ajung acasă.

— Măcar să intrăm cîteva minute undeva, oriunde, să te odihneşti.

— Nu, repetase el. Trebuie să ajung acasă. O să rezist pînă acolo.

Acasă. Neapărat acasă. Era gîndul care-l mai ţinea în viaţă. Făcuse un efort de necrezut pentru a-şi urni picioarele din loc. Pentru a păşi în felul lui mărunt, lunecînd pe nişte patine nevăzute. Mă strîngea de braţ cu o forţă incredibilă. Acasă. Neapărat acasă.

Nici astăzi nu ştiu exact cum am reuşit să ajungem. Era leoarcă de transpiraţie. L-am dezbrăcat, aşa cum se dezbracă un copil în scutece.

— Pune-mi pijamaua bună, îmi spusese el. E în şifonier. În raftul din mijloc.

Trebuia să fie curat şi îngrijit pentru ultimul său drum. Să nu dea impresia de degradare.

— Unde ţii medicamentele ? — îl întrebasem, deşi ştiam prea bine că nimic nu mai conta acum.

— Vrei neapărat ? — mă întrebase el, încercînd să zîmbească.

— Trebuie, i-am spus.

— Bine, se învoise tata. Dă-mi o pastilă de propranolol. Este în sertarul de la noptieră.

Nu uitase nimic. O memorie lucidă, pînă la capăt.

— Vreau să te rog ceva, îmi spusese el. Adu-mi, din birou, albumele de fotografii.

Surîdea, stingherit, pentru că-mi cerea acest lucru. Să nu mi se pară, cumva, deplasată această dorinţă. Probabil ultima.

— Răsfoieşte-l tu, mă rugase tata. Nu prea am putere...

Mă privea pe mine. Pe mine sugar, în brațele sale și ale mamei, pe mine copil, un copil anost, după părerea mea, călărind un cal de lemn, pe mine școlar, cu cununa de premiu în vîrful capului, ca o mică aureolă de sfînt, pe mine adolescent, privind lumea cu ochii holbați, pe mine proaspăt medic, cu o înfumurare nătîngă întipărită pe figură, pe mine în smoking, în ziua căsătoriei cu Melania, pe mine și iarăși pe mine, singura lui punte către o viață pe cale de a se sfîrși.

Nu spunea nimic — nici nu avea putere să vorbească — privea însă fotografiile într-un mod ciudat, retrăindu-și amintirile cu o sete de viață care făcea și mai dureroase aceste clipe. Ce rămîne, totuși, din viața unui om? Rămîn doar cîteva fotografii pe care vremea le împinge în desuetitudine? Un carnet de CEC păstrat în raftul de sus al șifonierului? Niște amintiri pe care le iei cu tine? Cîte din aceste amintiri înseamnă minute sau ore sau zile de fericire? Cîte sînt regrete pentru ceea ce nu s-a întîmplat, sau s-a întîmplat altfel decît ai vrut? Cîte sînt înfrîngeri, umilințe, renunțări, compromisuri?

Banalități. În fața morții devenim de o platitudine absolută. Dar poate că această platitudine este, de fapt, suprema înțelepciune. Un „memento mori" necesar fiecăruia. Celor care speră prea mult. Și celor care n-au putere să spere. Celor care cred că li se cuvine tot. Și celor care renunță prea repede, speriați de luptă înainte de a o începe.

Tata îmi făcu un semn, spre a mă apropia de el.

— Aș fi vrut un nepot de la tine, îmi spusese.

Nu fusese sigur că îl înțelesesem. Repetase:

— Un nepot de la tine. Ca să fiu sigur că voi rămîne.

Bunul Emil îmi răspunsese și de data asta la întrebările mele suficiente și înfumurate. Rămînem prin cei de după noi. Mai mult decît atît nu se poate. Și ce-ar mai putea fi, mai mult decît atît ?...

Un alt semn, aproape o părere. Mă aplecasem peste el, ca să-l aud.

— Am lăsat-o prea mult singură pe mama...

O ezitare, o răsuflare adîncă, o lacrimă mică și neașteptată în colțul pleoapei, un efort copleșitor pentru a mai spune ceva.

— În bucătărie... În bufet... Sertarul din stînga... E o lumînare... S-o aprinzi...

Palma rece, cu pielea îngălbenită de bătrînețe, posomind inertă în mîinile mele. Ochii lui rămînînd mari și patetici, deschiși spre lume, pînă la sfîrșit. Poate că pînă dincolo de sfîrșit.

8

NU S-AR FI PUTUT SPUNE DESPRE

Camelia că își schimbase atitudinea față de el. Rămăsese aceeași soră austeră, cu halatul scrobit, de un alb imaculat. Sora Sitaru. Răspîndind în jurul ei un aer de curățenie și de bună cuviință. Un calm care impunea și mamelor și copiilor. O disciplină riguroasă. Un respect nemărginit pentru actul medical. Pentru domnul doctor Sabin Dorobanțu.

Lîngă Sabin, copiii deveneau neastîmpărați. Mamele deveneau vorbărețe. Nu era cazul în apropierea Camelici.

Orice încercare de dialog, de confesiune îngheța în fața privirii ei, în fața ochilor ei albaștri, ca o porțiune infimă de cer sticlos, dintr-o zi geroasă de februarie.

Acești ochi albaștri îl priveau și pe el cu aceeași reținere demnă. Profesională. Uneori, Sabin căuta în ei pata de lumină din acea după-amiază de duminică. În care se încălziseră de dorință. În care se umeziseră de nesiguranță și de nădejde. N-o descoperea. S-o schimbe întrutît halatul de soră ? — se întreba Sabin. Cele cîteva casolete cu pansament steril ? Caietul în care înregistra, cu conștiinciozitate — cum o făcea și acum — numele și prenumele pacienților, boala, tratamentul ?

Sabin se gîndea la toate astea, în timp ce asculta, distrat, sporovăiala unei cucoane grase și agitate, care îi descria, cu lux de amănunte, boala misterioasă a copilului ei, un băiețel bucălat și apatic, ocupat să dea gumei de mestecat, pe care o ținea între buze, forma perfectă a unui balonaș ca de săpun. Copilul nu avea nimic, era, pur și simplu, prea ghiftuit de mîncăruri grele. Și prea lipsit de putința de a se juca în voie. Pentru ca nu cumva să obosească. Să transpire. Să-și murdărească pantalonașii impecabili și bluzița din pachet, o bluziță din care zîmbea, cu dinți mai albi decît laptele, însuși Cassius Clay. Dar ca să-i spui acestei mame că băiatul ei e sănătos tun, că i-ar trebui mai puține prăjituri cremoase, mai puține polivitamine, mai puține lecții de pian și mai mult aer liber, era la fel de imprudent ca și cum i-ai fi declarat lucrurile astea celebrului Clay de-a dreptul.

— I-am spus și soțului meu, continuă cucoana volubilă, zic, nu te uiți la Marcelică al nostru cît e de obosit ? Acum îl știți pe soțul meu, cu atîtea răspunderi pe cap, am eu timp, zice, să mă uit la Marcelică, zice, cînd poimîine am inventar ? De-aia avem doctori, zice, de-aia

statul și societatea noastră asigură asistența medicală gratuită, zice, de-aia mai dăm și noi cîte-o atenție, zice, că nu sîntem nesimțiți, ca să vadă doctorii ce are Marcelică, de ce e obosit Marcelică, de ce nu mănîncă Marcelică, de ce a scos limba la profesoara de franceză Marcelică, și o ținea așa într-una ca o placă. Zic : uite ce e, scumpișor, pe mine să nu mă iei, zic, ca la ședință, că eu nu-ți sînt, zic, subalternă, eu sînt, zic, egală în drepturi și datorii cu tine, că pe Marcelică, zic, nu l-am făcut singură, ca Maica Precista, eu, zic, l-am făcut cu tine, în cinste și legalitate, că eu nu mă pretez ca altele la adultere străine, eu, zic, ce am în casă mi-ajunge. Zice : dacă mai vorbești atît, am eu nevoie de doctor, zice, mai ceva ca Marcelică, zice, că nu mă pot concentra, zice, înaintea inventarului, care, zice, să te văd pe tine și pe Marcelică ce-ați face în locul meu. Zic...

Dar Sabin nu mai avu cînd să afle urmarea. Intervenî Camelia.

— Tovarășă Puținelu — pe această femeie cu forme uriașe chemînd-o Puținelu — poate c-ar fi bine să fiți mai concisă. Este ora paisprezece, și pe coridor mai sînt cinci pacienți.

Fiecare cuvînt al Camelici era o lovitură de ciocan într-o tăblie de aramă. Nici chiar tovarășa Puținelu nu putea rezista acestor ponituri seci, care-ți sfredeleau timpanele. Așa că Sabin se văzu eliberat dintr-un monolog fără sfîrșit, pe care el n-ar fi avut puterea (sau tăria) de a-l întrerupe.

— Ești o asistentă prețioasă, îi spuse el. Un bun obștesc. Fără tine aș fi căzut eroic pe frontul medical, răpus de vorbăria tovarășei Puținelu.

— Sînteți prea îngăduitor, răspunse Camelia, ca continuînd să-i vorbească, în cabinetul de consultații, chiar

dacă nu mai era nimeni de față, cu pronumele de reverență.

— Doctorii, ca și duhovnicii, trebuie să fie îngăduitori, își expuse părerea, cu lux de amănunte, Sabin. Ba chiar medicii mai mult decît confesorii. Pentru că aceștia din urmă îți promit vindecarea pe lumea cealaltă, lucru mai greu de controlat, reclamațiile fiind, din capul locului, excluse. Pe cînd doctorii, pot nu pot, trebuie să te facă bine chiar în lumea asta a noastră, atît de imperfectă. Așa că îngăduința lor urmărește s-o trezească și pe cea a pacienților.

Sună telefonul. Camelia ridică receptorul. Figura i se înăspri oarecum, în timp ce răspundea apelului telefonic, cu acrul ei profesional inconfundabil. Cuvinte de rutină : „Da. Este. Vi-l dau imediat". Cuvinte răsunînd, iarăși, ca niște lovituri de ciocan într-o tăblie de aramă. Camelia se întoarse spre Sabin, cu receptorul în mînă.

— Vă caută o doamnă, Olga Sîrbu...

Nici un mușchi nu se clintise pe fața ei. Dar era limpede că această doamnă nu-i plăcea. Că nu-i plăcea insistența cu care ea începuse să-l caute pe doctorul Sabin Dorobanțu. Că nu-i plăcea modul în care răspundea Sabin la telefon. Cum se cufunda în această convorbire. Cum părea că o caută cu privirea pe Olga : că îi soarbe, o dată cu vorbele, respirația. Cum rămăsese și acum, după încheierea convorbirii, cu o lucire stranie pe chip, de parcă încerca să prelungească, în imaginația lui, acel dialog de cîteva minute, să-i găsească, mereu, alte posibile subtexte.

— E tot povestea aceea cu copilul, îi spuse Sabin.

— S-a rezolvat ? — întrebă, cu o voce neutră, Camelia.

— Încă nu. Dar Jean Calomfirescu spune că nu va mai dura mult.

Camelia își scoase, între timp, halatul. Rămase într-o rochie tricotată, din mohair galben, care se potrivea extraordinar cu părul ei auriu. Nu, nu era provocatoare. Camelia nu devenea niciodată provocatoare. Dar era o femeie frumoasă. O femeie cu care era plăcut să mergi la braț, știind că este privită cu invidie de alte femei, așa cum și tu ești privit, cu o invidioasă solidaritate masculină, de alți bărbați.

— Dacă vă duceți acasă, vă pot conduce, spuse Camelia.

Nu mergea acasă. Dar îi era greu să-i mărturisească acest lucru. Îi era greu să nu-i acorde dreptul unei convorbiri.

La volanul Trabant-ului, frumusețea decorativă, blondă, a Cameliei ieșea și mai mult în evidență. O reclamă ideală pentru orice automobil. Conducea cu o siguranță rece și elegantă. Ca o profesionistă autentică. Orice făcea Camelia, chiar și atunci cînd prăjea cartofi, căpăta o aură de profesionism elegant și sigur. În mod cert, ar fi fost un chirurg excelent.

— I-ai spus ceva... despre noi... lui Jean Calomfirescu ? — îl întrebă ea.

Încetase de a mai fi sora Situru. Redevenise Camelia. O femeie tînără și frumoasă, luptînd pentru dreptul ei la un strop de fericire. Fie el chiar iluzoriu.

— Nu, încă nu, răspunse Sabin.

— Poate e-ar fi cazul să-i spui.

— Așa e. Dar Jean are nevoie de o pregătire specială.

— Eu nu țin neapărat să-i spui. Știu însă că părerea lui înseamnă mult pentru tine.

— Nu e vorba de asta. Hotărîrea mea e luată, indiferent de părerea lui.

— Cum crezi tu.

— Aș vrea ca tu să crezi, în primul rînd.

— Ce anume să cred ?

— Că nu mă poate influența nimeni. Vreau să spun : în ceea ce ne privește.

— Atunci e în regulă.

— E ceva care te neliniștește ?

— De ce mă întrebi ?

— Am impresia asta.

— Poate că și eu ar trebui să-ți pun aceeași întrebare.

— De ce ?

— Am impresia asta...

— Bine. Atunci ne facem mîine analizele.

— Nu înțeleg.

— Pentru starea civilă.

— Ai un sistem original de a cere o femeie în căsătorie. Am observat de data trecută.

— Eu vorbesc serios.

— Ești sigur ?

— Adică ?

— Adică... ești sigur că asta vrei ?

— Nu văd de ce te-ai îndoi.

— Sîntem prea bătrîni pentru a ne preta la o căsătorie de convenință. La vîrsta noastră, treaba asta o facem pentru totdeauna.

— Camelia... dacă ai ceva pe suflet, spune-mi. E mai bine acum, decît după aceea.

Mîinile ei, crispîndu-se aproape insesizabil pe volan. O oprire poate cam prea bruscă la un semafor.

— O cunoşti de mult ?

— Pe cine ?

— N-are rost să te faci că nu înţelegi.

— Ai dreptate.

— Perfect. Dar nu mi-ai răspuns la întrebare.

— Da, o cunosc de mult. De atîta vreme, încît nici nu mai are importanţă.

— Prima dragoste ?

— Să zicem.

— Iubirile de tinereţe sînt durabile.

— Axiomă ?

— Posibil.

— Valabilă şi pentru tine ?

— Posibil.

— Amintire de neuitat pentru zile negre ?

— Posibil.

— Te-ai împotmolit în cuvîntul „posibil".

— Posibil...

Un surîs scurt, ca flacăra unui chibrit. Urma unei amintiri ? Speranţa unei revanşe ?

— Poate că o să-mi povesteşti, cîndva, cum a fost. Sau cum ar fi putut să fie.

— Nu putea să fie... altfel decît a fost.

— De ce crezi asta ?

— Pentru că nu inspir bărbaţilor sentimente de durată.

— Eşti prea frumoasă spre a fi adevărat ce spui.

— Din păcate e adevărat.

— Cum adică „din păcate" ?

— Genul meu de frumusețe mi-a adus mai curînd necazuri decît satisfacții. Dar nu e vorba de mine acum...

Ochii ei cercetîndu-l. Ochi albaștri, ca o porțiune infimă de cer sticlos, dintr-o zi geroasă de februarie.

— Sabin, ce se întîmplă între tine și Olga ?

— Nimic, te asigur.

— Nu-ți voi imputa niciodată... dacă trebuie să mă părăsești. Dar nu pot trăi în minciună, înțelegi ?

— Înțeleg. Numai că nu e nimic care să schimbe ceva. O reîntîlnire întîmplătoare după douăzeci de ani.

— Aș vrea să te cred.

— N-ai nici un motiv să nu mă crezi.

— N-am nici un motiv... și am toate motivele. Te-am privit cînd vorbeai cu ea la telefon. Și am invidiat-o...

— N-am să-ți ascund că am iubit-o.

— O mai iubești și acum. Se vede cu ochiul liber... cum se spune în cazul unor eclipse de soare.

— Ceea ce se vede acum nu mai are importanță. Soarele a apus de mult. A rămas doar eclipsa.

— I-ai spus ceva de noi doi ?

— Încă nu.

— Are și ea nevoie de o pregătire specială... ca Jean Calomfirescu ?

— S-ar putea să am eu nevoie de o pregătire specială. Cu cît înaintezi în vîrstă, cu atît faci mai greu publice asemenea lucruri.

— De ce ?

— Din teamă de ridicol. Mirii copți trezesc întotdeauna zîmbete.

— Cînd se însoară cu fete de optsprezece ani. Eu am treizeci...

— O vîrstă fantastică pentru o femeie.

— O vîrstă nefericită. Prea bătrînă pentru a risca. Prea tînără pentru a renunța...

Ochii ei albaștri privindu-l. Ca o porțiune infimă de cer sticlos, dintr-o zi geroasă de februarie.

— Ai ajuns acasă, Sabin.

— Îți mulțumesc că m-ai condus.

— Pentru nimic. Mi-a făcut plăcere.

Pocnetul ușor al portierei. Mașina demarînd lin. Într-adevăr, Camelia conducea extraordinar. Și era cu adevărat frumoasă. Multă lume îl va invidia pentru o asemenea căsătorie.

9

NICIODATĂ UN LUCRU NU SE ÎNtîmplă de două ori în același fel, își spuse Sabin, urmărind cu privirea mașina care se îndepărta. Așteptam și astăzi ca ochii ei albaștri să se umple de lumină, să se însuflețească de dorință, dar lipsea impulsul care acționase atunci. Lipsea nevoia de a se mărturisi. Lipsea incertitudinea față de modul în care voi reacționa eu. Lipsea sugestia de adăpost pe care i-o dăruise faptul că se afla între pereții ei, între obiectele care o cunoșteau și îi ofereau protecție.

Așa s-a întîmplat și cînd am făcut imprudența de a mă reîntoarce în localul micuț, în care trăisem atît de intens, cu Olga, senzația de fericire. Credeam că voi repeta acea

experiență, chiar dacă eram singur de această dată. Că se vor aprinde în mine, automat, amintirile. Că voi putea, măcar astfel, s-o revăd pe Olga.

Și am nimerit într-o locandă oarecare, cu un aer stătut, îmbibat de mirosul alcoolului și de fumul țigărilor. În locul nimsorii ireale, împrejurimile erau inundate de un noroi dezolant, care se lipea de tine cu răutate, strecurîndu-se pretutindeni, pe podeaua lunecoasă a circiumii, pînă și pe pereții de culoare incertă, reci și inospitalieri.

Vraja se destrămase. Dar eu mă ambiționam să nu înțeleg. Încercînd, în mod stupid, să refac ceea ce nu se putea reface. Să retrăiesc ceea ce nu se putea retrăi.

Mă așezasem la o masă, așteptînd să mă ia cineva în seamă. În jurul meu, cîțiva oameni părînd identici. Priviri apatice. Mucuri de țigară lipite de buze. Halbe de bere — de fapt un lichid decolorat și apos, cu o spumă rară, ca niște bășicuțe de săpun — duse la gură absent, într-un ritual dirijat de un regizor nevăzut.

După o așteptare care mi se păruse anevoioasă, se apropiase de masa la care stăteam un bărbat într-un halat ponosit, cu nelipsitul muc de țigară plantat în colțul gurii, de parcă acesta era un semn distinctiv obligatoriu al locului. Să fi fost același *responsabil* care ne dăruise *atunci* o după-amiază atît de frumoasă ? Care ne urmărise, cu un zîmbet înțelegător, din colțul unde juca partida de *table*, în timp ce noi dansam, fără oprire, *Un tango italiano, un dolce tango* ?

— O bere ? — mă întrebase el, aruncîndu-mi o privire suspicioasă.

— Mai curînd o sticlă de vin, îi răspunsesem.

Păruse mirat de cererea mea. Ba chiar oarecum jignit, pentru că nu mă mulțumisem cu ceea ce îmi oferise.

— Ce fel de vin ? — mă chestionase el.

— Negru.

— N-avem.

— Atunci alb.

— N-avem.

— Dar de care aveți ?

— De nici un fel.

Se uita la mine cu un soi de răutate agresivă. Era limpede că nu mă agrea. Ar fi trebuit să plec. Dar nu voiam să mă dau bătut. Încă speram într-o minune. Încă mi se părea posibil ca totul să se transforme, încă așteptam ninsoarea căzînd de nicăieri, și trosnetul lemnelor de brad, și vocea siropoasă cîntînd, mereu, *Un tango italiano*.

— Și altceva ce-aveți ? — îl întrebasem.

— Bere.

— Dar în sticlele de pe raft ?

— Care sticle ?

— V-am spus. De pe raft.

— Naiba știe ce-o fi în ele.

— Dați-mi, totuși, o sticlă...

— E expirată.

— Nu contează.

— Pe urmă o să-mi cereți condica. Vă știu eu. Dați buzna peste oameni.

— N-o să cer nimic, vă asigur.

Îmi adusese, în cele din urmă, o sticlă, pe care o trîntise pe masă.

— O desfac ?

— Da.

— Nu garantez ce-i înăuntru.

— N-are importanță.

— Costă patruzeci de lei.

Era, în urmă cu douăzeci de ani, o sumă mare pentru *categoria* localului. Dorea cu orice preț să mă răzgîndesc. Însă tocmai asta mă îndîrjea.

— Nu-i nimic. Plătesc.

— Acum ?

— Acum...

Întinse o mînă nu prea curată. I-am dat cei patruzeci de lei. Se vedea bine că-i pare rău. Îmi arătase un pahar din sticlă grosolană, probabil un borcănel în care fusese muștar.

— La noi nu-i cu dichis, îmi spusese, spre a avea ultimul cuvînt.

Mi-am turnat. Un lichid nici roșu, nici alb. O culoare incertă, ca și cea a pereților. Cei cîțiva mușterii se uitau la mine cu priviri posomorîte. Le păream și lor un intrus. Dădusem buzna peste ei. Cu ce drept ? Cine eram ?

Făcea, oarecum, excepție de la această neîncredere și chiar dușmănie, pe care le simțeam în jurul meu, un bătrînel care-mi zîmbea cu o gură pînă la urechi. O gură știrbă, care se deschidea și se închidea ca o armonică. Se apropiase de mine, onorîndu-mă cu o ușoară plecăciune.

— Îmi permiteți ? — mă întrebase el, lipsa dinților făcîndu-l să șușăie tot timpul, de parcă dorea să impună tuturor o liniște deplină.

I-am făcut semn cu mîna să se așeze. Bătrînul răspunsese invitației cu o evidentă încîntare. Arătase spre sticlă.

— Costă patruzeci de lei ?

Am înțeles. Nu știu de ce, faptul că dădusem patruzeci de lei pe această sticlă îi provocase o stare de veselie vădită. Mă privea, privea sticla, apoi începea să

rîdă. Adică își dezvelea gură știrbă, trecîndu-și peste gingii o limbă maronie.

— Patruzeci de *marafeți* ?

Am încuviințat din nou.

— Ssst ! — sîsîise el în felul lui ciudat. Apoi adăugase .

— Cu banii ăștia luai zece halbe de bere !

I se părea o enormitate ceea ce făcusem. În ochii lui eram un oligofren. Risipisem zece halbe pentru o sticlă cu naiba știe ce înăuntru. Numai un om lipsit de judecată putea face așa ceva. Mă privi cu regret sincer.

— Dacă n-ai fi desfăcut-o, puteai s-o dai înapoi.

Era clar că mă simpatiza. Se purta cu mine așa cum te porți, îndeobște, cu idioții cronici. Vorbindu-mi cu blîndețe. Și pronunțînd rar cuvintele. Nu era pe deplin convins că-l pot înțelege.

— Hai s-o bem împreună, îi propusesem.

— Ce să bem ?

— Sticla asta.

— Mai bine o bere.

Nu avea nici un pic de încredere în conținutul sticlei. Nu se putea compara cu berea. Oricît de slabă și apoasă ar fi, berea îți lunecă pe gîtlej cu voluptate, o simți cum pătrunde în stomac, producînd niște bolboroseli plăcute, pînă și spuma care-ți rămîne pe buze e răcoroasă, o ștergi cu limba și simți bășicuțele cum se topesc, dîndu-ți o stare de bine.

Îi întinsesem un pahar. N-avusese puterea de a mă refuza. Bău și plescăi îndelung. Duse paharul în dreptul ochilor și-l privi cu atenție.

— E din sfeclă, trăsese el concluzia.

Am golit cu încăpățînare paharul. Voiscm cu tot dinadinsul să cred că puteam întoarce clipele de *atunci.*

Mă înșelasem și de data asta. Lichidul era oțețit, cu un vag miros de mucegai.

— Vinul, continuase bătrînul, se poate face din orice. Și din talaș. Pe cînd berea, nu. Berea are rețetele ei. Mi-a spus un vecin că, pe vremuri, călugării ardeau pe rug pe cei care nu respectau rețetele astea. O fi adevărat ?

Aștepta răspunsul meu cu nerăbdare. De parcă dorea, neapărat, o confirmare oficială. Era un bătrînel vioi și curios. Iar eu îi provocam, acum, cel mai sincer interes.

— Ești de la *control* ? — mă întrebase el, apoi, pe neașteptate.

— De ce crezi asta ?

— Așa. Vin, din cînd în cînd, oameni singuratici, ca dumneata, și cer tot felul de chestii. Ba dă-mi aia, ba dă-mi ailaltă. Apoi scot chitanța.

— Ce fel de chitanță ?

— Naiba știe. De amenzi. Nea Tudorică le cunoaște felul. Îi îmbunează cu o bere, mai le dă un pachet și pentru acasă, una, alta. Sînt și ei oameni necăjiți.

— Cine-i nea Tudorică ?

— Șeful. Ăla de te-a pricopsit cu sticla asta.

— E de mult aici ?

— Ce să fie ?

— Nea Tudorică. E de mult aici ?

— Păi... cam de multișor. Înaintea lui era unul, Ilie.

— Cînd ?

— Cînd, ce ?

— Cînd a fost acest Ilie ?

— Îl cunoști ?

— Nu.

— Atunci, de ce întrebi ?

— Așa. Ca să stăm de vorbă.

— Aha... Să tot fie vreo doi ani de cînd l-au umflat.

— Cine ?

— Cum cine ? *Controlul.* I-au umblat în butoaie. Nea Ilie le avea orînduite frumos, în pivniță. Pe unul scria măsline. Pe altul scria vin vechi. Ce-i trecea omului prin cap. Cînd venea *controlul,* întreba : Ce-i aici ?". Și nea Ilie răspundea : „Cutare". Gata, trecea. Da' *controlul* ăla a fost mai curios. „Ia desfă, zice, butoiul de vin". Înăuntru, apă de la Dumnezeu. „Ia mai desfă, zice, și butoiul cu măsline". Cînd colo, în loc de măsline, nisip. Era un om cumsecade nea Ilie. Dar cam lacom.

Dusese din nou paharul la buze. Bău pe îndelete, morfolind lichidul între gingiile știrbe. Arătă spre sticlă.

— Patruzeci de lei ?

— Patruzeci...

Pufni iarăși în rîs, privindu-mă cu o șiretenie prietenoasă. Se vedea bine că mă simpatizează. Nu te întîlnești în fiecare zi cu un astfel de fraier.

— Ascultă, îl întrebasem, localul ăsta are un pick-up ?

— Ce să fie ?

— Un pik-up. Un fel de patefon...

— Vu să zică... ești, totuși, de la *control*...

— Nu, nu sînt.

— Atunci de ce pui tot felul de întrebări ?

— Nu ți-am spus ? Ca să stăm de vorbă.

— Aha... Ce ziseși să aibă ?

— Un pick-up.

— Ca un fel de patefon ?

— Întocmai.

— N-are Dar e unul, Zdrenghea, cu țambalul. Dacă vrei, îl aduc.

— Lasă, nu trebuie.

— Păcat. Știe cîntece frumoase. Și de alea fără perdea... Să-l aduc ?

— Nu, mulțumesc.

— Cum vrei. Dar e păcat. Are un cîntec... „Un țigan avea o iapă". Îl știi ?

— Nu cred.

— E lucru mare cum îl cîntă. Mori de rîs. Dacă vrei, îl aduc. Stă la doi pași. Vrei ?

Între timp, circiuma începuse să se populeze. La o masă apropiată, cîțiva inși, cuprinși de o veselie zgomotoasă, ostentativă, comandau halerie după halerie, satisfăcuți prompt de *responsabilul* care era, cu acești clienți ai casei, atent și servil. Cu mișcări de balerin versat, *responsabilul* aducea platourile în care înnotau fripturi în sînge, frecate cu usturoi și cimbru, desfăcea sticlele de vin, turna în pahare. Unul dintre cheflii — „boss"-ul, probabil, după respectul pe care i-l arătau ceilalți comeseni — scoase un teanc de bancnote din buzunar și începu să le împartă. Observam, aproape fără voie, cum le tremurau tuturor mîinile atingînd banii, cum degetele lor părcau că se lungiseră la această atingere miraculoasă, cum fețele lor se desfiguraseră de plăcerea număratului. Dac-aș fi fost pictor, mi-aș fi închipuit, atunci, uitîndu-mă la acei bișnițari, la voluptatea cu care își numărau bancnotele pe sub masă, un tablou pe care l-aș fi intitulat „Cina cea de taină". Apostolii ar fi fost îmbrăcați în bluze de vinilin, numărînd, tot așa, arginții, și numai din ochii lui Iisus aș fi lăsat să curgă o lacrimă...

Mă adusese cu picioarele pe pămînt bătrînul pe care-l invitasem la masă. Aproape că uitasem de existența lui.

— Și chiar nu vrei ? — mă întrebase el.

— Ce să vreau ?

— Să-l aduc pe Zdrenghea. E un artist. În tinerețe se zice c-a cîntat cu Maria Tănase. Se băteau boierii pe el... îi lipeau sutele de frunte.

— Ți-am mai spus că nu vreau.

Îl dezamăgisem. Nu se așteptase să-l refuz. Un om care dă doi poli pe o poșircă ordinară, mai poate să dea un pol pentru a-l auzi pe Zdrenghea. Își mai turnase un pahar, pe care-l bău în tăcere.

— Plec, spusese apoi.

Probabil că așteptase să-l opresc. Dar eram la capătul puterilor. Doream să rămîn singur. Singur cu gîndurile mele.

Atunci înțelesesem că nimic nu se întîmplă de două ori în același fel. Vraja se destrămase. Era zadarnic să mă împotrivesc. Nimic nu se întîmplă de două ori în același fel. Ori de cîte ori uitam acest lucru, avea grijă viața să mi-l amintească.

Trabant-ul Camelici dispăruse de mult. Sabin privi la ceas : aproape trei. Promisese Olgăi că va veni la onomastica fetiței. Era invitată și familia Bălan. Și, firește, avea să fie acolo și Dan. Prilej pentru a-i risipi neîncrederea. Pentru a-i îmblînzi privirea încruntată pe care o arunca asupra lumii.

Toți aveau un rost acolo, în casa Olgăi. Dar rostul lui care era ? Nimic nu se întîmplă de două ori în același fel. Nimic din ceea ce fusese nu mai putea să fie.

10

CÎND SABIN AJUNSE LA OLGA, toată lumea era într-o deplină stupoare : Dan dispăruse ! Îl informă, încă de la uşă, cu lux de amănunte, bătrîna.

— Copilul ăla... a fugit. L-a căutat lunganul în toate părţile. Nu-i. O fi acum înhăitat cu alţi derbedei. Cine ştie pe unde umblă să fure bunuri obşteşti şi personale. A scris şi la ziar despre alde ăştia.

Vorbea cu o anumită satisfacţie, folosind chiar şi vocabularul obişnuit al presei. „Bunuri obşteşti şi personale" nu putea fi invenţia ei lingvistică.

— Lunganul vrea să anunţe miliţia, continuă Sfînta Vineri. Dar Olga nu-l lasă. Zice să se sfătuiască întîi cu unul Jean. Balamucul de pe lume.

Probabil că *lunganul* era nea Sache. Pe el îl şi văzu primul, cînd reuşi, în cele din urmă, să intre în casă, furişîndu-se pe lîngă tirul verbal al bătrînei. Nea Sache era îndurerat şi neliniştit. Şi parcă nedumerit de cele ce se întîmplaseră. Este interesant, gîndi Sabin, cum un om inteligent şi instruit ca nea Sache, cu un simţ pedagogic remarcabil, pe care l-am admirat nu o dată în relaţiile cu copiii săi, pare acum dezarmat, sau, în orice caz, lipsit de iniţiativă. Probabil că n-a trăit nici în copilărie, nici ca om matur, asemenea experienţe. E posibil să aibă mustrări de conştiinţă, gîndindu-se că n-a ştiut să se apropie de Dan.

Toată casa era neliniştită şi surescitată. Chiar şi cei doi copii mai mici ai soţilor Bălan, Radu şi Cristinel, care nu puteau să înţeleagă exact ce se întîmplase, păreau, totuşi, afectaţi, molipsindu-se de la atmosfera din jur. Poate că, în cazul lui Cristinel, acţiona ca un motiv în plus de regret şi tristeţe, tortul cu douăsprezece lumînă-

rele, rămas stingher pe masă. Era un obiect mai mult decît tentant, şi Cristinel îi arunca, din cînd în cînd, cîte o ocheadă, însoţită de un oftat absolut sincer.

Olga se apropie de el. Avea ochii înroşiţi de plîns.

— Cum s-a întîmplat ? — o întrebă Sabin, mai mult ca să spună ceva.

— Nu ştie nimeni, răspunse Olga. Aseară am fost cu toţii la cinema, apoi l-am condus la casa de copii. Ne-a spus „la revedere" din pragul uşii. Părea dispus, chiar vesel. Şi dintr-o dată, a dispărut. Nu e nici la casa de copii. Mi-e teamă să nu i se fi întîmplat ceva. N-aş putea să mi-o iert niciodată.

— Încearcă să te linişteşti, spuse Sabin. S-ar putea să revină din propriie iniţiativă.

— Nu ştiu... nu cred. Nea Sache ar vrea să anunţe miliţia. I-am spus să mai aşteptăm, să ne sfătuim cu Jean. Şi Jean, ca un făcut, n-a ajuns încă acasă.

— O fi dispărut şi el, remarcă Sabin.

— Zău, Sabin, nu-mi arde de glume.

— Nu e cazul să disperăm, spuse el, minunîndu-se singur de automatismele sale de limbaj. La şcoală a fost ?

— Da. Altfel ma alarmam mai de mult.

— Poate că s-a întors la tatăl lui. Există şi asemenea situaţii ciudate.

— M-am gîndit şi eu. Nea Sache s-a interesat la vecini. Nu-i acolo.

— Pe vremea mea, interveni bătrîna, nu se puteau întîmpla lucruri de astea.

— Mamă, te rog să ne laşi în pace, o întrerupse Olga.

— Noi eram cinci copii acasă, continuă, imperturbabilă, Sfînta Vineri. Dacă nu se prăpădea taică-tu imediat

după război, făceam și eu cinci. Cînd ai cinci copii, nu se întîmplă lucruri de astea.

— Ești enervantă, mamă, ți-am mai spus.

— Tu să taci. De-aia e Laura răzgîiată, că n-o ai decît pe ea. Tatăl meu, adică bunicul tău, nici nu prea avea vreme de noi. Doar sîmbătă seara o întreba pe mama cine ce-a făcut. Ședea pe scaun, cu o nuia în mînă. Noi stăteam la rînd și așteptam. „Întoarce fundul" — ne spunea. Poc, poc, poc, cîteva nuiele. Nu durea cine știe ce. Apoi scotea cîte un pachețel de bomboane și ni le împărțea la fiecare. Încă în timp ce ne altoia cu nuiaua, mie îmi lăsa gura apă, gîndindu-mă la bomboane.

Nea Sache începu să rîdă. Era evident că o îndrăgise pe bătrînă. Poate că-i amintea de propria lui mamă sau bunică.

— Nu rîde, lunganule, spuse Sfînta Vineri. N-ai nici un motiv de rîs. Vă credeți toți deștepți, dar nu vă pricepeți la nimic. De-aia copiii din ziua de azi sînt obraznici. Scrie și în ziar.

— Mamă, te rog să te potolești, spuse Olga. Mă doare capul.

— Pe toți vă doare capul în ziua de azi, mormăi bătrîna. Eu am șapte boli în corpul meu, și nu mă vait atît.

Își aminti, brusc, de subiectul inițial, și îl dezvoltă în continuare, folosind limbajul prețios-erudit al unor articole moralizatoare.

— În mijloacele de transport în comun, declamă Sfînta Vineri, întîlnim copii care nu cedează locurile cuvenite persoanelor în vîrstă, ostenite după o viață de trudă. Adesea, nici opinia publică nu intervine, nu atrage atenția micilor călători că gestul lor dovedește scrioase lacune de educație.

Bătrîna era absolut senzațională în felul cum cita pe dinafară aceste fraze bombastice, convinsă că îi aparțin. Sabin își mușcă buzele spre a nu izbucni în rîs.

Privi, întîmplător, spre Laura, care sporovăia, în șoaptă, cu Simona. Este nemaipomenit, își spuse Sabin, cum anticipează, amîndouă, viitoarea lor condiție de femeie. Stau aplecate una spre cealaltă, cu mîinile la piept, clatină, cînd și cînd, din cap, își aduc cine știe ce argumente, totul cu o naturalețe desăvîrșită. Se simt pline de importanță și de răspundere. La vîrsta lor, băieții încă sînt copii, chiar atunci cînd încearcă să imite oamenii maturi.

I se păru că Laura vorbește acum cu Simona despre el. Îl priveau amîndouă, de parcă se întrebau dacă pot sau nu să se bizuie pe dînsul. Avu impresia că Laura îi face un semn discret cu mîna. Chiar și gestul acesta, dacă existase, fusese un gest elegant și, totuși, imperativ, așa cum ar fi fost și dacă aparținea unei tinere femei înconjurate de curtezani.

Se apropie de Laura, și aceasta își trecu mîna, cu o nepăsare premeditată, prin părul ei șaten și buclat, ca al maică-sii. Simona tuși încetișor, ducîndu-și palma la gură, de parcă voia s-o avertizeze pe Laura. Acum era convins că cele două puștoaice vorbiseră despre el.

— Nici nu te-am felicitat, îi spuse Sabin. La mulți ani!

Fetița îi întinse mîna cu o bunăvoință grațioasă. Era într-adevăr nemaipomenită.

— Mulțumesc! — răspunse ea. Sînteți foarte amabil că mă felicitați.

Vorbea răsfrîngîndu-și buzele, pe care și le umezea, din cînd în cînd, cu vîrful limbii. Și îl privea pe sub genele pe jumătate lăsate, scuturîndu-și capul, spre a alunga de pe frunte o șuviță de păr. Nici Liz Taylor în

zilele ei de glorie nu putea interpreta cu mai multă perfecțiune chipul femeii fatale.

— Avem ceva să vă spunem, rosti, cu un aer misterios, Simona.

Laura o privi cu mustrare, încît Simona se fîstîci. Era, totuși, cu aproape trei ani mai mică decît Laura.

— Adică Laura are să vă spună ceva, se corectă ea.

Sabin privi, întrebător, către Laura. Fetița ridică din umeri și suspină.

— Nu poți scoate un cuvînt, că imediat se răspîndește, se lamentă ea.

Vorbele astea erau adresate Simonei. Ca o lecție. Să știe altădată cum să se poarte. Simona roși. Aproape că îi venea să plîngă. Nu te puteai pune cu Laura. Juca tare. Ca o adevărată femeie de lume. Acum, nu i se mai părea lui Sabin că seamănă cu Olga. Mai curînd, semăna cu băiețelul dispărut. Mult orgoliu. Încăpățînare, chiar. Altă generație. La vîrsta ei, se trezi Sabin gîndindu-se, nici eu, și probabil nici Olga nu eram așa. Se rușină pentru această remarcă, pe care o făcuse, cu puțin timp înainte, și bătrîna. Semn de îmbătrînire, își spuse Sabin. Încă puțin, și o să încep să vorbesc și eu cu fraze învățate din ziare.

— Ai ceva să-mi spui ? — o întrebă Sabin.

— Da, răspunse Laura. Dar e secret.

— Bine, mi-l spui atunci în șoaptă.

— Nu pot să vi-l spun.

— Dacă nu poți să mi-l spui, observă Sabin, înseamnă că n-ai ce să-mi spui.

— Ba da.

— Nu prea te înțeleg.

Laura oftă, în timp ce Simona gîfîia de emoție și concentrare. Ar fi vrut să intervină în discuție. Să spună tot ce știa. Era în situația nefericită a bărbierului lui Midas. Secretul o împovăra. Simțea nevoia să-l rostească în gura mare. Dar se temea de Laura.

— Cred că știu unde-i Dan, spuse, brusc, Laura. Adică știu unde se duce cînd dispare pe neașteptate.

Sabin tresări. O strînse pe Laura de umeri.

— Ești sigură ?

— Știu unde se duce de obicei...

— Unde ?

— Nu pot să vă spun.

— De ce ?

— Pentru că e un secret.

— Laura... gîndește-te cîtă lume suferă din cauza dispariției lui Dan...

— Înțeleg. Dar nu pot. I-am promis.

— Cînd ?

— Mai de mult. Eram numai noi doi cînd mi l-a spus.

Roși, în timp ce făcea această mărturisire. Iată un lucru la care nu s-a gîndit nimeni, își spuse Sabin. Laura e îndrăgostită de Dan...

— I-am dat cuvîntul meu că n-o să-i trădez secretul, continuă fetița. Dan mi-a zis că nu are încredere în fete, că sînt vorbărețe. Mi-a spus că nu știu decît eu secretul lui. Și că, dacă-l află alții... înseamnă că l-au aflat de la mine. Mi-a spus că se omoară dacă-l află cineva.

Avea ochii în lacrimi. Credea sincer în ceea ce spunea. Acum nu mai juca rolul altora. Acum era o fetiță în fața primei iubiri. Era posibil ca după zece sau douăzeci de ani să rîdă de această copilărie. Dar deocamdată

credea sincer în dragostea ei. Lacrimile ei erau adevărate. Nici nu poate şti, îşi spuse Sabin, cît de fericită este pentru lacrimile astea.

— Laura... te rog să mă asculţi cu atenţie, o imploră Sabin. Aş fi ultimul care să-ţi cer să trădezi un secret. Şi totuşi de data asta o fac. O fac pentru Dan.

— Nu înţeleg, spuse fetiţa. De ce pentru Dan ?

— Pentru că purtarea lui de acum e foarte importantă, înţelegi ? Dacă se ajunge la concluzia că-i un copil care ridică probleme, este posibil să nu fie încredinţat familiei Bălan. Vrei să-i răpeşti lui Dan şansa unui cămin ? Unei familii ?

Exagerez cu bună ştiinţă, îşi spuse Sabin. Ba chiar apelez la clasicul şantaj sentimental. Să-mi ierte Dumnezeu prefăcătoria şi minciuna. Dumnezeu şi toţi pedagogii care susţin că nu trebuie niciodată să minţim un copil...

— Bine, spuse Laura, vi-l spun. Dar mai lăsaţi-mă o secundă.

Îi venea greu să vorbească. Probabil că secunda pe care o pretindea îi era necesară spre a cere iertare lui Dan.

— El are o mamă, spuse fetiţa. O mamă bună, înţelegeţi ? Şi ea l-a lăsat. Adică, a plecat de-acasă şi s-a recăsătorit, înţelegeţi ?

Era limpede că o dispreţuia. Că o condamna fără drept de apel. La vîrsta ei, nu putea înţelege cîte nuanţe şi cîte ocolişuri poate avea afurisita asta de viaţă, îşi spuse Sabin. Pentru ea, oamenii încă se împart în două categorii tranşante. Buni şi răi. Fata babei şi fata moşului. Împărăteasa şi Albă ca Zăpada. Zmeoaica şi Ileana Cosînzeana. Mama şi maştera...

— Mama lui are acum un copil, înțelegeți ? — continuă Laura. Tot băiat. Și Dan a descoperit, nu știu cum, unde locuiește. Se duce acolo, o pîndește cînd pleacă la serviciu, și se uită la băiatul ăla cum se joacă. Băiatul ăla e fratele lui, totuși, nu-i așa ?

— Da, spuse Sabin, e fratele lui.

Își simțea gura uscată. Și parcă-i era rușine. Față de Laura și de Simona. Și față de Dan. Și pentru că era om matur. De la care copiii așteaptă, instinctiv, modele. În care copiii au, instinctiv, încredere. Cînd această încredere dispare, gîndi Sabin, nu mai există nimic.

— Dan nu se apropie de el, înțelegeți ? Numai atît : îl privește. Apoi o așteaptă pe maică-sa, pînă se întoarce de la serviciu. Nu se arată în fața ei. Stă ascuns pe acoperișul unei magazii din apropiere, de unde se vede în curtea lor. Se uită la maică-sa, se uită la fratele lui. Se uită cum se joacă, sau cum maică-sa îl sărută pe băiatul ăla, sau cum îi dă de mîncare, înțelegeți ? Cîteva zile, tot așa. Doarme în magazie și dimineața o ia de la început. Aproape că nu mănîncă nimic în timpul ăsta.

— Eu cred, interveni Simona, și fețișoara ei era toată boțită de emoție, că Dan o iubește pe mama lui.

— Sigur că o iubește, o aprobă, cu superioritate, Laura. Nu merită, dar o iubește.

N-aș da dialogurile astea pe toate povestioarele moralizatoare din lume, gîndi Sabin.

— Și unde stă mama lui Dan ? — o întrebă el.

Laura oftă din nou. Îl privi, de parcă se întreba dacă merită să încredințeze lucruri atît de serioase unor oameni mari.

— Nu știu cum se cheamă strada, răspunse ea. Dar țin minte unde este. Dan m-a dus odată pînă acolo.

— În regulă, spuse Sabin. Mergem amîndoi, să-l aducem pe Dan acasă...

11

— E DUPĂ PODUL CONSTANȚA, spuse Laura. Asta țin minte precis. Apoi se face undeva la dreapta.

Era emoționată. Probabil că o neliniștea eventuala întîlnire cu Dan. Poate că o intimida și prezența Cameliei. O privea cu coada ochiului, în timp ce aceasta conducea cu obișnuita ei siguranță.

Ideea de a o amesteca pe Camelia în afacerea asta, îmi dau bine seama, e o nerozie patentă, gîndi Sabin. Am simțit-o la telefon cum se crispează toată. Și nici Olga n-a fost încîntată de inițiativa mea. Instinctul amîndorura a funcționat fără greș. Ar fi preferat să nu se cunoască.

De fapt, apelase la Camelia, mai exact la Trabant-ul ei, ca la o ultimă soluție. Jean continuase să nu fie de găsit, iar încercarea de a obține un taxi prin telefon se dovedise utopică. Atunci încolțise în Sabin gîndul de a cere ajutorul Cameliei.

— E asistenta de la dispensar, se simțise Sabin dator să dea amănunte.

— Da, înțeleg, spusese Olga.

— Nu văd ce ai de înțeles, se enervase Sabin.

— Cum ce ? Că e asistenta de la dispensar, răspunse, cu nevinovăție ostentativă, Olga.

— Hai să fim ironici cu orice preț, bombănise Sabin.

— Unde vezi tu ironie ? — se mirase Olga. N-am făcut decît să reproduc propriile tale cuvinte.

— E vorba de ton, nu de cuvinte.

— Zău ?

— Și de privire ?

— Chiar așa ?

— Știi foarte bine că e așa.

— Dacă spui tu, te cred. Și în fond, nu știu de ce faci atîta zarvă. La vîrsta ta... puteai să ai și o iubită. Aveai tot dreptul.

— Mersi.

— Pentru puțin..

Dialogul se desfășurase în șoaptă, dar avusese impresia că Laura simțise, totuși, ceva. Îi privise pe amîndoi cu o luare-aminte specială. De parcă încerca să recompună, din fragmente de gesturi și cuvinte, un univers întreg.

Acum era însă preocupată să-și reamintească drumul pe care i-l dezvăluise, cîndva, Dan. Probabil că așa arăta Olga la vîrsta ei. O față voluntară, trăsături aproape băiețești, îndulcite de buzele frumos arcuite și de zulufii care-i alunecau pe frunte.

— Am trecut de podul Constanța, o avertiză Camelia.

— Da, știu, răspunse Laura. Acum trebuie să se vadă o stradă. O stradă îngustă, înțelegeți ? Cu case mici.

Vorbea despre această stradă ca orice copil crescut fa blocuri. Ca despre un loc ciudat, aproape imaterial.

Imposibil de confundat.

— Precis pe dreapta ? — o interogă Camelia.

— Precis. O stradă îngustă, înțelegeți ?

N-avea alt punct de reper. Își mușca buzele, în dorința de a-și reaminti.

— Aici ! — spuse ca, brusc. Aici.

Se deslușea, într-adevăr, o străduță sinuoasă, pavată cu pietre de rîu. Camelia frînă.

— Du-te înainte, o sfătui ca pe Laura. Venim și noi mai pe urmă.

Fetița dădu din cap. Aproape că tremura de nerăbdare. Sau de neliniște. Probabil că dorea și nu dorea să-l întîlnească pe Dan. Se temea de reacția băiatului. Îi era rușine pentru că nu-și respectase promisiunea pe care i-o făcuse. Începu să pășească încet, furișîndu-se pe lîngă curțile cu garduri înalte, vopsite în culori violente.

Sabin o urmări cu privirea. Apoi se întoarse spre Camelia.

— E o puștoaică nemaipomenită, spuse el.

— Da, observ, răspunse Camelia.

Era un răspuns în doi peri. Nici prea-prea, nici foarte-foarte.

— E fetița ei ? — îl întrebă Camelia.

Era inutil să pară mirat. S-o întrebe la cine se referă. Genul ăsta de naivități nu avea șanse în fața Camelici.

— Da, spuse Sabin. E fetița ei.

— Seamănă cu maică-sa ?

— Nu știu cum să-ți zic. Probabil că seamănă. Are ochii ei și părul ei. Dar Olga e totuși altfel.

— E altfel pentru tine.

— De ce pentru mine ?

— Fiindcă pentru tine e unică.

— Ţi-am spus că totul s-a terminat de mult.

— Cu cît îmi spui mai des treaba asta, cu atît crezi mai puţin în ceea ce-mi spui.

— N-are rost să fii sentenţioasă.

— Încerc să fiu numai realistă.

— Încerci. Dar nu eşti.

— În regulă. Şi acum, hai să ne luăm după Laura.

Nu-şi mai spuseră nimic. Păşeau greu pe pietrişul ascuţit şi denivelat, căutînd-o cu privirea pe Laura. Fetiţa se oprise în dreptul unei curţi. Parcă făcea semne cuiva. În curînd se zări şilueta unui băiat. Era Dan, nu încăpea îndoială. Gesticula cu amîndouă mîinile, încercînd, probabil, s-o convingă pe Laura să plece.

Dintr-o dată îi zări. Rămase nemişcat, uitîndu-se fix spre Laura. Sabin îl distingea, acum, feţişoara lui de vulpe, înăsprită şi maturizată.

— Eşti o trădătoare ! — spuse el.

Laura ridică mîinile către băiat, ca într-o rugăciune.

— Nu sînt o trădătoare, îl contrazise ea. Pe cuvîntul meu că nu sînt !

Avea lacrimi în ochi, şi era înduioşătoare în felul în care încerca să-l convingă pe Dan de loialitatea ei.

— Să-ţi explic, continuă ea. Dă-mi voie să-ţi explic.

— Nu mă interesează ! — răspunse băiatul. Eşti ca toate fetele. Te urăsc !

Laura se întoarse spre Sabin. În ochii ei se citea o disperare sinceră.

— Vedeţi ce-aţi făcut ? — îl întrebă fetiţa. Vedeţi ?

Era atîta durere în reproşul ei, încît Sabin se simţi, din nou, ruşinat pentru condiţia sa de om mare. Incapa-

bil să lege o comunicare reală cu copiii. Să le cîștige încrederea. Să șteargă bariera vîrstei.

— Dan, spuse el, Laura n-are nici o vină.

— Nimeni n-are nici o vină, aproape că țipă băiatul. Eu sînt de vină, pentru c-am crezut-o. N-o s-o mai cred. N-o să mai cred pe nimeni. Pe nimeni, auziți ?

Și dintr-o dată interveni Camelia. În felul ei rece și ponderat.

— Nu e cazul să țipi, spuse ea. Nu rezolvi nimic cu țipatul.

Voce egală, calmă, liniștitoare. Poate că nu chiar atît de rece, cum i se păruse lui Sabin. Poate că nici albastrul din ochii ei nu era chiar o porțiune infimă dintr-un cer de februarie.

— Trebuie să vii acasă, spuse Camelia.

— Acasă la cine ? — întrebă băiatul

— Acasă la tine.

— Eu n-am casă.

— Ai.

— Nu știu dacă am. Nu știu ce vreți toți de la mine.

— Trebuie să știi. Ești destul de mare pentru asta.

— Ce să știu ?

— Că ai o casă. Sau că depinde de tine să ai o casă.

Băiatul oftă. Vru să spună ceva. Dar fața i se înăspri brusc. Din casă tocmai ieșea o femeie. Zărindu-l pe Dan, femeia duse mîna la gură. Nici un alt gest. Nici o exclamație. Dar Sabin n-ar fi crezut că acest simplu gest putea să exprime atîtea sentimente contradictorii. Atîta surprindere. Atîta teamă. Atîta durere. Atîta nefericire. Atîta duioșie reprimată.

— Dan, murmură ea, Dan.

Era greu de spus dacă pronunțase cu adevărat acest nume. Doar gura se deschisese larg, de parcă femeia nu avea aer.

Băiatul o privi o clipă. Apoi se apropie de Camelia și o luă de mînă. Făcea toate astea cu o liniște cumplită. O alesese premeditat pe Camelia, pentru a lovi cu atît mai dur în maică-sa. Camelia era tînără și frumoasă. În timp ce maică-sa era îmbătrînită și urîțită de viață.

— Să mergem, spuse el.

Se întoarse apoi spre Laura. Jocul continua. Un joc rece și necruțător.

— Hai și tu, spuse băiatul. Haidem acasă...

Porni primul, fără să se mai uite înapoi. Sabin o văzu pe mama lui Dan cum deschide brațele, într-un elan deznădăjduit. Încercă iarăși să-și strige băiatul, dar gura ei refuza să articuleze cuvintele. O picătură de sudoare i se prelinse peste buze și îi brăzdă bărbia. Vru să și-o șteargă, dar mîna îi tremura atît de tare, încît dădea impresia că se izbește cu palma peste gură. Totul părea o imitație monstruoasă după un pasaj comic, pe care-l văzuse, cîndva, la circ. Un clovn pudrat din belșug cu făină, care-și trăgea palme, spre deliciul spectatorilor.

— Liniștiți-vă, doamnă, spuse Sabin.

Femeia îl privi, de parcă atunci îl vedea prima oară.

— Cine sînteți ? — întrebă ea.

— Fac parte din... noua familie a lui Dan, răspunse Sabin, pentru a nu trebui să explice prea mult.

— Da, spuse femeia, știu... Am semnat, să știți c-am semnat. M-am bucurat c-a găsit niște oameni de treabă.

Spunea toate astea, de parcă încerca să se disculpe. De parcă încerca să se convingă, pe ea în primul rînd, că nu putuse proceda altfel.

— Am un soţ cumsecade, continuă femeia. Nu-i beţiv. Şi nici nu mă bate. Atîta, că n-a vrut copil străin.

Îl privi din nou, vrînd, parcă, să fie sigură că a înţeles-o.

— N-am avut de ales, spuse ea. Poate că şi Dan o să-şi dea seama, cînd o fi mare.

De ce credem, se întrebă Sabin, că vom fi înţeleşi de copii, dacă noi nu le-am fost părinţi cu adevărat? De ce credem în judecata de mai tîziu a copiilor, de ce sperăm în această judecată, atîta timp cît am fost departe de ei, tocmai atunci cînd aveau mai multă nevoie de mamă şi de tată? Această femeie e nefericită, dar nefericirea ei este, paradoxal, egoistă. Şi-a închipuit că va cîştiga un dram de fericire, făcînd un soi de troc cu propriul ei băiat. Ca la un schimb de locuinţă: dau copil pentru soţ cumsecade, care să nu fie beţiv şi să nu mă bată. Aştept provincia... Sînt prea bătrîn pentru a mai face, cuiva, procese de intenţie, îşi spuse Sabin, dar lacrimile acestei femei, chiar dacă îmi pot trezi milă, nu-mi pot trezi şi înţelegere.

— Să aveţi grijă de el, spuse femeia.

Şi în timp ce Sabin se îndepărta, aproape că fugi după el. Gîfîia. Faţa i se asprise şi nările îi fremătau.

— Spuneţi-i să nu mai vină pe aici, rosti femeia, în timp ce mîinile îi tremurau din ce în ce mai tare. Am un soţ cumsecade, dar nu suferă copiii străini...

III

Să nu aştepţi minuni de la luna septembrie

O, la lumina lămpii ce mare e pământul !
Cât e de mic pământul văzut în amintiri !

(Charles Baudelaire — *Călătoria*)

1

OCHII CĂPRUI AI OLGĂI SE ÎNtîlniră cu ochii albaştri ai Camelici. Fusese ca o izbitură între doi gheţari, îşi spuse Sabin, simţindu-se vinovat pentru că nu-şi putea înfrîna, nici în asemenea situaţii, nevoia (sau plăcerea ?) monologurilor sale interioare. Adevărul este că simţise, aproape material, frigul din privirea celor două femei. Simţise, aproape material, seînteile de gheaţă rezultate din ciocnirea acelei lungi priviri reciproce. Încît îşi amintise de un vers al lui Petrarca : *Vom vedea înghe*ţ*înd focul, arzînd zăpada*...

— Vă mulţumesc pentru că ne-aţi ajutat, spuse Olga.

— Era de datoria mea s-o fac, răspunse Camelia.

Fraze politicoase, ca între oameni civilizaţi. Dialog firesc, subliniat de zîmbete compuse cu grijă. Zîmbete tăiate de-a dreptul în marmura rece a unui aisberg. Din nou i se ivi în memorie un vers din Petrarca : *În mijlocul flăcărilor sînt un ger*...

— Dar de ce am rămas în vestibul ? — se minună Olga. Vă rog să intraţi în sufragerie.

— Sînteţi foarte amabilă, spuse Camelia. Mă grăbesc să ajung acasă.

Nu se putea reproșa nimic acestui schimb de cuvinte, gîndi Sabin. Atîta, că era rostit doar cu buzele. Nici o participare a feței. Mușchii rigizi, ca într-un clasic diagnostic de tetanos. Privirile încrucișîndu-se ca două lame de cuțit. Parcă niciodată ochii albaștri ai Cameliei nu aduseseră într-atîta cu o porțiune infimă dintr-un cer geros de februarie. Parcă niciodată ochii căprui ai Olgăi nu fuseseră încărcați de atîta sarcasm lunecos, ca un pod de gheață.

— Totuși... măcar cîteva minute, insistă Olga. Bănuiesc că n-aveți nimic special de făcut acasă.

— Nimic special, încuviință Camelia. Dar îmi place să ajung devreme. Sabin îmi știe obiceiul ăsta. De altfel, îl are și el.

Lovitură pregătită cu grijă. Servită la momentul oportun. Receptionată în plin de către partener. Numai că Olga fusese sportivă de performanță. Știa să primească. Știa să pregătească, pe îndelete, riposta.

— Oh, spuse ea. Sabin e într-adevăr un domestic. De cînd îl știu, preferă să stea acasă.

Scor egal. Ba, poate, un mic avantaj psihologic pentru Olga. Avantajul de a fi putut spune : *De cînd îl știu*. Adică de mult. Dintotdeauna. De pe cînd Camelia fusese tot atît de departe de viața lui, precum o stea dintr-o constelație aflată la o distanță prea mare, spre a putea prezenta vreun interes. Dar, chiar fără a fi sportivă, Camelia era o bună jucătoare. Profesionistă în tot ce făcea. Chiar și atunci cînd prăjea cartofi în bucătărie.

— Îmi pare bine că am obiceiuri comune cu Sabin, spuse Camelia. La vîrsta noastră, ar fi greu să ne acomodăm altfel.

Rostise, cu mărinimie, *vîrsta noastră*. Deși era mai tînără decît Olga. Și cu mult mai tînără decît Sabin. Sau, poate, tocmai de aceea. Nimic nu poate scoate din sărite mai repede o femeie, gîndi Sabin, decît faptul că o altă femeie, mai tînără, își permite, încă, să cocheteze cu propria ei vîrstă.

— Și totuși... poate că intrați, reluă Olga invitația. E ziua fetei mele. Îmi dau seama că nu aveți de unde să știți, dar vă asigur că asemenea mici festivități sînt întotdeauna plăcute.

Totul cu substrat, observă Sabin. Totul cu schepsis. O femeie fără copii are un complex de inferioritate față de o femeie care a cunoscut maternitatea. Olga o lovise tocmai în acest punct vulnerabil. Dar aici a greșit. N-avea de unde să știe că s-a adresat unei viitoare mame. Și Camelia, sînt convins, se va folosi de această greșeală. Într-adevăr, parcă spre a-i confirma supoziția. Camelia răspunse, cu un zîmbet minuțios pregătit :

— Aveți dreptate. E bine să-mi însușesc din timp această experiență.

O privire complice aruncată lui Sabin. Un surîs sfios adresat Olgăi :

— Sper să le învăț pe toate... pînă atunci, adăugă ea.

Atît. Nici nu trebuia mai mult. De data asta, punctase decisiv. Fără putință de ripostă.

Intrară. Conversația, animată pînă atunci, se întrerupse. Cristinel, în sfîrșit fericit, cu gura și fața mînjite de crema tortului, se grăbi să-i informeze :

— Pa-pa !

Se repezi, cu un elan imposibil de stăvilit, direct în brațele lui Sabin, această frumoasă dovadă de afecțiune

tînd imortalizată prin două pete de cremă cafenii, care înfloriră instantaneu pe haina lui Sabin.

— Să mi-o dai să ți-o curăț, dom'doctor, îi spuse Maria. Că la „Nufărul" mai mult ți-ar întinde petele.

O privea, în timp ce spunea toate astea, pe Camelia. Apoi, aruncă o uitătură scurtă, către Olga. Suficient, pentru experiența Mariei, să înțeleagă. Dar nu și pentru nea Sache, tot atît de străin de subtilitățile eternului feminin cît Cristinel, care continua să cotrobăiască prin platoul cu tort.

— Sînteți tovarășa Zidaru ? — o întrebă el pe Camelia.

— Sitaru...

— Exact, Sitaru. Am vorbit acum cîteva zile la telefon, o aminti nea Sache.

— Da, se poate.

— V-am întrebat de dom'doctor. Era pe teren.

— Da, se poate.

— Dumneavoastră sînteți sora de la cabinet, nu-i așa ? — insistă nea Sache.

— Da, se poate, răspunse Camelia, nefericită sub această avalanșă de întrebări.

Nu știa, bietul nea Sache, în dorința lui sinceră de a face conversație, cît rău producea Cameliei, amintindu-i de condiția ei specială și incertă, își spuse Sabin. Soră de cabinet. Era cu totul altceva decît prietena doctorului Sabin Dorobanțu. Decît posibila lui logodnică. Decît eventuala lui viitoare soție. Fără să bănuiască, nea Sache o răzbunase pe Olga.

Laura se apropie de Sabin. Îi făcu, iarăși, unul dintre semnele ei grațioase și imperative, încît Sabin înțelese că fetița dorea să-i vorbească numai lui.

— Te-ai împăcat cu Dan ? — o întrebă el.

— Aproape, răspunse Laura. Adică. Dan ar fi vrut să ne împăcăm, dar n-am vrut eu.

— De ce ?

— Așa. Să-și ceară mai întîi iertare.

E Olga întreagă, își spuse Sabin. Sau nu e neapărat Olga ? Poate că așa ar fi procedat, la vîrsta ei, și echilibrata Maria ? Și cerebrala Camelia ? Dac-ar fi măcar cu trei-patru ani mai mare, i-aș spune că cearta dintre mine și maică-sa, care ne-a despărțit pentru totdeauna, n-a fost cu mult mai importantă...

— O cunoști... o cunoașteți de mult ? — îl întrebă, dintr-odată, Laura.

— Pe cine ?

— Pe mama...

Sabin tresări. Olga avusese dreptate, gîndi el. Nu poți ascunde trecutul de ochii copiilor. Și, oare, trebuie să-l ascunzi ?

— Ce te face să crezi că o cunosc de mult ? — o întrebă el.

— Multe.

— Adică ?

— Adică... știți amîndoi, unul despre altul, lucruri care nu s-au petrecut acum, imediat. Vorbiți, din cînd în cînd despre ele, și atunci nimeni altul nu poate înțelege ce vorbiți.

— Ești o fată deșteaptă, spuse Sabin.

Laura îl privi cu atenție. Doamne, gîndi Sabin, seamănă imposibil cu Olga.

— V-ați iubit ? — îl întrebă Laura.

Nimic impertinent în întrebarea ei. Nimic ostentativ. Doar o nevoie imperioasă de a ști. Nu are rost să se eschiveze.

— Da, spuse Sabin. Cred că ne-am iubit.

— Eu nu eram atunci, așa-i ?

— Așa e. S-a întîmplat cu mult înainte de a te naște.

— Era frumoasă ? Mama... vreau să zic... era frumoasă ?

— Semăna cu tine.

— Atunci nu era frumoasă.

— De ce crezi asta ?

— Am fața prea colțuroasă. Și părul prea creț.

— N-ai dreptate.

— Ba am. La școală mi se spune „Creața".

— Ai să înțelegi mai tîrziu...

— Ce să înțeleg ?

— Atunci cînd iubești pe cineva... nu sînt importante trăsăturile feței. Sau înălțimea. Sau culoarea ochilor.

— Dar ce e important ?

— Faptul că iubești. N-am cum să-ți explic mai mult.

— Și de ce nu v-ați luat ?

— Nici asta n-am cum să-ți explic.

— V-ați certat ?

— Atunci... așa am crezut.

— Cum adică... atunci ?

— Cînd eram foarte tineri

— Și de ce-ați crezut așa ?

— Pentru că nu era nimeni lîngă noi care să ne spună cît greșim. Să ne spună că niciodată n-o să mai iubim, așa cum ne-am iubit noi doi.

— Îți pare... vă pare rău ?

— Mi-e greu să-ți răspund. Nu știu ce s-ar fi întîmplat mai departe. Dar îmi pare rău pentru ceea ce ar fi putut să fie...

— Și mamei ?

— Asta chiar că n-am de unde să știu.

— Nu vă puteți împăca ?

— Probabil că nu.

— Din cauza mea ?

— De ce din cauza ta ?

— Pentru că fetele sînt geloase pe mamele lor. Și nu pot să-și sufere tații vitregi.

— Asta ai citit în cărți.

— Nu-i adevărat. Am colege cu tați vitregi.

— Depinde. Sînt și tați buni, mai răi decît cei vitregi. Gîndește-te la Dan...

— Atunci de ce nu vă puteți împăca ?

— Poate că au trecut prea mulți ani de cînd ne-am despărțit.

— Și o să te... o să vă căsătoriți cu Camelia ?

— Poate.

— E frumoasă.

— Da, e frumoasă.

— Dar n-o iubiți cum ați iubit-o pe mama, așa-i ?

— La vîrsta mea... e greu să iubești ca în tinerețe.

— De ce ?

— Nici asta nu pot să-ți explic. Multe lucruri pe lumea asta nu pot să fie explicate.

Laura îl privi din nou în felul ei atent și deschis, care semăna atît de mult cu privirea Olgăi.

— Mă duc să mă împac cu Dan, spuse ea...

ÎȘI AMINTI DE O ANECDOTĂ PUSĂ

pe seama lui Talleyrand. Aflîndu-se plasat, la o recepție, între două doamne din înalta societate, diplomatul francez fu suspectat de una dintre ele că ar acorda mai multă atenție celeilalte. „Spuneți-mi, domnule Talleyrand, îl întrebă aceasta, dacă ne-am afla pe mare și ar fi să ne înecăm amîndouă în același timp, pe care dintre noi ați salva-o prima?" Întrebare delicată, la care celebrul om de stat dădu un răspuns în egală măsură diplomatic și cinic: „Oh, doamnă, sînt convins că știți să înotați admirabil"...

Mă aflu în aceeași situație nefericită, își spuse Sabin. Ce voi face în clipa, iminentă, în care Camelia va dori să plece? Voi rămîne aici? O voi însoți pe Camelia? Ambele variante mă pun în postura de a-mi exprima, tranșant, o opțiune. Și sînt prea laș pentru asta.

Se uită, aproape involuntar, în jurul său. Așa cum se întîmplă la asemenea petreceri de familie, invitații se împărțiseră în mici grupuri, după afinități de vîrstă sau de preocupări. Grupul copiilor era dominat de Laura. Vorbea cu importanță, urmărindu-l, cu coada ochiului, pe Dan. Acesta era mai însuflețit ca de obicei, deși, din cînd în cînd, părea atent la zgomote pe care nu le auzea decît el, adulmecînd, cu fețișoara lui mobilă și ascuțită, de vulpe, un eventual pericol. Cucerită cu totul de Laura, și mîndră pentru că era luată în seama de o fetiță mai mare decît ea, o domnișoară adevărată, Simona participa cu gravitate la discuție, mai mult prin mimică și gesturi

decît prin cuvinte. Prea mici pentru asemenea preocupări, Radu și Cristinel se excluseseră voluntar din grupul celorlalți. Se vedea că Radu se plictisește cumplit, privind cu dispreț la cele două fetițe, ba chiar și la Dan, care le dădea atenție. Era încă la vîrsta cînd singurul sentiment pe care fetele îl trezesc băieților este disprețul. Ceva mai tîrziu, lucrurile aveau să se inverseze, dar, din fericire pentru el, nu bănuia acum această radicală schimbare de sentimente. Senin și împăcat cu soarta, Cristinel era foarte ocupat să ascundă o bucată de tort sub fotoliu. Semăna cu Pluto, și era pe deplin mulțumit pentru că izbutise să tezaurizeze într-un loc, după părerea lui, sigur, acea felie pe care nu putea s-o mănînce, dar la care nici nu voia să renunțe.

Așa cum grupul celor mici era dominat de Laura, grupul celor mari era acaparat de Sfînta Vineri. Pentru că, în mod instinctiv, n-o agrea pe Camelia, bătrîna tocmai lansase o diatribă împotriva modei. Firește, împotriva modei din ziua de azi.

— Pe vremea mea, își începu ea atacul, îmbrăcămintea femeilor era făcută să ascundă, nu să arate.

Aluzie directă la blugii Camelici, care-i scoteau în evidență șoldurile arcuite și picioarele lungi. Nu era provocatoare, Camelia nu devenea niciodată provocatoare. Dar, pentru Sfînta Vineri, Camelia era — în această îmbrăcăminte — Păcatul în persoană. Ar fi interesant pentru psihologi, gîndi Sabin, să stabilească exact ce anume provoacă asemenea animozități față de o modă sau alta. Moda în sine, sau persoana care o folosește ? Olga a purtat o viață întreagă blugi, acum îi poartă și Laura, dar furia bătrînei se îndreaptă exclusiv spre Camelia. De

parcă i-ar fi citit gîndurile, Sfînta Vineri se explică pe larg.

— În ziua de azi, observă ea, toată lumea poartă pantaloni, încît nu mai știi care-i bărbat și care-i femeie.

— Și ce-i cu asta ? — o întrerupse, agasată, Olga. Și eu port pantaloni.

— Tu să taci, o admonestă bătrîna. Nu vorbesc acum de pantalonii tăi.

— De ce ?

— Pentru că la tine au fost un fel de uniformă. Așa se-mbracă sportivii.

— Și Laura ?

— Laura e copil. Poate să meargă și în fundul gol.

— Vai, mamă, zău că vorbești inepții.

— Vorbesc ce trebuie, o contrazise bătrîna. Eu am șapte boli în corpul meu, și aș fi putut să-mi pun oricînd pantaloni, să mă feresc de răceală. Dar n-am vrut.

— Poate că exagerați, spuse, diplomatic, Maria. Mie-mi place moda asta. E mai comodă.

— Și atunci, o înfruntă Sfînta Vineri, de ce nu porți și mata pantaloni ?

— Pentru că nu mai sînt atît de tînără, se explică Maria.

— Eh, tînără ! — făcu, în doi peri, bătrîna. Mai știm noi destule femei în toată firea, care fac pe domnișoarele.

Din nou, aluzie directă la Camelia. Nu încăpea îndoială, bătrîna n-o avea la inimă.

— Tot felul de maimuțăreli, continuă Sfînta Vineri. Își pun nu știu ce fiare în cap, și apoi pîndesc pe la uși.

E limpede, își spuse Sabin, că da data asta o are în vedere pe Veta. Vecina cu moaște. Bătrîna a încurcat

borcanele, de la blugii Cameliei, a trecut la bigudiurile femeii-şarpe.

— Sînteţi nemaipomenită, o gratulă nea Sache, cu vădită simpatie. Nu iertaţi pe nimeni.

— Tu, lunganule, vezi-ţi de-ale tale, îl apostrofă bătrîna. Bărbaţii din ziua de azi sînt nişte nătăfleţi. A ajuns găina să cînte şi cocoşul să facă ouă.

— Mamă, cred c-ai întrecut măsura, spuse Olga.

— N-am întrecut nici o măsură, ripostă bătrîna. Eu am şapte boli în corpul meu, dar mintea mi-a rămas, slavă Domnului, întreagă.

Bătrîna se întoarse către grupul copiilor. Un casetofon dat la maximum difuza o melodie *disco*.

— Laura, spuse ea cu reproş, dă mai încet *catesofonul*. Aici nu-i *dispotecă*.

Cu oarecare enervare, Laura închise de tot aparatul. Apoi o întrebă pe bătrînă, cu ironia în care Sabin o recunoscu pe Olga :

— Acum e bine ?

— Tot tare e, fu de părere Sfînta Vineri. Eu am şapte boli în corpul meu, dar tineretul din ziua de azi e surd...

Sabin surprinse privirea Cameliei aţintită asupra lui. Venise momentul în care trebuia să decidă... Acum ar trebui să sune telefonul, gîndi Sabin. Să mi se comunice ceva important, bunăoară că sînt aşteptat în Alaska.

— M-am simţit minunat, spuse Camelia. Dar trebuie să plec.

Rostise aceste cuvinte cu greutate, de parcă ele conţineau un mesaj deosebit. Le rostise fără să se uite la cineva anume. Fiind însă tot timpul atentă la reacţiile lui Sabin.

Olga fu cea care intuí acest moment apăsător. Poate că și Maria, dar ea nu putea interveni în nici un fel. Nu-i putea spune lui Sabin : „pleacă". Nici nu-i putea spune : „rămîi"...

— Îmi pare bine că v-am cunoscut, spuse Olga.

— Și mie, vă asigur, răspunse Camelia.

— Poate c-o să ne mai vedem.

— Mi-ar face plăcere. Sincer.

Nu mai era jocul dur și neiertător din vestibul. Nu mai era schimbul viclean de cuvinte ascunzînd mereu un subtext.

— Să-i transmiteți sărutări Laurei, spuse Camelia. Nu vreau s-o mai plictisesc acum.

— O să-i transmit, răspunse Olga.

— E o fată extraordinară, adăugă Camelia.

— Sînt bucuroasă că aveți părerea asta.

Lupta încetase. Erau două femei obosite, care se priveau fără ranchiună. Ca după o întrecere sportivă. Cineva a cîștigat. Cineva a pierdut. Întotdeauna trebuie să existe un învingător. Sau aproape întotdeauna.

— Atunci... eu plec, spuse Camelia. Bună-seara la toată lumea.

„Toată lumea" răspunse în cor la salutul Cameliei. „Toată lumea", afară de Sabin. Stătea țintuit într-un colț al încăperii, de parcă avea în picioare greutăți de sute de kilograme.

— Vă însoțesc, spuse Olga.

Se întoarse apoi spre Sabin. Îl privi lung, de parcă ar fi vrut să-i comunice un lucru extrem de important.

— Sabin, zise ea, cu o voce gravă și egală, trebuie s-o conduci pe domnișoara Camelia...

Atît. Dar ce-ar fi putut să mai fie spus, cînd totul fusese spus prin aceste cuvinte ?

Camelia tresări. Vruse, probabil, să rostească o frază de convenienţă. În genul : „Nu trebuie să te deranjezi". Sau aşa ceva. Dar nu mai avu putere. Nici învingătorii nu au întotdeauna putere.

Ieşiră în vestibul. Fiecare ar fi dorit să treacă mai repede peste aceste momente. Să fie mai bătrîn cu cîteva minute. Ce contează cîteva minute după douăzeci de ani ?

— Mă duc să-mi iau maşina de la parcare, spuse Camelia. Aşteaptă-mă aici.

Mărinimie de învingător ? Sau nesiguranţă de învingător ? Un pas către Olga. O vagă dorinţă de îmbrăţişare, reprimată la vreme. Remuşcare de învingător ? Sau ipocrizie de învingător ?

— La revedere, spuse Camelia.

— La revedere, spuse Olga.

Paşii grăbiţi ai Camelici. O linişte mai rea decît frigul. Ochii Olgăi cercetîndu-l. Cu tandreţe. Cu ironie.

— Trebuia să-mi spui, îl mustră ea.

— Toate s-au întîmplat prea repede, se explică Sabin. Pe neaşteptate.

Olga avu un surîs slab.

— Întotdeauna lucrurile astea se întîmplă repede şi pe neaşteptate, spuse ea.

Amintirea acelei zile, în care ea îi spusese : „Nu trebuie să-ţi faci griji". În care el se purtase atît de ridicol, în încercarea de a-şi asuma o răspundere pe care nu i-o pretindea nimeni. În care se dăruiseră unul altuia, cu o dragoste paternică şi curată, cu o nevoie de fericire pe care niciodată n-o mai simţise. Poate doar atunci cînd

dansau, unul în brațele celuilalt, *Un tango italiano, un dolce tango.*

— Aș fi vrut ca totul să fie altfel, spuse el.

— Ți-am spus de la început că nu va fi nimic, răspunse Olga. Nu poți aștepta minuni de la luna septembrie...

Un claxonat îndepărtat, ca o trezire la realitate.

— La revedere, Olga, spuse Sabin.

— La revedre, Sabin, răspunse Olga.

Mîinile ei cuprinzîndu-i, o clipă, grumazul. Un sărut fugar și umed. Gust sărat, ca de lacrimi. O durere izbindu-i pieptul, ca o lamă de cuțit.

— La revedere, dragule, adăugă ea.

— Îți mulțumesc pentru ultimele opt zile, spuse Sabin. A meritat să le aștept douăzeci de ani.

Autorul sperase, pînă în ultima clipă că se va întîmpla ceva. Fie și o minune. Fie și un „deux ex machina". Fie și intervenția celorlalte personaje, care să-i conducă eroii spre un happy-end de ultim moment. Dar nu primise sprijin de nicăieri. Așa că, încălcîndu-și demnitatea de autor, se hotărî să-și convoace personajele, într-un ultim capitol, în încercarea sa de a mai da o șansă lunii septembrie.

3

— ÎN FOND... DE CE V-AȚI CERTAT ? — întrebă, cu logica firească a avocatului, Jean Calomfireseu.

— Într-adevăr, de ce ? — se miră Olga.

— Pentru că am fost prea fericiți, mormăi, cu un aer întunecat, Sabin. De prea multă fericire, omul se prostește.

— Ai o poziție cam fatalistă față de viață, îl mustră Jean. Răspunsul e nerelevant. Se respinge.

— Poate că are Olga un răspuns mai convingător, ripostă Sabin.

— Am, spuse Olga. Firește că am. Ți l-am dat și *atunci*.

— Nu-mi aduc aminte. E scuzabil după douăzeci de ani.

— Nu vrei să-ți aduci aminte. N-ai vrut niciodată să recunoști.

— Ce să recunosc ?

— Că am avut dreptate.

— Văd că iar o luați de la început, interveni avocatul. În felul ăsta, nu ajungem nicăieri.

— De fapt, unde ar trebui să ajungem ? — îl întrebă Sabin.

— La găsirea unui deznodămînt, îi aminti Jean.

— Eu m-am săturat, spuse Sabin. Cu cît am dorit mai mult să găsesc un deznodămînt, cu atît m-am afundat mai tare în coclauri fără ieșire.

— Ți-am spus că ești un fatalist ! — observă Jean.

— Nu e un fatalist, explică Olga. E un orgolios. Ca toți timizii. E plin de complexe și de temeri. Mereu i se pare că lumea întreagă complotează împotriva lui.

— Nu e vorba de asta, o contrazise Sabin.

— Dar despre ce e vorba ? — îl întrebă Olga.

— De noi doi.

— Adică ?

— Adică de ce ne-am certat, despre asta-i vorba. Poți să răspunzi ?

— Într-adevăr, de ce ? — se minună, iarăși, Olga.

Avea dintotdeauna acest obicei nesuferit, își aminti Sabin. Cînd nu-i convenea ceva, cînd voia să cîștige timp, cînd nu dorea o înfruntare directă, răspundea de fiecare dată prin întrebarea pe care i-o puneam eu. „De ce-ai întîrziat ?" — o întrebam, furios, ori de cîte ori venea la întîlnirile noastre insuportabil de tîrziu. Și ea mă privea în ochi, răspunzîndu-mi cu candoare : „De ce ?". Era imposibil să întreții un dialog în asemenea momente. „De ce-mi răspunzi la întrebare cu propria mea întrebare ?" — țipam exasperat. Și ea ridica ochii spre mine răspunzîndu-mi invariabil : „De ce ?".

Dar *atunci*, în pădurea Băneasa, fusese altceva. *Atunci* Olga nu evitase dialogul. Dimpotrivă, îl provocase. Îl susținuse pînă la capăt, cu buzele palide de efort și de disperare.

— Ești un individ domestic și mesdin, îi spusese ea. Te crezi plin de noblețe, luptînd pentru o dragoste mare și unică, dar, de fapt, dragostea, așa cum o înțelegi tu, e mică și acaparatoare.

Poate că avea dreptate, gîndi Sabin. Poate că, într-adevăr, eu eram cel care greșeam iremediabil. Dar *atunci* eram prea tînăr pentru a mă îndoi de mine. Pentru a avea puterea și înțelepciunea de a accepta o altă opinie. De a admite chiar un compromis, pentru a o păstra pe Olga. Îmi dădeam seama că fără ea voi fi nefericit toată viața, dar nu puteam cede. Poate că de aceea prima iubire de tinerețe este atît de vulnerabilă ? Sau poate că, dimpotrivă, sentimentul pe care-l deșteaptă este atît de puternic, atît de curat, tocmai pentru că e lipsit de orice prefăcătorie și minciună ?

— Îmi ceri să renunț la sportul de performanță, îi spusese Olga. Cu ce drept ? Este ca și cum cu ți-aș pretinde să renunți la medicină.

— E cu totul altceva, o contrazise Sabin.

— De ce crezi că e cu totul altceva ?

— Ți-am explicat.

— Nu m-ai convins.

— Nu vrei să vezi adevărul în față.

— Care adevăr ?

— Nu există decît un singur adevăr.

— Adevărul care-ți convine ție, desigur.

— E o lume care-ți strivește personalitatea, îi spusese el. Ai pierdut o sarcină, pentru că te-ai ambiționat să nu renunți la locul tău în echipă.

— Puteam s-o pierd și dacă eram dactilografă.

— Știi bine că nu-i același lucru.

— Știi bine că ai idei preconcepute. Ți-am mai spus.

— Nu e vorba de asta.

— Ba da. Mi-am dat seama încă de cînd m-ai urmărit la antrenamentul acela nefericit.

— Nu puteam suporta să-l văd pe antrenor cum zbiară la voi. „Ridică !". „Trage !". „Ridică !". „Trage !". E groaznic.

— Prejudecată. Și ție îți spun profesorii tăi : „Învață !". „Muncește !". „Învață !". „Muncește !".

— E o apropiere absurdă.

— Nu-i deloc absurdă. Prejudecata ta o face absurdă. Dacă eram balerină, animozitatea ta s-ar fi îndreptat împotriva maestrului de balet.

— Nu pot suporta să fii dominată pînă la anularea personalității.

— Numai tu ai avea acest drept, firește.

— E jignitor ce spui.

— Modul cum gîndești tu e jignitor. Nici nu știu cînd ai avut timp să înveți.

— Ce să-nvăț ?

— Felul ăsta de a te purta. Ca un preceptor din Evul Mediu.

Poate că avea dreptate, gîndi Sabin. Poate că, într-adevăr, eu eram cel care greșeam iremediabil. Dar au trebuit să treacă douăzeci de ani spre a căpăta această înțelepciune.

— Dacă ne despărțim acum, va fi pentru toată viața, îi spuse Olga.

Avea ochii încărcați de lacrimi, dar nu putea plînge. Ca un cer cenușiu dintr-o zi cu arșiță, incapabil să se elibereze de povara norilor. Dar era ca și cum ar fi plîns, gîndi Sabin. Sau poate chiar plînsese în sinea ei. Poate că gestul discret cu care-și trecuse degetul pe sub pleoape, voise să oprească, sau măcar să întîrzie plînsul de mai tîrziu.

Ar fi fost de-ajuns ca el să spună : „rămîi", pentru ca Olga să rămînă. Dar el nu spusese acest lucru, singurul lucru important, singurul lucru care merita să fie spus.

4

— ȘI ACUM CE FACEM ? — ÎNtrebă autorul.

Nimeni nu-i răspunse nimic. Era și greu să răspunzi. E posibil ca întrebarea autorului să fi fost strict retorică.

— Numai tu ești de vină ! — îl apostrofă, într-un tîrziu, Jean Calomfirescu. Olga și Sabin sînt făcuți unul pentru celălalt. Dar tu ai vrut cu orice preț să-i despărți. Atît te-ai străduit în afacerea asta, pînă cînd ai stricat totul. Și acum, ai vrea ca noi să descurcăm ceea ce ai încurcat tu. După ce le-ai răpit douăzeci de ani din viață. După ce le-ai interzis și șansa de a se fi regăsit.

— Poate că, într-adevăr, te-ai pripit, interveni, cu timiditate, nea Sache. Dacă oamenii se iubesc, de ce să-i împiedicăm să-și ducă dragostea pînă la capăt ?

— Nu-i chiar așa, spuse Maria. Dacă i-aș fi cunoscut acum douăzeci de ani, aș fi dorit din tot sufletul să nu se despartă. Dar între timp s-au petrecut atîtea..

— Vă gîndiți la mine ? — întrebă Camelia.

— Poate că și la dumneata, răspunse Maria.

— Nu e cazul, spuse Camelia. Știu să-mi port singură de grijă.

Ochii ei albaștri, ca o porțiune infimă dintr-un cer geros, de februarie, nu lăsau nici o îndoială : Camelia era în stare să-și poarte singură de grijă.

— Cred că n-ar fi trebuit ca Olga și Sabin să se reîntîlnească, adăugă Maria.

— Dar e absurd ! — aproape că țipă autorul. Dacă nu s-ar fi reîntîlnit, n-avea rost să scriu cartea asta.

— Poate c-ar fi fost mai bine ! sugeră Jean Calomfirescu.

— Și eu cred că n-ar fi trebuit să mă reîntîlnesc cu Sabin, spuse Olga. Minuni în luna septembrie nu se pot întîmpla.

— N-ai dreptate, Olga, o contrazise, cu blîndețe, Sabin. Pentru noi, ar fi putut să nu existe niciodată luna septembrie...

— Vrei să spui... dacă n-aș fi fost eu, observă, cu ironie tristă, Camelia.

— N-aș vrea să crezi asta, răspunse Sabin. Nu m-am gîndit la cineva anume. Doar la posibilitatea de a nu ne fi despărțit niciodată.

— Și cine e de vină că v-ați despărțit ? — îl întrebă Maria.

— Cine să fie ? — bombăni Jean Calomfirescu. Autorul !

Într-o frumoasă dimineață din vara anului 1966, doi tineri se plimbau în tăcere, vădit tulburați, pe una dintre aleile atît de orășenești ale pădurii Băneasa. Era în cursul săptămînii, nu mai tîrziu de orele nouă, și pădurea, pustie, se lăsa privită altfel decît în zilele de sărbătoare, cînd ea devenea un loc de promenadă aproape la fel de solicitat ca marile bulevarde bucureștene.

Dar în acea frumoasă dimineață de vară, pădurea, cîtă mai rămăsese în urma atîtor amenajări urbane, își lua o binemeritată revanșă. Un soare darnic colora coroanele copacilor cu o lumină galbenă, grea, încît frunzele păreau înecate într-o pastă vîscoasă. Un abur ușor se ridica leneș din pămîntul umed, lutos, și chiar dalele de piatră de pe alei fumegau mocnit, lăsînd să se scurgă, aproape material, un miros pătrunzător, plăcut, totuși, de frunze putrede.

...Autorul recită aceste rînduri de început ale cărții. În fond, de ce erau atît de tulburați cei doi tineri ? Poate că aveau să-și spună, pentru prima dată, că se iubesc ? Poate că-și spuneau acest lucru în fiecare zi, făcînd din toate zilele anului o vară fără sfîrșit ? Sau poate că, dimpotrivă, începea pentru ei lunga toamnă a despărțirii ? Cine

putea ști ce aveau să-și spună cei doi tineri, în acea frumoasă dimineață de vară din anul 1966 ?

Era șansa pe care le-o acorda autorul : de a o lua de la început. Înainte de a pune, în josul ultimei pagini, fatidicul și ireversibilul :

SFÎRȘIT